تۆمۈر داۋامەت

ھايات مەشئىلى

مىللەتلەر نەشرىياتى

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

تۆمۈر داۋامەت

ھايات مەشئىلى

مىللەتلەر نەشرىياتى

生命的火炬

江澤民

هايات مەشئىلى

جياڭ زېمىن

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتىپى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگى ئادرېسى

باش شۇجى جياڭ زېمىن ئاپتورغا مۇشۇ كىتابنىڭ
ئىسمىنى يېزىپ بەردى.

مۇشۇ كىتابنىڭ ئاپتورى تۆمۈر داۋامەت

www.uyghurkitap.com

ئاپتور ئارتىسلار بىلەن بىللە (جۇخەي شەھرىدە)

ئاپتور ئەمگەككە كېتىۋاتىدۇ.

ئاپتور دېھقانلار بىلەن بىللە.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

نەشرىياتتىن

شائىر تۆمۈر داۋامەت 1927 - يىل شىنجاڭنىڭ تۇرپان ئويمانلىقىدىكى توقسۇن ناھىيىسىدە دۇنياغا كەلگەن. ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەندىن كېيىن دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللانغان، يەر ئىگىلىرىنىڭ يېرىنى ئىجارىگە ئېلىپ تېرىغان. تالاي كۈنلىرى كۆمۈر چىلىك، ئوتۇنچىلىق، جاڭگاللاردا پادا بېقىش بىلەن ئۆتكەن. ئازاب - ئوقۇبەتنى يەتكۈچە تارتقان.

ئازادلىقتىن كېيىن دېموكراتىك ئىسلاھات ۋە يېڭى يېزا قۇرۇش ھەرىكەتلىرىگە ئاكتىپ قاتنىشىپ، يېزا باشلىقى، رايون باشلىقى، ھاكىم، ناھىيىلىك پارتكومنىڭ شۇجىسى بولغان. 38 يېشىدا شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىغا مۇئاۋىن رەئىس بولۇپ سايلانغان. 1977 - يىلىدىن كېيىن ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومىنىڭ شۇجىسى، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ مۇدىرى، دۆلەت مىللىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى بولغان، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ 12 -، 13 - قۇرۇلتايلىرىدا مەركىزىي كومىتېتنىڭ ھەيئەت ئەزالىقىغا، 5 -، 6 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتايلىرىدا مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ھەيئەت ئەزالىقىغا سايلانغان. 1985 - يىلىدىن بۇيان، ئاپتونوم رايونلۇق پارتىيە كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى، ئاپتونوم رايونىنىڭ رەئىسى قاتارلىق مۇھىم ۋەزىپىلەرنى ئۈستىگە ئېلىپ كەلمەكتە.

شائىر تۆمۈر داۋامەت ئۆسمۈرلۈك چاغلىرىدىن باشلاپلا ئەدەبىيات ـ سەنئەتكە چوڭقۇر مۇھەببەت باغلىغان. باشلانغۇچ، ئوتتۇرا مەكتەپلەرنىڭ سەنئەت ئەترەتلىرىگە قاتناشقان چاغلىرىدىلا مەھەللە ـ كەنتلەرگە ئويۇن قويغىلى بېرىپ، چۆچەكلەرنى، خەلق قوشاقلىرىنى توپلاپ رەتلىگەن. ناخشا تېكستى، قوشاق ۋە بەزى ماقالىلەرنى يازغان. تۆمۈر داۋامەت پارتىيە، ھۆكۈمەتنىڭ رەھبەرلىك خىزمىتىنى ئۈستىگە ئالغاندىن كېيىنمۇ خىزمىتىنىڭ شۇنچە ئېغىر ۋە ئالدىراش بولغىنىغا قارىماي، ئىشتىن سىرتقى ۋاقىتلىرىدىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىپ ئىجادىيەتنى داۋاملاشتۇردى، ئىشتىياق ئىلھاملىرى تاغ بۇلاقلىرىدەك ئۇزۇلمەي ئۇرغۇدى. شائىر 1963 ـ يىلى «قارىغاينىڭ خىسلىتى» دېگەن شېئىرىنى مەتبۇئاتتا ئېلان قىلىش بىلەن ئەدەبىيات سېپىگە كىرىپ كەلدى. ئۇنىڭ يۇرتى شىنجاڭ ۋە شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ تۇرمۇشى تەسۋىر-لەنگەن شېئىرلىرى ئاساس قىلىنغان «تىيانشان شادلىقى» ناملىق شېئىرلار توپلىمى 1982 ـ يىلى مىللەتلەر نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىندى. پارتىيە، خەلققە چىن مۇھەببەت باغلاپ، ۋەتەن ھەم ۋەتەندىكى رېئال تۇرمۇش مەدھىيىلەنگەن شېئىرلىرى ئاساس قىلىنغان توپلىمى «ۋەتەنگە مۇھەببەت» 1987 ـ يىلى قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىندى. 1991 ـ يىلى ئۇنىڭ «دەۋر ئىلھاملىرى» دېگەن 3 ـ توپلىمى شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىندى. بۇلاردىن باشقا شائىرنىڭ تولۇپ تاشقان قىزغىنلىق بىلەن يازغان چوڭ ھەجىمدىكى ئەدەبىي خاتىرىسى «يالقۇنلۇق شېئىرىي تەسىرات» قاتارلىقلار ئېلان قىلىنىپ، كىتابخانلار ئىچىدە چوڭقۇر تەسىر قوزغىدى. بەزى شېئىرلىرى

نوتىغا سىلىندى.

شائىرنىڭ نۇرغۇن شېئىرلىرى قازاق، ئۆزبېك، خەنزۇ، ياپون، رۇس قاتارلىق مىللەتلەرنىڭ تىللىرىغا تەرجىمە قىلىنىپ نەشر قىلىندى. 1985 ـ يىلى ئۇنىڭ «يۈرەك ناخشىلىرى» ناملىق شېئىرلار توپلىمى، 1987 ـ يىلى «يۇرت مۇھەببىتى» ناملىق شېئىرلار توپلىمى شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى تەرىپىدىن خەنزۇ تىلىدا نەشر قىلىندى. خەنزۇ تىلىدىكى 3 ـ شېئىرلار توپلىمىمۇ نەشرگە بېرىلدى. «يۈرەك ناخشىلىرى»، «يۇرت مۇھەببىتى» دېگەن توپلاملاردىكى شېئىرلار ياپون تىلىغا تەرجىمە قىلىنىپ، شۇ ماۋزۇلاردا ئىككى توپلام قىلىنىپ ياپونىيىدە نەشر قىلىندى. بەزى ئەسەرلىرى سوۋېت ئىتتىپاقى قاتارلىق دۆلەتلەردە تەرجىمە قىلىنىپ بېسىلدى. «ئالتاي لىرىكىسى» ناملىق سىكلى 1989 ـ يىلى ئاپتونوم رايون بويىچە يېڭى دەۋردىكى مۇنەۋۋەر ئەسەر مۇكاپاتىغا ئېرىشتى.

تېمىسىنىڭ خىلمۇخىللىقى، دەۋر روھىنىڭ چاقناپ تۇرۇشى، تۇر-مۇش پۇرىقىنىڭ قويۇقلۇقى، ھېسسىياتىنىڭ قىزغىن، سەممىي، تىلىنىڭ ئاممىباب، ئوبرازلىق بولۇشى شائىر تۆمۈر داۋامەت شېئىرلىرىنىڭ ئاساسلىق ئالاھىدىلىكى ھېسابلىنىدۇ. ئۇ بەدىئىي ئىپادىلەش جەھەتتە ماركسىزملىق ئېستېتىكا پرىنسىپلىرى ئاساسىدا رېئالىزملىق ئىجادىيەت ئۇسۇلىنى، يېنىك، ئاممىباب ئۇسلۇبىنى قوللانغان. ئۇنىڭ شېئىرلىرى رېئال ھايات قايناملىرىدىن كەلگەن بولۇپ، مول تۇرمۇش مەزمۇنىغا، روشەن مۇھەببەت ـ نەپرەتكە، پەلسەپىۋى پىكىرلەرگە تولغان. بۇ شېئىرلاردا گۈزەل مەنزىرىلەر، جۇشقۇن ھايات كۆرۈنۈشلىرى سۈرەتلىنىپ، ئۇلۇغ ۋەتەننىڭ گۈللىنىۋاتـ

قائىلىقى، سوتسىيالىستىك يېڭى شىنجاڭنىڭ باي ھەم گۈزەللىكى، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ يېڭى تۇرمۇشى چىن مۇھەببەت بىلەن كۈيلەنگەن. شۇنىڭ بىلەن بىرلىكتە شائىر مىللەتنىڭ تەرەققىياتى يولىدا ئىزدىنىش، مىللەتنىڭ تەرەققىياتى ۋە ئىستىقبالىغا كۆڭۈل بۆلۈشكە، شېئىرىي گۈزەللىك يارىتىشقا ئەھمىيەت بەرگەن. ئۇ يەنە باشقا ئەللەردە، مەيلى ئەرەب يېرىم ئارىلىدا ياكى ئوتتۇرا يەر دېڭىزى قىرغاقلىرىدا ۋە ياكى يىراق جەنۇبىي ئامېرىكىدىكى ئارگېنتىنادا بولسۇن، گۈزەل شەيئىلەر جەلپ قىلغاندا ئۇلاردىن ئۆز ۋەتىنى بىلەن مۇناسىۋەتلىكلىرىنى تاللاشنى ئاساس قىلغان. ئۆز ۋەتىنى، خەلقى ۋە يېڭى تۇرمۇشتىن ئىبارەت ئەبەدىيلىك تېمىنى ئەستىن چىقارمىغان، ئۇنىڭ شېئىرلىرىدا ئىدراك بىلەن شېئىرى ھېسسىيات بىرلەشتۈرۈلگەن بولۇپ، بۇنداق ئىدراك جۇشقۇن ھېسسىياتلىق شېئىرى مەنە بىلەن جىلۋىلەندۈرۈلگەن. ئىدراك ھېسسىياتنى توغرا يۆنىلىشكە، ھېسسىيات ئىدراكنى رەڭدارلىققا ئىگە قىلىپ، ئىچكى مەنىنى چوڭقۇرلاشتۇرغان. ئۇ ئۆز شېئىرلىرىدا ئوبراز ئارقىلىق سۆزلەشكە ئىنتايىن ئەھمىيەت بەرگەن. ئىدراك بىلەن ھېسسىياتنى ئۆزى ياراتقان شېئىرى ئوبرازدا گەۋدىلەندۈرگەن. ئۇنىڭ شېئىرلىرىدا سىمۋول تىپىدىكى ئوبرازلارمۇ، رېئال تۇرمۇشنى بىۋاستە ئەكس ئەتتۈرگەن ئوبرازلارمۇ ئۇچرايدۇ.

قولىمىزدىكى بۇ توپلامغا شائىرنىڭ 30 يىلدىن بۇيانقى ئىشتىن سىرتقى شېئىرىي ئىجادىيىتىدىكى ئاساسلىق ئەسەرلىرى يىل تەرتىپى بويىچە تاللاپ كىرگۈزۈلدى. بۇنى شائىرنىڭ شېئىرى ئىجادىيىتىنىڭ يىغىندىسى، ئىجادىيەت مۇساپىسىنىڭ ئومۇمىي كۆرۈنۈشى دېيىشكە بولىدۇ. ئۇنىڭدا شائىرنىڭ ئىجادىيەت مۇۋەپپەقىيەتلىرىمۇ، ئىجادىيەت

بولىدۇ، شېئىرى ئىقتىدارىنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىش جەريانىمۇ ئەكس ئەتكەن. ئومۇمەن، ئۇنىڭ شېئىرلىرى تەبىئىي، سەممىي، ھېسسىياتلىق، ئاممىباب بولۇپ، كۈچلۈك ئىجتىمائىي ئۇنۇمگە ۋە چوڭقۇر تەربىيىۋى ئەھمىيەتكە ئىگە. شائىر ئۆزىگە خاس مىللىي ئۇسلۇبتا بىرقەدەر يارقىن شېئىرى ئىستىل، ئىدىيىۋىلىك بىلەن بەدىئىيلىكنىڭ بىرلىكىدە بىرقەدەر يۇقىرى سەۋىيە ياراتقان. ئىشىنىمىزكى، بۇ شېئىرلار كىتابخانلارغا كۈچلۈك بەدىئىي زوق بېغىشلايدۇ. بىز شائىرنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى ئىجادىيىتىدە خەلققە تېخىمۇ مول مېۋە بېرىشىگە تىلەكداشمىز.

www.uyghurkitap.com

مۇندەرىجە

نەشرىياتتىن .... (1)

قارىغاينىڭ خىسلىتى .... (1)

كەتمىنىم .... (2)

سەپەر تەسىراتلىرى .... (3)

سىز ياشايسىز خەلقىمىزنىڭ قەلبىدە .... (8)

باھار ئىلھامى .... (10)

تېتو قەبرىسى ئالدىدا .... (12)

خەير - خوش، يۇگوسلاۋىيە .... (14)

قىزىلگۈل .... (16)

قوبۇل قىلغىن سالامىمنى .... (17)

دېھقان ئۈچۈن .... (18)

ئۆزگىرىش .... (20)

داڭنىڭ خۇشاللىقى .... (21)

بېشىم ئەمدى ساقايدى .... (23)

كۆر، دېھقان كۈلكىسىنى مايسىلاردا .... (25)

كۈلگىن، قەشقەر .... (26)

كوئىنلۇن قوشىقى .... (30)

سالام ۋە ئۈمىد .... (32)

تاشقورغان خاتىرىلىرى (چاتما) .... (35)

ئارمىنىمغا يەتكەندە .... (35)

مۇز تاغدىكى شۇڭقارلار .... (36)
ئانا يۇرت مۇھەببىتى .... (36)
تىزناپ دەرياسى .... (37)
ئۆرلە، قىزىلسۇ .... (39)
پارتىيە دېسەم .... (41)
پورەكلەپتۇ بىر غۇنچە .... (42)
قەلب كۈيى .... (43)
كومپارتىيەم .... (46)
يۈرەك ساداسى .... (47)
نۇرلاندى دىللار .... (51)
باھار كەلدى .... (53)
كۆكەرتەيلى ۋەتەننى .... (55)
كۆكلەم ئاۋات .... (56)
شان قۇچۇپ ئۆرلەيمىز يۈكسەك پەللىگە .... (58)
ئاساسىي قانۇنغا مەدھىيە .... (60)
تەنتەنە .... (62)
قولىمىزدا كوممۇنىزم بايرىقى .... (64)
ۋەتەن تويىغا .... (67)
يەنە كەلدىم قوينۇڭغا .... (69)
يېڭى شىنجاڭ قۇرىمىز .... (71)
كۈيلەيمەن سېنى شىنجاڭ .... (73)
ئىتتىپاقلىق ناخشىسى .... (76)
ئاتمىش ئۈچ چېچەكتىن تىزدىم گۈلدەستە .... (78)
قۇتلۇق دەستۇر .... (81)

تاغلارنى قۇچاقلىغان ئانۇشتا (چاتما)........................ (83)
سالام ساڭا قىزىلسۇ........................ (83)
ئات بەيگىسى........................ (84)
يورغا........................ (86)
كورلىغا بارغۇچە ئويلىغانلىرىم........................ (87)
پايتەختكە مۇھەببەت........................ (90)
ئۆكتەبردىكى بېيجىڭ........................ (93)
ناخشىچىمىز دىلبەرگە........................ (96)
سەنئەت غۇنچىلىرىگە........................ (98)
ئۈزۈم ھارىقى........................ (100)
ئاي دەيمۇ، كۈن دەيمۇ سېنى پارتىيەم........................ (101)
ئالىيجاناپ قەلبكە مەدھىيە........................ (103)
قاراماي ناخشىلىرى (چاتما)........................ (106)
سەن قارا ئالتۇننىڭ كانى قاراماي........................ (106)
ۋېشكىلار ئورمىنى........................ (107)
سۆيگۈ بۇلاقلىرى........................ (109)
سېلىم بوۋاي........................ (109)
ئىشچى قېرىنداش........................ (110)
ئىنژېنېر........................ (111)
نېفىتچى ياشلار........................ (113)
تاڭ قالدىم........................ (114)
خەلقىم........................ (115)
بېيدەيخې تەسىراتلىرى (چاتما)........................ (117)
بېيدەيخې قارىغىيلىك ئوخشار قەلئەگە........................ (117)

www.uyghurkitap.com

كۆرگەنتىم چۈشۈمدە دولقۇنۇڭنى .... (118)

بۇ، ئاشۇ ھەيۋەتلىك شەنخەيگۇەنمىدۇ؟ .... (119)

مىڭجيانۇي بۇتخانىسى .... (120)

ساھىلنىڭ قۇمىدىن ئالدىم ئۇچۇملاپ .... (121)

بىزنىڭ شىنجاڭ .... (123)

ياشنا، يېشىل تۇرپان .... (124)

تەبىئەت ئالدىدا ئادەملەر غالىب .... (125)

تەڭرىتاغنىڭ شادلىقى .... (127)

بىلىم نۇرى .... (129)

خۇش كېلىپسىز، سەنئەتكارلار .... (130)

مۇئەللىم، سىز نامسىز قەھرىمان .... (132)

سۆيۈملۈك يۇرتۇم .... (134)

ئېزىز مېھمانلار .... (135)

گۆھەر زېمىندا توي .... (137)

شانلىق پويىز .... (140)

پەنگە مۇھەببەت .... (142)

سەنئەت گۈلى .... (143)

تەڭرىتاغقا يېڭى مەدھىيە .... (145)

ياشلار ئوقۇ ياشلىقىڭدا .... (147)

ئالتاي لىرىكىسى (چاتما) .... (149)

يېشىل ئالتاي .... (149)

گۈزەل قاناس كۆلى .... (150)

رەڭدار يايلاق .... (152)

سۇ — ھاياتلىق كەۋسىرى سەن .... (153)

ئەزىمەتلەر بەيگىسى.. (155)
مەرىپەت ئۇپۇقىدا ياندى چولپان.............................. (157)
بۇ كىتاب... (158)
شىخەنزە.. (159)
جۇڭغارغا پۇتلۇدى قانات...................................... (160)
پارتىيىنىڭ مۇنەۋۋەر پەرزەنتى................................ (162)
ئىتتىپاقلىق گۈلدەستىسى...................................... (165)
تارالسۇن شىنجاڭنىڭ نامى جاھانغا............................. (167)
ئەرەب خەلىپىلىكىگە زىيارەت (چاتما)........................ (168)
ئۆرنىتايلى دوستلۇق كۆۋرۈكى.................................. (168)
رەڭدار گۈللەر.. (169)
قۇملۇقتىكى گۈلستان... (171)
دوبەي سودا سارىيى.. (173)
جۇڭگولۇق بولغانغا پەخىرلىنىمەن.............................. (174)
ھەممىمىز ئىناق قېرىنداشلار.................................. (175)
ئەگرى دېڭىز.. (176)
دېڭىز ۋە قۇملۇق... (177)
باھار (نورۇز ئىلھامى)...................................... (179)
ئوكيانلارنىڭ ئۇ چېتىگە سەپەر (چاتما)....................... (180)
ھىجران.. (180)
خۇش چىراي... (183)
قەدىمىي دۆلەتسەن ئارگېنتىنا................................. (184)
ئات ئويۇنى.. (187)
كالا ئالىمى.. (188)

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگى ئادرېسى
كتاب تور بېكىتى

تۈركىيە ئىلھاملىرى (چاتما)........................... (190)
قۇش ئارىلى.. (190)
قۇملۇق ۋە دېڭىز.................................... (192)
دېڭىز - ئوكيان..................................... (194)
"بۇلبۇل تېغى".. (196)
ئاتا تۈرك مەقبەرىسىگە مۇھەببەت......................... (198)
ئانام سەن ۋەتەن.. (202)
يۇرت تەسىراتلىرى.. (206)
يۇرتۇمغا سەپەر.. (206)
تۇز دېڭىزى... (207)
بەخت بېغىدا ناخشا ئېيتىمىز................................ (209)
مېھىرلىك دىيار... (210)
كۈيلەيلى بەختىيار دەۋراننى................................ (213)
ۋەتىنىنىڭ كەلگۈسى سىلەر.................................. (215)
دۇنياغا يۇزلەنسۇن مۇقام.................................. (217)
چۆلدە چاقنىغان گۆھەرلەر................................... (219)
يۇرت مۇھەببىتى... (221)
تېخىمۇ گۈزەل ئەتىمىز..................................... (223)
گۈل شەھىرىگە مەدھىيە.................................... (225)
بامبۇك... (227)
گۈل.. (229)
ئىككى چوڭ دەرۋازا....................................... (231)
تەڭرىتاغ بۈركۈتى ئەيلىدى پەرۋاز............................ (232)
تەڭرىتاغ سۆيگۈسى... (237)

تارىمغا بېغىشلانغان ناخشا .... (239)
ئۇنتۇمايدۇ خەلقىمىز سىزنى.......................... (242)
خەلقىمىزنىڭ ياخشى ئوغلى........................... (246)
جۇمھۇرىيەت، لەپىلدىسۇن بايرىقىڭ..................... (247)
ئادالەت (غەزەل)....................................... (251)
"ياۋايىلار كەنتى"گە سەپەر............................. (253)
دېھقان دوستۇمغا....................................... (257)
چىن قېرىنداش بىز...................................... (259)
قولىڭىزدا ئىسلاھات تۇغى لەپىلدەر...................... (261)
مۇقەددەس مەشئەل..................................... (263)
كۇچا تەسىراتلىرى (چاتما)............................. (265)
كۇچا قۇچىقىدا..................................... (265)
مۇقام ئىلھامى..................................... (267)
مىڭئۆي.. (267)
تاشكەنت .... (270)
دوستلۇق كۈيى... (272)
چىللايدۇ ئەتكى قۇياش................................. (274)
ئۆزگىچە كەلدى بۇ يىلقى باھار......................... (276)
ئامان بىلەن ئەختەر (داستان).......................... (278)

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى ئادرېسى

قارىغاينىڭ خىسلىتى

ياشنار يېشىل قارىغاي
ھەر چاغ ئىسسىق - سوغ دېمەي.
سۆيۈپ ئانا دىيارنى،
تەقدىرىدىن غەم يېمەي.

ئۆزى ئۆسكەن دىيارىلىك،
تومۇز بىلەن ئايازى؛
ئاڭا ھەر دەم بىلىنەر،
جەننەتنىڭ باھار - يارى.

تاش بولسىمۇ تۇپراقتا،
يىلتىز يايار بىمالال.
ھەر ئىش كەلسە بېشىغا،
كۆرمەس ئۇنى ھېچ مالال.

تۇپراق بىلەن تەقدىرداش
بولغاچ قەيسەر قارىغاي؛
تۇرار ھامان قەد كېرىپ،
خەۋپ - خەتەرگە قارىماي.

1963 - يىل يانۋار، توقسۇن.

كەتمىنىم

ئىشچان ئاتا - بوۋامدىن مىراس قالغان كەتمىنىم،
بىر ئۆمۈرلۈك بەختىمگە چەك ئۇل سالغان كەتمىنىم.

قانچە چاپسام شۇنچىلىك كۆچ قوشۇلار بەستىمگە،
ئالتۇن چەشتىن، پاختىدىن تاغ ياسىغان كەتمىنىم.

يۇيار كۈمۈش تەرلىرىم چاڭ قونسا گەر دىلىمغا،
ماڭا ئۆزەڭ بىرسەن ھالال ئاق نان، كەتمىنىم.

گىيا ئۈنمەس چۆللەردە باغۇبوستان يارىتىپ،
ھېكمىتىدە جەننەتنى تاڭ قالدۇرغان كەتمىنىم.

ئىبىل نازۇنېمەتنىڭ "ئېچىل داستىخىنى" سەن،
سېنىڭ بىلەن قانىغۇسى ھەرنە ئارمان، كەتمىنىم.

1963 - يىل ماي، توقسۇن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى

سەپەر تەسىراتلىرى

بۆلىگەندە ئۇيۇقنى شەپەق
ئوتقاشتەك رەڭگە؛
قۇياشقا قاراپ
پەرۋاز قىلدىم ۋەتەن كۆكىدە.
شۇنچە شاتلىنىپ،
شوخلىنىپ يايراپ،
قىيغىتتىم گويا بۇلۇت كۆكسىدە.
ۋەتىنىم ئاسمىنى مىسالى دېڭىز،
چىكىگە كۆز يەتمەس،
زۇمرەتتەك كۆپكۆك،
دىللارنى مەھلىيا قىلار شۇ قەدەر.
ھە، كۆڭلۈم كۆكمۇ ئاشۇنداق سۈزۈك،
چۈنكى،
ۋەتەننىڭ يۈرىكى بېيجىڭغا قاراپ،
بوغدا چوققىسىدىن قىلدىم مەن سەپەر.
ئۆتمۇش...
ئاھ!
كۆلىپەتلىك زامان.
قالدىكىن كۆمۈلۈپ چۆل - باياۋاندا،

قانچىلاپ كاۋان!
كېچە ـ كۈندۈز يول يۈرۈپ،
ماگدامدا مىڭ جەبرە كۆرۈپ،
بىر كۆڭلۈك مەنزىلنى،
باسقان ئىكەن بىر ئايدا ئاران.

بۈگۈن، قارا، هاۋا قاتتىقشى،
گويا
يۈرەكتىن تەنگە تارالغان تومۇردەك
ۋەتىنىمىزنىڭ هەممە يېرىگە
تۆتىشىپ كەتتى
شۈنچە تېز، راۋان.
ئۇلۇغ بېيجىڭ بىلەن
چېگرا رايوننىڭ
ئارىسىمۇ كەتتى يېقىنلاپ،
سەپەر قىلىش بوپقالدى ئاسان.
سەهەر ئۇرۇمچىدە ناشتاگنى قىلساڭ،
چۈشلۈك غىزانى
بېيجىڭدا هۇزۇر لىنىپ يەيسەن، يوق گۇمان،
مانا، ئۆتمەستىن
ئاش پىشىم ۋاقىت،
خۇاگخې ئۈستىدە قىلىپ مەن جەۋلان،
قارايمەن هۆسنىگە زوق بىلەن شۇنچە.
بۇ ۋادىنىڭ گۈزەللىكلىرى،

قەلبىم ئاپپاراتىغا چۈشتى بىر ـ بىرلەپ،
تىزىلدى قۇرلارغا ئوتلۇق مىسرالار،
تىزىلغاندەك يىپقا دۇر ـ ئۈنچە.
ئىھ، خۇاڭخې
سەن جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ
ئۇزاق تارىخىنىڭ شاھىدى بولۇپ،
ئانا يەرگە باش قويۇپ يېتىپسەن.
قارىسام، مانا
پارتىيە نۇرىدا، ئەلنىڭ قولىدا،
تويغا ياسانغان
قىز ـ چوكانلاردەك
ياسىنىپ كۆركەم،
كۆز يېغىنى يىگۈدەك بولۇپ كېتىپسەن.

ئىككى يېقىڭدا،
بىپايان ئورماندەك زاۋۇت تۇرخۇنى،
قەد كۆتۈرۈپتۇ كۆككە تاقىشىپ،
ھوسۇللۇق ئېتىزلاردا،
ئوخشاپ زىرائەت؛
باغلىرىڭدا ھەم خىلمۇخىل مېۋە
كېنىپتۇ پىشىپ.
ئويلاپ قالدىم، جەننەت بۇ يەرگە،
كۆچكەنمىكىن ھەۋەسى كېلىپ.

ۋەتەن زېمىنى،
نەقەدەر كەڭرى،
نەقەدەر گۈزەل،
گۈل ھۆسنىگە تويمايمەن قاراپ.
قەلبىم سۆيۈنىدۇ،
كەلگۈسىنى شادلىنىپ ئويلاپ.
سوئال قويىمەن ئۆزەمگە دائىم،
كىم ئىدىم،
كىم بولدۇم؟
خىيال قۇشلىرىم
كېتىدۇ ئۇزاق
ئۆتمۈشنى بويلاپ...
قۇتقۇزمىسا پارتىيە مېنى،
چەكمەسمىدىم دەرد ـ ئەلەم، كۆلپەت؟!
ئاچۇزار قاقشاپ ئاتا ـ بوۋامدەك،
قىلماسمىدىم شۇ يوقسۇزلۇقنى
مەڭگۈلۈك ئۆلپەت؟!
نەدە ئىدى ماڭا
ھە، بۈگۈنكىدەك
كۆمۈش لاچىننى مىنىپ شادىمان،
ئۇچقۇدەك پۇرسەت؟!
شۇ تاپتا گويا
قەلبىم مېنىڭ دولقۇنلۇق ئوكيان.
داۋالغۇيدۇ ئۇنچە چاچرىتىپ،

ئىلھام، ھېسسىيات.
ۋەتەننى گۈل، مېنى گۈل قىلغان،
ئاتىلارچە باشىم سىلىغان،
پارتىيىگە ئاققان مېھرىمدىن
پۈتتى كۆكتىلا ئۇشبۇ "تەسىرات".

1965 ـ يىل ئۆكتەبردە يېزىلدى.
1981 ـ يىل ئۆكتەبردە تۈزىتىلدى.

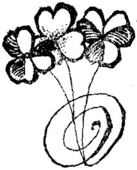

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

سىز ياشايسىز خەلقىمىزنىڭ قەلبىدە

—— جۇزۇڭلى ۋاپاتىنىڭ بىر يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

ئۆتەركەن يىل چاقماقتەك تېز سۈرئەتتە،
كەلدى يەنە بۇ يىل ئۆزگى خىسلەتتە.
ئېھ، سۆيۈملۈك زۇڭلى سىزنى سېغىندۇق،
ئەسلەپ ئۆچمەس تۆھپىڭىزنى ھۆرمەتتە.

كەلگۈسىنى ئويلاپ، يەپ ئەل غېمىنى،
كېچە-كۈندۈز ئىشلىدىڭىز غەيرەتتە.
ھەر قەدەمدە يېڭى زەپەر قۇچتىڭىز،
قالدى شانلىق ئىش ئىزىڭىز زەر بەتتە.

ئىنقىلابقا چەكسىز سادىق بولدىڭىز،
تيانشاندىن بۈيۈك سىزنىڭ قەددىڭىز.
سىز ئۇلۇغۋار كوممۇنىزم جەڭچىسى،
ۋەتەن ئۈچۈن سىڭدى تالاي ئەجرىڭىز.

يۇرتۇمغا سىز قەدەم تەشرىپ قىلغاندا،
كۈلۈپ بەختىم، كۆرۈشكەنتىم سىز بىلەن.

بەرگەنتىڭىز ئىلھامبەخش يولىيورۇق،
زەپ مۇلايىم سۆھبەتلىشىپ بىز بىلەن.

سىز قەدىردان ماۋجۇشىنىڭ سەپدىشى،
خەلقىمىزنىڭ ئەڭ سۆيۈملۈك رەھبىرى.
ئىلگىرىلەيمىز سىز قالدۇرغان روھ بىلەن،
پەللە ئېشىپ، روناق تېپىپ كۆنسېرى.

ۋىدالاشقان بولساقمۇ بىز سىز بىلەن،
سىز ياشايسىز خەلقىمىزنىڭ قەلبىدە.
بارچە مىللەت سىزنى ھەر دەم ئەسلەيدۇ،
يېڭى سەپەر، قايناغان جەڭ ئەۋجىدە.

1977 - يىل 10 - يانۋار، ئۈرۈمچى.

باھار ئىلھامى

ۋادىلارنى سۆيۈپ، ياشنىتىپ،
ئۇچۇپ ئۆتەر ئىللىق شامالLار.
قىرغاقلارغا چاچىدۇ ئۈنچە،
سۈيى ئويناق دەريا ـ قانالLار.

ئىللىق ئاپتاپ يايماقتا ئېتەك،
يېشىللىققا ئورالدى ھەر يان.
بۇ يېشىللىق ھايات بەلگىسى،
بۇ ئاجايىپ جۇشقۇنلۇق جەريان.

ئىلھام بەخش ئېتەر كۆكۈلگە،
تەبىئەتنىڭ نازۇك جىلۋىسى.
تويغا ماڭغان قىزلاردەك گويا،
تەبەسسۇمدا چاقنار چېھرىسى.

بېغىشلايدۇ دىلغا زوق ـ ھۇزۇر،
قۇش ـ قاناتلار نەغمە ـ ناۋاسى.
ئايان بولار بۇنىڭدىن ئەلگە،
بۇ باھارنىڭ قەدرى ـ باھاسى.

نەم ھاۋانى ئۇرۇپ دىماققا،
تاۋلىنىدۇ قارىيىپ ئېتىز.
جاراڭلايدۇ مېھنەت ناخشىسى،
ئېتىز گويا شاۋقۇنلۇق دېڭىز.

يەر باغرىنى تىلىدۇ ساپان،
ئىشەنچ بىلەن چېچىلار ئۇرۇق.
نەۋباھاردىن سۆيۈنگەن دىللار،
كېپىللىك قىلار ھوسۇلغا تولۇق.

كۆكۈش ئاسمان، كۈمۈش بۇلۇتلار،
بۇلاقلاردا ئوينار جىمىرلاپ.
سېخىي قۇياش كۈلىدۇ خۇش خۇي،
ئالەم نۇردىن چاقنار ۋاللىداپ.

جاھان شۇنداق تۈزەيدىكەن رەڭ،
باھار كەلسە جىلۋىدار بولۇپ.
باھارنى بەك ئارزۇلار كۆڭۈل،
ئاڭا ئاشىق ـ بىقارار بولۇپ.

1977 ـ يىل 25 ـ ئاپرېل.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

تېپتو قەبرىسى ئالدىدا

گۈل-چېچەككە كۆمۈلۈپتۇ بۇ قەبرە،
تۆت ئەتراپى يۇمران كوكات، ئارچىزار.
ئېغىر قەدەم تاشلاپ كېلەر ئادەملەر،
گۈل ئۈستىگە قۇچاق-قۇچاق گۈل تىزار.

بۇ قەبرىدە ئۇلۇغ ئىنسان ياتىدۇ،
تا مەڭگۈلۈك ئۇيقۇ بىلەن سىردىشىپ.
پاراغەتلىك كۈنگە يەتكەچ ئۆز خەلقى،
ھېچ ئارمانسىز يېتىپتۇ ئۇ تىنچلىنىپ.

شانلىق تارىخ يازدى پۈتكۈل ئۆمرىدە،
ئىرادىسى تۆمۈر كەبى چىڭ ئادەم.
ئەل رايىنى ئەلا بىلدى ھەممىدىن،
پەزىلەتتە ئالتۇندىنمۇ جىڭ ئادەم.

قورشاۋ، ھۇجۇم كار قىلمىدى ئۇنىڭغا،
ئەل تاللىغان يولدا دادىل ماڭدى ئۇ.
ئەل دەردىگە بولدى دەرمان ھەممە ۋاق،
ئەل رىشتىنى يۈرىكىگە تاڭدى ئۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يۇگوسلاۋىيە ئالەم ئارا تاپتى شان،
تىتو ئاڭا كۆرسەتكەچكە يول ـ نىشان.
تىتو نامى ھەر يۈرەكنىڭ قېتىدا،
ھەر كۆڭۈلدە ئۇ بىر ناخشا ـ بىر داستان.

كەلدىم مەنمۇ تىيانشاننىڭ باغرىدىن،
ئالغاچ كەلدىم قارلەيلىسى بىر قۇچاق.
ھۆرمەت بىلەن بۇ قەبرىگە ياپىمەن،
گۈپۈلدىسۇن ئۆزگىچە بىر خۇش پۇراق.

باش ئېگىمەن ئۇشبۇ قەبرە ئالدىدا،
چىگىشلەشكەن خىياللىرىم شۇ تاپتا.
ياخشى ئادەم بۇ ئالەمدىن كەتمىسە،
دەيمەن ئۈنسىز ئۆز ئىچىمدە مەن ئاستا...

* * *

گۈل ـ چېچەككە كۆمۈلۈپتۇ بۇ قەبرە،
تۆت ئەتراپى يۇمران كوكات، ئارچىزار.
ئۇزۇلمەستىن كېلىشىدۇ ئادەملەر،
گۈل ئۈستىگە يەنە تىنماي گۈل تىزار...

1980 ـ يىل 21 ـ ئىيۇل، بېلگراد.

خەير ـ خوش، يۇگوسلاۋىيە

خەير ـ خوش، گۈزەل ئەل يۇگوسلاۋىيە،
خەير ـ خوش، مېھرىبان، ئاق كۆڭۈل دوستلار.
كۆڭۈللۈك زىيارەت، قىزغىن سۆھبەتلەر،
قالدۇردى يۈرەكتە مەڭگۈلۈك ئىزلار.

بولۇپمۇ قۇچىقىڭ جەننەت مىسالى،
سەن بارغاچ ئاداشماي تېپتو ئىزىدىن.
قاياقتا قارىماي، جۇشقۇن، ھۆر ھايات،
نۇر چاقنار بەختىيار خەلقىڭ يۈزىدىن.

تىلىمىز ئوخشاشماس، ئوخشىشار بىراق
بىر غايە يېپىدا چېتىلغان دىللار.
ئوخشاشماس سەرگۈزەشت، لېكىن بىر يولدۇر،
سەن ماڭغان، بىز ماڭغان جاپالىق يوللار.

قەھرىمان خەلقىڭنىڭ پىداكار روھى،
قالدۇردى بىزلەردە ئۆچمەس تەسىرات.
شان ـ زەپەر كۆكىدە قىلىپسەن پەرۋاز،
ئىلىم ـ پەن بولۇپتۇ ساڭا گاڭ قانات.

www.uyghurkitap.com

* * *

خەير - خوش گۈزەل ئەل يۇگوسلاۋىيە،
خەير - خوش مېھرىبان، ئاق كۆڭۈل دوستلار.
كۆڭۈللۈك زىيارەت، قىزغىن سۆھبەتلەر،
قالدۇردى يۈرەكتە مەڭگۈلۈك ئىزلار.

1980 - يىل 24 - ئىيۇل، بېلگراد.

قىزىلگۈل

قىزىلگۈل، ھەر قارىسام بەرگىڭگە مەن،
زوقلىنىپ كۆزلىرىمنى ئۈزەلمەيمەن.
رەڭگىڭدە شەپەق ئەكسى تاۋلىنىدۇ،
شېخىڭغا بۇلبۇل بولۇپ قونسام دەيمەن.

ئازادلىق ئۈچۈن ئاققان قىزىل قانلار،
ساڭا رەڭ بەرگەچ چوغدەك كۆرۈنسەن.
ھەر باقسام، ئەجدادلارغا ئاشار مېھرىم،
يۈرىكىم ئالقىشىغا كۆمۈلسەن.

1980 - يىل ئۆكتەبر، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

قوبۇل قىلغىن سالامىمنى

سىغىندىم زەپ ئانا يۇرتۇم جەنۇب — ئالتۇن دىيارىمنى،
كۆرۈشكە شۇنچە تەلمۈردۇم گۈزەل يار — گۈل ئۈزارىمنى.

تالاي تۈننى ئۇلاپ چىقتىم سۈزۈك تاڭغا، خىيال ئەيلەپ،
پۇراي دەپ ئەترىگۈل چاچقان خۇش ھىدىنى — ئىپارىمنى.

بۈگۈن كەلگەچكە بۇ پۇرسەت، بولۇپ سەل شادلىغىم تاشتى،
ھۇزۇرلاندىم يېگەندەك شىرنىسى شەربەت ئانارىمنى.

سالام دەيمەن گۈزەل تارىم، ئېزىز قەشقەر، خوتەن، كورلا،
سالام دەپ مەرد دېخانلارغا ئېگەي قەددى چىنارىمنى.

كېلەر دەپ ئاڭلىدىم ئەلدىن تۇمەن شاۋقۇنىدىن كۆلكە،
چىمەنزار بويىدا تاپتىم دىلىمغا چىن ئارامىمنى.

كۆلۈپ مۇز تاغ ئېتىگىدە بۇلۇتنى قايرىغان چوپان
كۆيىگە جور قىلاي دەپ ھەم ئېلىپ كەلدىم ساتارىمنى.

يەنە ئاقسۇ — گۈرۈچ كانى، قىزىلسۇ — سۈت، قىمىز يۇرتى،
قوبۇل قىلغىن ساڭا مېھرىم، يۈرەك ناخشام — سالامىمنى.

1981 ـ يىل، ئۈرۈمچى.

دېھقان ئۈچۈن

دېھقان ئۈچۈن ئويلىغىن دوستۇم،
دېھقان ئۈچۈن سۆزلىگىن دوستۇم.
دېھقان كۆيگەن ئوتتا تەڭ كۆيۈپ،
ئىستىكىنى كۆزلىگىن دوستۇم.

جەمئىيەتنى باغ دېسەك ئەگەر،
ئۇنى بوستان ئەتكۈچى دېھقان.
چېكىسىدىن ياغدۇرۇپ يامغۇر
ھەر مايسىغا بېغىشلايدۇ جان.

ئۇ تىلەيدۇ باھارنى، يازنى،
ئىنسانلارغا نېمەت بەرگىلى.
باياۋاننى باغ - ۋاران ئەيلەپ،
خۇش پۇراقلىق گۈللەر تەرگىلى.

چوغدەك ئاپتاپتا كۆيگەن چىرايلار،
تولۇن ئايدەك كۆرۈنسۇن ساڭا.
قاداق باسقان قاتمال شۇ قوللار،
گۈلدەك ئېسىل تۇيۇلسۇن ساڭا.

دېھقان دېگەن شۇنداق بەلەن خەق،
چاقنار ئالتۇن پەزىلەت، خىسلەت.
ئاشۇلارنى قاقشاتساق، دوستۇم،
تۇزكور بولۇپ قالامدۇق ئەبەت.

1981 - يىل مارت، توقسۇن.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئۆزگىرىش

قىزارغان گىردىلەر سەنەم مەڭزىدەك،
ياراشقان دوسقانغا خۇددى كەشتىدەك.
ئىشتەينى تارتىدۇ پىيالىدە چاي،
ئالتۇنرەڭ قايمىقى ــ چاقنىغان چېچەك.

مەن دېدىم: ــ مۆمىنكا، مۇشۇ كۈنلەردە،
قانداقراق ئۆزگىرىش بولدى بۇ جايدا؟
ــ ئۆزگىرىش ئاز ئەمەس، باشقىسىنى قوي،
ئاددىيسى ئاياندۇر سەن ئىچكەن چايدا.

ئۈچ يىلنىڭ ئالدىدا كەلسە بىر مېھمان،
زاغرىمۇ قويالماس ئىدۇق ئالدىغا.
قاتتىقكەن ھەممىدىن يوقسۇزلۇق دېگەن،
خىجالەت تىنغ بولغان دېھقان باغرىغا.

ئەمدىچۇ، بوپقالدى قايماق چاي، گىردە،
ھە، ئۆزۈڭ كۆرگەندەك ناشتىلىق ئاتام.
تولدى ساڭ ئاشقا لىق، ئېغىل مالغا ھەم،
ياشايمىز ئىززەتلىك مېھماندەك تامام.

1981 ـ يىل مارت، لوپنۇر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرىسى

داڭنىڭ خۇشاللىقى

تاڭ سەھەر، كېلىمەن چوڭ يولنى بويلاپ،
شادلىغىم قەلبىمدە ياسايدۇ قىيان.
سۆگەتنىڭ شېخىغا ئېسىلغان داڭغا
قارىسام، تۇيۇقسىز سۆردى ئۇ زىۋان:

— ئۇزۇندىن پۇشايمان، ئەلەملىك خىيال،
ھەمىشە ئاققۇزغان ئاچچىق يېشىمنى.
نېمىشقا داڭ بولۇپ قالدىم دەر ئىدىم،
ھەر كۈنى ئاغرىتقان كالتەك بېشىمنى.

ئەزالار ئىشقا تېز چىقمىسا ئەگەر
بار ئەلەم كېلەتتى مەن بىچارىگە.
قانچە مىڭ تاياقنى سۇندۇردى دۈيجاڭ
ئېرىشىپ بولالماي ئەپچىل چارىگە.

ھازىر ئىش باشقىچە، ئەزانى چىللاپ
كالتەكلەپ يۈرمەيدۇ مېنى ھېچ دۈيجاڭ.
ئۇمۇ بىر ئېتىزنى ئاپتۇ ھۆددىگە
ئېتىزغا ماڭىدۇ ئاتار-ئاتماي تاڭ.

كۆڭلۈم شاد، شادلىقتىن تۇغۇلدى ئىستەك:
بۇ يەردىن خوشلىشىپ زاۋۇتقا كېتەي.
چۈنكى مەن قىممەتلىك مىستىن ياسالغان،
قايتا كۈچ چىقىرىپ ئەلگە نەپ بېرەي.

1981 ـ يىل ئاپرېل، چارقىلىق.

ئۇيغۇر كىتاب تورىيكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بېشىم ئەمدى ساقايدى

—— بىر دوپپىچاقنىڭ ئاغزىدىن.

كۆپتىن بۇيان كەلگەنتى
زادى بېشىم ساقايماي.
ئازاب چەككەن ئۇستىلەپ
تۈزۈك داۋا تاپالماي.

تاڭ ئاتماستا تۇرسامۇ،
تۈن نىسپىدە ياتسامۇ،
زىرائەتنىڭ ئورنىغا
ئۆسكەنتى ئوت، ئىش ئاقماي

چالا يەپلا غىزانى
ئۆي ـ ئۆي چىللاپ ئەزانى،
تولا جوراپ ئاغرىنغان
ئىشقا تۈزۈك سالالماي.

بىلمەي ئىشنىڭ ئېپىنى،
داشقازاننىڭ ئېشىنى

ھەممەيلەنگە بۆلگەن تەڭ،
تۆككەن تەرگە قارىماي.

مەسئۇلىيەت تۇزۇمى
بولدى ياخشى ئۇنۇمى.
ئەزا ئۆزى دوختۇركەن
يۇرۇپتىمەن ئۇقالماي.

1981 ـ يىل ئاپرېل، لوپنۇر.

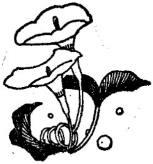

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

كۆر، دېھقان كۆلكىسىنى مايسىلاردا

پايانسىز ئېتىزلاردا بولۇق مايسا،
ياپقاندەك يەرگە مەخمەل، تاۋلىنىدۇ.
كۆزدىكى مول ھوسۇلدىن بېرىپ دېرەك،
دېڭىزدەك تەۋرىنىدۇ، چايقىلىدۇ.

كۆر، ئادىل سىياسەتتىن كۈلگەن دېھقان
شادلىقى مايسىلارغا كەتكەن سىڭىپ.
شۇ تاپتا قانات قېقىپ خىيال قۇشۇم،
ئالتۇن چەش چوققىسىدا يۈرەر ئەگىپ...

1981 ـ يىل ئاپرېل، چەرچەن.

كۆلگىن، قەشقەر

ئەسسالام، بەختى كۆلگەن گۈزەل قەشقەر،
ئەسسالام، پەسلى كۆكلەم، گۈللىگەن يەر.

*　　　*　　　*

هەر قېتىم بوسۇغاڭدىن كىرگىنىمدە،
شۇ بەلەن دېھقانلارنى كۆرگىنىمدە؛
ئاجايىپ خىياللارغا چۆمۈلەتتىم،
يالقۇنلۇق ئۈمىدلەرگە كۆمۈلەتتىم:
ئىشچان، مەرد، ئاق دىل خەلقىڭ كۆلسە دەيتتىم،
پاراغەت باغلىرىدا يۈرسە دەيتتىم...

*　　　*　　　*

نە ئامال، بالا ـ قازا يىللىرىدا،
ئىستەكلەر توزغاق كەبى توزۇپ كەتكەن.
چاپاكەش دېھقان خۇش بۇي گۈل ئۆستۈرسە،
بەختىمىز دۈشمەنلىرى ئۈزۈپ كەتكەن...

*　　　*　　　*

گۈللىگەن قۇچىقىڭغا كېلىپ بۈگۈن،
قانمىدىم كۆرۈپ بەزمە ـ شاد تويۇڭنى.
ئېھتىرام، سۆيگۈم ساڭا بولدى دەريا،
ئېھ، سۈيى چايقاپ ئۆتسۇن گۈل بويۇڭنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

تەبەسسۇم جىلۋە قىلار ئەل لېۋىدە،
تۇمەندە دولقۇنلىنىپ كۆلكە ئاقار.
باغلىرىڭ جامالىدا چاقنايدۇ نۇر
گۈل رەڭدار، گۈلدەك گۈزەل ھايات رەڭدار.
ھاياجان خىيال بىلەن گىرەلەشتى،
خىياللار ئەسىرلەرگە يېغىن ئاچتى.
ئەسىرلەر بەس-بەس بىلەن چۈشتى سۆزگە،
ئالتۇندەك تارىخىڭدىن كۆز قاماشتى.

*　　　*　　　*

ئىلىم-پەن بابىدا سەن چولپان ئىدىڭ،
بىھساپ يۇلتۇز سېنى چۆرىدەيتتى.
مىسالى بولسا ۋەتەن ئەجداد شاھى
ھەممەيلەن سېنى ئۇنىڭ تاجى دەيتتى.
غۇرۇرۇڭ — مەھمۇت، يۇسۇپ يېنىپ كۆكتە،
باغرىڭغا ئۆچمەس ئالتۇن نۇرىنى تۆككەن.
نىزارى سۆزۈش ئۈچۈن ئۈنچە-گۆھەر،
پاراسەت دېڭىزىغا چوڭقۇر چۆككەن...
بوغۇلۇپ تۇمەن قۇللۇق ئىسكەنجىدە،
ياراتقان ئاھ-زارىدىن كۆرمىڭ قەيسەر.
باغرىنى يارغان قانخور زالىملارنىڭ،
نوزۇگۇم غەزىپىنى قىلىپ شەمشەر.
ئۇ ئېيتقان باتۇر قوشاق قۇلاقلاردا
ھېلىمۇ جاراڭلايدۇ شۇنچە ياڭراق.
شۇ قوشاق سەرگىسى بولغان جەڭنىڭ،

ئۆرتەلگەن يالقۇندا ۋەيلۇن دوزاق...
ئۇن ئىككى مۇقام سەندە ئاتقان چېچەك،
قەددىڭنى ئاسمان قىلغان ئامانىسا.
ئالدىمدا ئالتۇن چوققا زورىيىدۇ،
سازەندەڭ مۇقاملارنى جاراڭلاتسا.
ئەدەبلىك، دىيانەتلىك خەلقىڭ شۇنچە،
ئالدىدا ھۇر - غىلمانلار ئۇيۇلىدۇ.
مېھماندوست، چىن ۋاپادار، دىلكەشلىكى
قەلبىمگە كەۋسەر بولۇپ قۇيۇلىدۇ.
جىلىڭ ھۇنەر - سەنئەت بىلەن تونۇلغانسەن،
مەن ئەمەس، قول قويىدۇ پۈتۈن ئالەم.
لەززەتلىك تائامىڭدىن يېسە ئەگەر،
جەننەتنىڭ ئۈستىسمۇ تاڭ قالار ھەم.
غۇرۇرۇم، شەۋكىتىمنىڭ تاجىسى سەن،
ساياق باش ئەمەسمىزكى، پاكىتى سەن.
چاقنايسەن مەڭگۈ دۇنيا ئاسمىنىدا،
ئېلىمنىڭ چولپىنى سەن، شۆھرىتى سەن.

* * *

كۆل قەشقەر، زامان بەرگەن پاراغەتتىن،
بۇ كۆلكەڭ تائەبەتكە ئۈزۈلمىسۇن.
مەڭزىڭدە ياقۇت جامدەك زىناقلىرىڭ،
ساقلانسۇن، ئىككىنچىلەپ بۇزۇلمىسۇن.

www.uyghurkitap.com

پارتىيەم باي بول دەيدۇ سېنى قەشقەر،
قاناتلان، ئۇچقىن كۆككە، قېنى قەشقەر.

1981 ـ يىل ئاپرېل، قەشقەر.

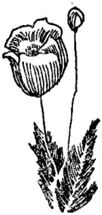

كوئىنلۇن قوشىقى

يولغا چىقتىم تاڭ سەھەر
ماشىنىدا غۇرقىراپ.
بولدى چەرچەن دەرياسى
ناخشامغا جور، شارقىراپ.

كوئىنلۇننىڭ باغرىدا،
ئاتچاڭ دەپ جاي بار ئىكەن.
يايلىغىدا يايرىغان
كالا، قوي، تاي بار ئىكەن.

تاغ چوققىسى ئىكەن قار،
ئېتەكلىرى گۈل باھار.
ياشايدىكەن مالچىلار،
بۇ ماكاندا بەختىيار.

باركەن يەنە بۇ تاغدا،
قارامىرەن دەرياسى.
جانغا ھۇزۇر بېغىشلاپ
ياڭرايدىكەن ناۋاسى.

ئۇنىڭ سۈزۈك بال سۈيى،
داۋا ئىكەن يۈرەككە.
ئىچسەم قېنىپ ئۇچۇملاپ،
كىردى قۇۋۋەت بىلەككە.

تۆت مىڭ مېتىر چوققىدا
كۆكچى بۇلاق بار ئىكەن.
گۈل - چىمەنزار بويىغا
بۇغا - جەرەن يار ئىكەن.

تۇرار مەغرۇر كوئىنلۇن،
كۆك قەرىگە تاقىشىپ،
كۈمۈش تاجى ھەيۋەتلىك
چوققىسىغا يارىشىپ.

ئاچقىن ئەمدى بۈيۈك تاغ
غەزىنەڭنى — باغرىڭنى.
ۋەتىنىمگە، خەلقىمغە
سۇنغىن بايلىق — بارىڭنى.

1981 - يىل ئاپرېل، چەرچەن - ئاتچاڭ.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

سالام ۋە ئۈمىد

قولۇم كۆكسۈمدە، سالام ئەي خوتەن،
قايناق ھاياتقا چۆككىلى كەلدىم.
بولۇپ مەھلىيا گۈزەل ھۆسنۈڭگە،
يۈرەك كۈيىنى تۆككىلى كەلدىم.

تالاي تاغۇساي، چۆللەرنى كېزىپ،
ئۆزەمنى شۇنچە بەختىيار سېزىپ،
ئاق كۆڭۈل، ئىشچان، باتۇر خەلقىڭنى،
سېغىنىپ يەنە كۆرگىلى كەلدىم.

تارىختا ئايان يىپەك يولىنىڭ،
مەركەز - تۈگىنى بولۇپ كەلگىنىڭ؛
شانلىق تارىخىڭ زەر قۇرى بويلاپ،
شان ئاسمىنىدا ئۇچقىلى كەلدىم.

يىپەك ۋە قاشتاش قوش گاڭ قانىتىڭ،
مېۋە كانى دەپ بار ھەم ئاتىقىڭ.
نەزمە، سەنئەتنىڭ دېڭىزى خوتەن،
كەۋسەر سۈيۈڭدە ئۈزگىلى كەلدىم.

چىمەن، لالىزار يۇرۇڭقاش بويى،
قايىنار ھەر ياندا ئىشچانلار تويى.
توپاڭ تۇتىيا، جاندىن ئەتىۋار،
ئېزىزلەپ كۆزگە سۈرگىلى كەلدىم.

شادلىنىپ دېھقان كۆلۈپتۇ بۇگۈن،
قەلبىدىن كېتىپ ئەندىشە ـ تۈگۈن؛
ئۇلار كۈلكىسى سېنىڭمۇ كۈلكەڭ،
ئاڭا جور بولۇپ كۈلگىلى كەلدىم.

كونىلىۋن باغرى ياپيېشىل زىلچا،
توپ ـ توپ بۇلۇتلار بوپتۇ يېپىنچا،
بۇلۇت دەپتىمەن يادا ئىكەن ئۇ،
ئۈنىڭ سانىنى ئۇققىلى كەلدىم.

يۇلتۇز سانىنى بىلىپ بولامدۇ؛
مالىنىڭ سانىنى ئېلىپ بولامدۇ؟
يۇلتۇزلار كۆچۈپ چۈشۈپتۇ يەرگە،
يۇلتۇزلار ئارا يۈرگىلى كەلدىم.

بىر مىليون ئادەم ئىناق ـ ئىتتىپاق،
ياشاركەن سەندە ھەممىدە ئورتاق،

سۆزۈك قاشتېشى جامىڭدا بوگۈن،
دوستلۇق مەيدىنى يۇتقىلى كەلدىم.

پاراغەت يولى ئەمدى ئېچىلدى،
پارتىيە نۇرى ھەر يان چېچىلدى،
بىر مىليون باينى كۆرەي كېلەر يىل،
ئۈمىد ئۇرىقى تەرگىلى كەلدىم.

1981 ـ يىل 11 ـ ئاپرېل، خوتەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكرى ئادرېسى

تاشقورغان خاتىرىلىرى

(چاتما)

ئارمىنىمغا يەتكەندە

قوينۇڭغا كەلسەم دەپ، تەلپۈنۈپ قۇشتەك،
قانچە رەت تىكتىم كۆز ساڭا تاشقورغان.
ھېچ كەلمەي شۇ پۇرسەت، ئۆتتى تالاي يىل
ئۇلغايدى كۈنسېرى دىلىمدا ئارمان.

ئارمىنىم ئاخىرى چىقاردى قانات
كۆك يېرىپ مۇز تاغقا ئەيلىدىم پەرۋاز.
خۇش كەپسىز دەپ سالام بەردى چوققىلار
بولۇتلار ئاستىمغا سالدى پاياندار.

شادلاندىم يەتكەندەك يارىم ۋەسلىگە،
ئىھ، كۆڭلۈم ھاياجان دەرياسى گويا.
باقمەن بۇ گۈزەل دىيار ھۆسنىگە،
ئاڭا چىن يۈرەكتىن بولۇپ مەھلىيا...

مۇز تاغدىكى شۇڭقارلار

كۆزىدىن ئوت چاقنار ھەربىر جەڭچىنىڭ،
مۇز تاغدا كۆزەتتە تۇرىدۇ ھوشيار.
ئەل ئىشقى ئۇلارغا بەرگەن گاڭ قانات،
ھەربىرى قۇزغۇنغا ئېتىلغان شۇڭقار.

كۆزىدە ئوت كۆردۈم، قەلبىدىمۇ ئوت،
ئاشۇ ئوت تۇتاشقان ۋەتەن مېھرىدىن.
قار ـ مۇزغا كۈنلۈ ـ تۈن ياقىدۇ كۆكرەك،
يالقۇنجار قەيسەرلىك، مەردلىك چېھرىدىن.

ئاشۇ مەرد شۇڭقارلار باركى چېگرىدا،
ۋەتەنگە قۇزغۇنلار سالالمايدۇ چاڭ.
كەڭ قۇچاق ئاچىدۇ بەخت دىلبىرى،
تائەبەت نۇرلىنىپ ئاتىدۇ ھەر تاڭ.

ئانا يۇرت مۇھەببىتى

جېنىدىن كەچسىمۇ كەچمەيدۇ ھەرگىز
تاجىكلار ئۆزىنىڭ ئانا ئېلىدىن.
ۋاپانى ھەممىدىن بىلىدۇ قىممەت،
يالقۇنجار ساداقەت ئوتلۇق دىلىدىن.

ئاپەتلىك يىللارنىڭ رەھىمسىز قولى،
ئۇلارنىڭ بېشىغا سالسىمۇ كۆلپەت؛
بۇنى ئەپ پۇرسەت دەپ چىللىسىمۇ يات،
ھەتتا كۆز قىرىنى سالمىغان پەقەت.

ئەلا دەر ئۆزگى يۇرت سۇلتانلىقىدىن،
ئۆز ئانا يۇرتىنىڭ ئۇلتانلىقىنى.
ھەر گىيا، ھەر تاشقا ئىشقى بىر دېگىنىز،
كۆر، ئاڭا جان پىدا قىلغانلىقىنى!

تىزناپ دەرياسى

ئۆتىدۇ قانچە تۇقاي، جىلغىلاردىن،
يۈگەنسىز ئارغىماقتەك چاپچىپ تىزناپ.
ئەينەكتەك يالتىرايدۇ سۈزۈك سۈيى،
ئاقىدۇ ئوخچۇپ، ھەيۋەت دولقۇن ياساپ.

تىزناپنىڭ ئىككى قېتى يايلاق، چىمەن،
يايرايدۇ ئاق بولۇتتەك چارۋاماللار.
ئەي تىزناپ، سۆيۈك شېرىن كەۋسەرىمىدۇ،
قانمايدۇ ئىچىپ چوپان يىگىت، چاللار...

زۇمرەتتەك سۇ يۈزىدە قىلار جىلۋە،
ئاقباش تاغ، سۈزۈك كۆك ھەم بولۇت ئەكسى.

بويۇگدا چوپانلارنىڭ شاد كۆلكىسى
جور بولۇپ ناخشىلارغا ياڭرار تەكشى.

سائادەت قۇچاق ئاچقان ساڭا تېزناپ،
تاجىكلار چېھرىدىن بۇ ئايان ئىكەن.
خۇشاللىق ياڭراپ تۇرغان شاۋقۇنلىرىڭ
دەۋرانغا ئوقۇلغان كۈي ـ داستان ئىكەن.

1981 ـ يىل 23 ـ ئاپرېل، تاشقورغان.

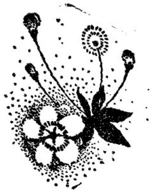

ئۆرلە، قىزىلسۇ

پارلاق ھاياتنى كۆرۈپ قوينۇڭدا،
چەكسىز شادلىققا چۆمدۈم، قىزىلسۇ.
يېشىل مەخمەلدەك ئوتلاقلىرىڭدا،
ئازادە يايراپ كۈلدۈم، قىزىلسۇ.

كۈلۈپتۇ دەريا، قات ـ قات تاغلىرىڭ،
كۈلۈپتۇ گۈلگە تولغان باغلىرىڭ،
كۈلۈپتۇ مالچى، كۈلۈپتۇ دېھقان،
كېلەتتى شۇنى كۆرگۈم، قىزىلسۇ.

مەھكەم ئۇيۇشقان ھەر مىللەت خەلقى،
گۈزەل ئىقبالغا تەلپۈنۈپ قەلبى،
تېخمۇ ئاۋات ئوبلاست قۇرۇشقا،
تاشلاپسەن مەزمۇت قەدەم، قىزىلسۇ.

ئىگىلىك يەنە تاپقۇسى راۋاج،
پارتىيە نۇرى يولنى يورۇتقاچ،
ئۆرلەيسەن زەپەر كۆكىدە جەزمەن،
ئىشەنچىم كامىل بۇ دەم، قىزىلسۇ.

ئۆرلە قىزىلسۇ، گۈللە قىزىلسۇ،
گۈلگە پۈركەنسۇن چۆللەر، قىزىلسۇ.
پاراغەتلىك باغ بولسۇن قۇچىقىڭ،
تولسۇن قىمىزغا كۆللەر، قىزىلسۇ.

1981-يىل 1-ماي، ئاقچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

پارتىيە دېسەم...

ھايات بەخش نۇرنى چاچمىسا قۇياش،
قالامدۇ زۇلمەتتە پۈتكۈل يەر ـ جاھان؟!
سۇرمىسە نەۋباھار جۇت قىشنى يىراق،
ئېچىلىپ گۈل ـ چېچەك، ياشنامدۇ بوستان؟!

قۇياشنى پارتىيە دېسەم مىسالى،
زەر نۇرى ــ خەلقىمغە چېچىلغان مېھرى.
شۇ نۇردىن ئۆرتىلىپ مىڭ يىللىق كۆلپەت،
كۈلكىنى قىلدى يار ۋەتىنىم چېھرى.

شۇڭلاشقا پارتىيە دېسەم شادلىنىپ،
ئۆزۈمنى قۇدرەتلىك پەرھات سېزىمەن.
تۇسسا تاغ، باغرىنى يېرىپ، باشلاپ بال،
كەلگۈمىز بېغىنى ياساپ، كېزىمەن.

پارتىيە، ئۆزەڭسەن بەختىم، پاناھىم،
ئىشقىڭدا بۇلبۇلدەك سايرايمەن ئەبەت.
ھەر قېتىم نامىڭنى ئالسام تىلىمغا،
ئۇرغۇيدۇ قەلبىمدە ئوتلۇق مۇھەببەت.

1981 ـ يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

پورەكلەپتۇ بىر غۇنچە

——«تۇرپان» ژۇرنىلىنىڭ نەشىر قىلىنغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

تۇرپاندا پورەكلەپتۇ بىر ئۇز غۇنچە،
كەلگەچكە خاسىيەتلىك گۈزەل كۆكلەم.
ئۇنىڭغا زوقى كېلىپ شائىرلارنىڭ،
بەس-بەستە قوللىرىغا ئاپتۇ قەلەم.

مەن شائىر ئەمەس، ئەمما گۈل خۇمارمەن،
غۇنچىنى سۆيىدىغان، ئاسرايدىغان.
ھۆسنىگە تولسا كۈلۈپ چېچىپ ئىپار،
ئىشقىدا بۇلبۇل بولۇپ سايرايدىغان.

كەل دوستۇم، سۇغىرايلى شۇ غۇنچىنى،
يۇرەكنىڭ ساپ قېنىنى قىلىپ كەۋسەر.
ئاسرايدۇ، ياشنىتىدۇ قىلماي غازاڭ،
بېغىنى سۆيگەن باغۋەن—مەردانە ئەر.

1981-يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قەلب كۈيى

——پارتىيىمىز قۇرۇلغانلىقىنىڭ 60 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

ئاتمىش يىل،
نۇر بىلەن يېزىلغان تارىخ
بېتىدە چاقنايدۇ ئالتۇن ئەنئەنە.
شۇ تاپتا قاپلىدى ھەممىلا يەرنى،
خۇش ناۋا، شاد ئالقىش، قىزغىن تەنتەنە.

قولۇمغا گاڭ قەلەم ئالدىم، جان دوستلار،
قەلبىمدە سۆزۈم كۆپ، قىلاي مەن بايان.
ئەسلىسەم تارىخنى، شانلىق سەھىپە،
قوزغايدۇ دىلىمدا ئوتلۇق ھاياجان.

پارتىيەم يوقسۇللار پاناھى ئۆزەك،
غەمگۇزار ئانىسەن، ئۇلۇغ جانىجان.
مېھرىبان چېھرىڭگە باقسام ھەر قېتىم،
ئېسىمگە كېلىدۇ شۇم ئۆتمۈش زامان...

ئۇ چاغلار...

ئويلساق ئاھ قانداق دەھشەت!
زۇلمەتتە ئىڭرايتتۇق، قىينىلاتتى جان.
دەرد ـ ئەلەم غىزاسى ئىدى يوقسۇلنىڭ
ئۆتكەنتۇق زار قاقشاپ كۆرمەي پۈتۈن نان.

يوقسۇزلۇق گاللاردىن قىسقان ئامبۇردەك،
تۆكۈلگەن كۆزلەردىن ياش ئورنىغا قان.
مۇستەبىت زالىملار ئوينىتىپ قامچا،
يىلىكنى شورۇشۇپ سۇرەتتى دەۋران.

زۇلۇمغا چىدىماي قانچىلاپ يوقسۇل،
يۇرتىدىن باش ئېلىپ بولاتتى سەرسان.
مۇدھىش تۈن ئىلكىدە بوغۇلۇپ نەپەس،
چىرايلار سارغىيىپ، كەتكەنتى دەرمان...

پارتىيەم، تۆكۈلگەچ مېھرى ئاپتىپىڭ،
نۇرلىنىپ كەڭ زېمىن سۈزۈلدى ئاسمان.
قوغلىنىپ قارا جۇت، گۇم بولۇپ زۇلمەت،
كەلمەسكە كەتتى ئۇ لەنىتى زامان.

يۈز ئاچتى يېپيېڭى بىر جاھان بىزگە،
كەڭ ۋەتەن ئېتىگى كۈلدى شادىمان.
يوقسۇللار قولىغا ئۆتتى يەر ـ زېمىن،
گۈللەرگە پۈركىنىپ بولدى چۆل بوستان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى

تىك تۇردى ئۇرۇمدىن قەددىنى رۇسلاپ،
چەيلەنگەن جۇڭغار ھەم كەك تەكلىماكان.
تەڭرىتاغ كۆكسىدە جەۋلان قىلغاچ تۇغ،
ياشىندى ھۆسنىگە تولۇپ بۇ ماكان.

يوقسۇللار بېشىدىن كەتتى يوقسۇزلۇق،
باشلاندى ھۆر تۇرمۇش شۇنچە پاراۋان.
شادلىقتىن ئاسمانغا يەتتى بېشىمىز.
پارتىيەم كۆرسەتكەچ داغدام يول—نىشان.

جانىجان پارتىيەم، ئۇلۇغ پارتىيەم،
باشلىدى خەلقىمنى يېڭى سەپەرگە.
قۇدرەتلىك سەل بولۇپ ئاقتۇق كەينىدىن،
نۇرانە پەللىگە، شانلىق زەپەرگە.

ئىقىنى توسسا گەر لاتقا-لۆجلەر،
بۆسىمىز شۇبھىسىز، بىز ھامان قابىل.
شۇ گۈزەل ئەتىگە يېتىمىز چوقۇم،
پارتىيەم مەدەتكار، ئىشەنچە كامىل.

1891-يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

كومپارتىيەم

(ناخشا تېكستى)

ۋەتەن كۆلدى بولۇپ بوستان،
پاراغەتلىك زامانىڭدا.
ئۆرۈپ خەندان تۈمەن بۇلبۇل،
قوشاق قاتتى باھارىڭدا.

ئۆزەڭ چاچقاچقا نۇر پارلاق،
سائادەت قوش، ھايات قايناق.
تۇرار چاقناپ گۈزەل ئىقبال
بۈيۈك شانلىق پىلانىڭدا.

كەمەرنى باغلىدىڭ بەلگە،
بېرىپ ئىلھام پۈتۈن ئەلگە،
شىجائەت قۇدرىتىڭ ھەر دەم،
ناماياندۇر شوئارىڭدا.

1981-يىل ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغى ئادرېسى

يۈرەك ساداسى

كومپارتىيە، كۈيلىسەم سېنى،
ھاياجانغا چۆمىلەر دىلىم.
گۈل ئىشقىدا بۇلبۇل تاڭ سەھەر
سايرىغاندەك سايرايدۇ تىلىم...

بىسىپ ئۆتتۈڭ قۇچۇپ شان - زەپەر،
شۇنچە مۇشكۈل ئۇزۇن سەپەرنى.
قىزىل تۇغنى كۆتۈرۈپ ئېگىز،
يەڭدىڭ نى - نى پېشكەل - خەتەرنى.

قانچە داۋان، قاتمۇقات توساق،
توسالمىدى سېنى يولۇڭدىن.
ئەقتىڭ گۆرگە باتۇرلۇق بىلەن،
چىقسا قويۇن قايسى بۇلۇڭدىن.

كۆرەشلەردە ئۇلغايدى سېپىڭ،
كۈندىن - كۈنگە قۇدرەتكە تولۇپ.
بىر مەرد يىقىلسا قېتىلدى شۇ ئان.
مىڭلاپ قەھرىمان پەيداكار بولۇپ.

يوقسۇللار چىك تۇتۇپ يېشىگىدىن،
ماڭدى گۈزەل ئىقبالنى كۆزلەپ.
سەن يېپيېڭى تارىخ ياراتتىڭ،
ئۈچ چوڭ تاغنى ئاغدۇرۇپ ـ تۈزلەپ.

ئۇچقۇنلاردىن ئۆرلىگەن يالقۇن،
زۇلمەت تۈننى ئۆرتىدى ئاخىر.
بىزگە نەدىدى بۇ كۈن پارتىيەم،
سەن بولمىساڭ ھەممىگە قادىر؟!

ياتلار پۇتىدا چەيلەنگەن ۋەتەن،
ياشىندى بۈگۈن ئاجايىپ گۈزەل.
بولۇپ مەپتۇن گۈل جامالىغا،
بۇلبۇللار شاد ياڭرىتار غەزەل.

سەن ۋەتەننىڭ قەددىنى گويا،
كۆتەردىڭ تىك يەردىن ئاسمانغا.
كۈيلىسە ئەل ئۇلۇغلۇقۇڭنى،
سىغدۇرالماس مىڭلاپ داستانغا.

قارا نىيەت لىن بياۋ، تۆت جىن،
رولنى تەتۈر بۇرىماق بولۇپ؛
قۇترىغاندا زۇلمەتنى تىكىپ،
بەخت گۈلنى قۇرۇتماق بولۇپ؛

قىلىپ ئۇلارنى يەر بىلەن يەكسان،
ساقلاپ قالدىڭ بىزنى خەتەردىن.
يۈرىكىمىز سۆيۈندى چەكسىز،
بۇ ئۇلۇغۋار شانۇزەپەردىن.

كومپارتىيەم، سەن بولغاچ يولباش،
گۈزەل ۋەتەننىڭ بۇگۈنى شۇنچە.
زوقلاندۇرار دىللارنى ئەجەب،
پارلاق ئەتە ـ ئۆگۈنى شۇنچە.

سەن ھەممىدە كاپالەت بىزگە،
بىرسەن جەڭدە جاسارەت بىزگە.
سەن كۆرسەتكەن يولدا چىڭ تۇرۇش،
ئەڭ زور بەخت ـ سائادەت بىزگە.

بۇ يىڭى ئۇزۇن سەپەردە ساڭا،
قېتىلدى زور شان ـ شەرەپ يەنە.
قۇتلۇقلاپ بىز ئۇتۇقلىرىڭنى،
چىن يۈرەكتىن قىلدۇق تەنتەنە.

ئەتراپىڭغا ئۇيۇشۇپ مەھكەم،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

بۇيرۇقۇڭنى قىلىمىز ئادا.
كومپارتىيەم، سادىق جەڭچىڭ بىز،
بۇ يۈرەكتىن ياڭرىغان سادا.

1981 - يىل ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

نۇرلاندى دىللار

چىراغلار ئېلكىدە خەلق سارىيى،
چىراغتەك نۇرلانغان مىڭلىغان چىراي.
مۇنبەردىن ياڭرايدۇ دىللاردىكى گەپ،
ئۇندەيدۇ غەيرەتتە ئىشلەشكە ھارماي.

مۇنبەردە سۆزلىنەر ئۇتۇق، شان-شەرەپ،
مۇنبەردىن كۆرۈنەر كەلگۈسى يوللار.
گۈلدۈراس ئالقىشلار ئۈزىدۇ سۆزنى،
چىن ئىشەنچ چاۋىكى ياڭرىتار قوللار.

قۇرۇلۇش دەۋرىنىڭ سەپەر كارۋىنى،
ھەيۋەتلىك قەدەمدە ئالغا باسىدۇ.
تېپىپ كۈچ خەلقىمىز قارار-پەرماندىن
يىللارغا زەپەردىن مارجان ئاسىدۇ.

خەلقىنىڭ نامىدىن چالايلى چاۋاك،
خەلقىنىڭ نامىدىن كۆتۈرەيلى قول.
پاراسەت تامچىسى تامسۇن پىكىردىن،
تامچىدىن ھاسىلدۇر دەريا بىلەن كۆل.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

چىراغلار ئۆلكىدە خەلق سارىيى،
نۇرانە سارايدەك نۇرلاندى دىللار.
قوللارنى قوللارغا تۇتۇشايلى چىڭ،
تېخىمۇ نۇرلانسۇن بىز ماڭغان يوللار.

1981-يىل 1-دېكابر، بېيجىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

باھار كەلدى

زىمىستان قىش ئۆتۈپ كەتتى،
توڭمۇ ئېرىپ پۈتۈپ كەتتى.
نەۋباھاردا ئىللىق شامال،
سوغ ھاۋانى سۈرۈپ كەتتى.

قاتار ـ قاتار تۇرنا كەلدى،
نەۋباھار دەپ مۇقام توۋلاپ.
ئەگىزگە لىق تولۇپ ئۆستەڭ،
ئاقتى لۆمشۈپ دولقۇن ياساپ.

باھار كەلدى، خۇش چاغ كەلدى،
شاۋقۇنلاندى يەنە ھايات.
دېھقان كۆچتى ئېتىز ـ قىرغا،
ئېتىز ــ بازار، ئېتىز ئاۋات.

نەم تۇپراقتا چۈشتى ئۇرۇق،
چۈشتى ئىشەنچ، چۈشتى ئارزۇ.
ساپ تەر بىلەن يازار داستان،
قويۇپ دېھقان يېڭى ماۋزۇ.

كۆملىدۇ باقساڭ ئەتە،
گۈل ـ چېچەككە بار كائىنات.
بەرقۇت ياپار ئېتىزلارغا،
هالال ئەمگەك، چىن ئىجتىهات.

باهار كەلدى، كۆڭۈللەرگە،
شېرىن تۇيغۇ ـ هېسلار سىلىپ.
باهار كەلدى، يىللىق ئىشقا،
مەدەت بېرىپ، ئىلهام ئېلىپ.

1982 ـ يىل مارت، ئۈرۈمچى.

www.uyghurkitap.com

كۆكەرتەيلى ۋەتەننى

قولۇڭغا ئال پولات كەتمەن،
ۋەتەننى سۆيگۈچى بولساڭ.
سالايلى بىز جىرىم رەت-رەت،
ئوتىدا كۆيگۈچى بولساڭ.

ۋەتەن گۈل بىرلە گۈلزاردۇر،
دەرەخ-ئورمان بىلەن بوستان.
كۆكەرتەيلى ئانا يەرنى،
بولۇپ كەتسۇن يېشىل ھەر يان.

چىكىپ ئالسۇن ئېتىز-قىرلار،
كۈلۈپ مەخمەل پوتا ئەمدى.
ياسانسۇن قىز-كېلىنلەردەك،
جىرا، قاپتال، دالا ئەمدى.

ۋەتەننى باغ-ۋاران ئەيلەپ،
ياسايلى قوينىدا جەننەت،
كۆرۈپ بوستاننى ئەۋلادلار،
دېگەي بىزلەرگە مىڭ رەھمەت.

1982-يىل مارت، ئۈرۈمچى.

كۆكلەم ئاۋات

پاھ، سۈرۈلگەندەك رەڭدار بۇلۇتلار،
كۆچمەكتە ماللار كۆكلەمگە قاراپ.
جاراڭلار خۇشال شاۋقۇن-سۈرەنلەر،
باھار پەيزىگە چۆمۈلدى ئەتراپ.

"مالىڭ ئامانمۇ؟" — بۇ گەپ كۆكلەمدە،
سالام ئورنىدا ئىززەت-ئىھتىرام.
مال ئۈچۈن كۆيۈپ يانغان دىللارنىڭ،
تەپتى شۇ سۆزدىن ئاياندۇر تامام.

ئاشۇ سۆز بىلەن دىلدىن دىللارغا،
ئېقىپ كىرىدۇ ئوتلۇق ھارارەت.
ئاشۇ ھارارەت يېڭىلمەس بىر كۈچ،
شۇ كۈچ ئەپكېلەر كۆكلەمگە ئامەت.

بۇندا كۆز ئاچار يورۇق ئالەمگە.
ھېسابسىز قوزا، ئوغلاق — يېڭى جان.
سەكرەر شادلىقتىن قىنىغا سىغماي،
مالچى قەلبىدە قوزغاپ ھاياجان.

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگى تادرىسى
www.uyghurkitap.com

كۆچمەكتە ماللار، باش يا ئايغى
كۆرۈنمەس پەقەت كۆزنى تىككەنگە.
سىياسەت ئىشەنچ بەردى مالچىغا،
تۇگمەس شادلىق قانچە دېگەنگە.

1982-يىل مارت، ئۈرۈمچى.

شان قۇچۇپ ئۆرلەيمىز يۈكسەك پەللىگە

——پارتىيە 12 - قۇرۇلتىيىنىڭ غەلىبىلىك ئېچىلغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

قۇرۇلتاي ئېچىلدى، يورۇدى دىلىم،
بۇلبۇلدەك شوخلىنىپ سايرىدى تىلىم.
جور بولدى ناخشامغا تاغۇدەرىيالار،
تەنتەنە، شادلىققا چۆمۈلدى ئېلىم.

كۆردۈممەن نۇرانە ئىقبال، نىشاننى،
قەدەمدە شان قۇچۇپ باسقان جەرياننى.
پارتىيەم مېھرىدىن نۇر چاچتى كۆڭلىمگە،
ئەمەلگە ئاشۇردى كۈتكەن ئارماننى.

يادىمدا، بېيجىڭغا ماڭسام ئاتلىنىپ،
ئۇزاتقان دېھقانلار مېنى شادلىنىپ.
دېيىشكەن: "يەتكۈزۈڭ ئارزۇيىمىزنى،
بەختىمىز تېخىمۇ كۈلسۇن قاتلىنىپ..."

قۇرۇلتاي ئېچىلدى، دىلدا ھاياجان،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

مۇنبەردىن قەلب سۆزى ياڭرىدى ھەر يان.
خەلقىمىز ئۈمىدى قالمىدى يەردە.
بەختىمىز ھۆججەتتە بولدى نامايان.

ھە، ئەمدى بىمالال بېرىمەن جاۋاب،
ھەر دېھقان يۈرىكى كەتكۈسى يايراپ.
قازانىمۇ، چۆمۈچىمۇ ماي بولۇر ئەبەت،
يوقسۇزلۇق دەردىدە يۈرمىگەي قاقشاپ.

ئۇزۇن يىل ئۆزگەرمەس ھەرگىز، سىياسەت،
دېھقانلار بەختىگە بۇ چوڭ كاپالەت.
دىللاردىن ئەندىشە قوغلاندى يىراق،
يۈرتۇمغا كەلگەي قۇچاق ئاچقاي سائادەت.

قۇرۇلتاي روھىي كۈچ بەردى ھەممىگە،
ھەر سۆزى شەربەتتەك سىڭدى قەلبىگە.
پارتىيەم كۆرسەتكەن داغدام يول بىلەن،
شان قۇچۇپ ئۆرلەيمىز يۈكسەك پەللىگە.

1982 ـ يىل سېنتەبىر، بېيجىڭ.

ئاساسي قانۇنغا مەدھىيە

نېمىشقا ناخشامنى ياڭراتماي شۇ تاپ،
سائادەت دەستۇرى تۈزۈلگەن تۇرسا؟!
كەلگۈسى غەزنىگە ئۈنچە ـ جاۋاھىر،
پاراسەت كۆلىدىن سۈزۈلگەن تۇرسا؟!

* * *

ئاساسي قانۇننىڭ ئالتۇن قۇرلىرى،
ئوتقاشتەك تاۋلىنار ئالدىمدا شۇ دەم.
شادلىقتىن مەۋج ئۇرار قەلبىم دولقۇنى،
ھاياجان ئىلكىدە كىرپىكلىرىم نەم.

ئادالەت نۇرىدىن يارالغان قانۇن،
ياشنىتار بەختىمىز بېغىنى كۆركەم.
ئۇنىڭدا ئەجدادلار ئارمانلىرى بار،
ئۇنىڭدا خەلقىمىز ئەقلى مۇجەسسەم.

ئاساسي قانۇن بار، ئەركىن نەپەس بار،
قىلىنماس دەپسەندە ئىنسانىي ھوقۇق.
ياپراشقا چىن ھايات گۈلشەنلىرىدە،
بېرەر ئۇ كاپالەت ھەركىمگە تولۇق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىشقان ئادرېسى

مۇقەددەس ئاساسىي قانۇننى بىر چاغ،
تۆت مەرەز مەيلىچە قىلىشتى پايخان.
بۇزۇقلار ئەزۋەيلەپ مىندى شىللىگە،
زورلۇقتىن قاقشىدى ئاق كۆڭۈل ئىنسان.

شۇ چاغدا زارىقىپ كۈتكەنتى خەلقىم،
تۆرەلسە يالقۇندىن يېڭى قانۇن دەپ.
ھە، بۈگۈن شۇ ئارمان ئاشتى ئەمەلگە،
قانۇنغا يېزىلدى كۆڭۈلدىكى گەپ.

ئۇنىڭدا ھەر مىللەت ھۆرمەت تۆرىدىن،
شۇنچە باپ-باراۋەر ئالغان تەڭ ئورۇن.
ئايرىلماس ئېگىز-پەس، ئالىي ۋە خار دەپ،
ئېچىلغان ھەممىگە ئىللىق كەڭ قويۇن.

باركى بۇ مۇقەددەس ئاساسىي قانۇن،
خەلقىمنىڭ تاغ كەبى ئىناۋىتى بار.
ئۆرلەيدۇ ۋەتىنىم قۇدرەتكە تولۇپ،
كەتمەيدۇ قوينىدىن مەڭگۈ نەۋباھار!

1982-يىل دېكابىر، بېيجىڭ.

تەنتەنە

"تەكلىماكاندىن نېفىت چىقتى" دەپ،
شاد قىلىپ دىلنى كەلدى خۇش خەۋەر.
تەشنا-تەقەززا بولۇپ تۇرالماي،
كۆكيارغا قاراپ قىلدىم مەن سەپەر.

پەلەككە يەتكەن فونتاننى كۆرۈپ،
دىلىم سۆيۈنۈپ كەتتى شۇ قەدەر.
نېفىتچىلارنى بېسىپ باغرىمغا،
دېدىم: "مۇبارەك سەن قۇچقان زەپەر!"

تەكلىماكاندىن نېفىت-گاز ئالماق،
مۇددىئا ئىدى ئەزەلدىن بۇيان.
كۆلدى ئەسىرلەر ئارزۇسى بۈگۈن،
رامان چاقى تۈز ئايلىنىپ شۇ ئان.

ئەجدادىمىزغا سىرىن بەرمىگەن،
تىلسىمنىڭ بۈگۈن ئېگىلدى بويىنى.
قۇدرىتىمىزگە قول قويۇپ دىلدىن،
دېدى "مەن سېنىي"، ئېچىلدى قوينى.

چۈمدى تەنتەنە شادلىقا تامام،
تارىم، زەرەپشان، يۇرۇڭقاش بويى.
چالدى ناغرىنى بۇرغا، ماتورلار،
قىزىپ كەتتى زەپ جەنۇبنىڭ تويى.

كۆتۈرمەكتە قەد تەسەۋۋۇرۇمنىڭ،
ئەبىنەكلىرىدە سانسىز زاۋۇت ـ كان.
كۆرۈنمەكتە چۆل گۈلشەن باغ بولۇپ،
قۇم بارخانلىرى ئالتۇن چەش ـ خامان؛

ئۇچماقتا تارىم بويىدا ھەيۋەت،
غالىب ئەۋلادنىڭ ھارماس دۇلدۇلى.
ئاچماقتا قۇچاق جەنۇب خەلقىغە،
كوممۇنىزمنىڭ كەڭ ـ داغدام يولى.

بۈگۈن شادلىقىم ئۆزگىچە مېنىڭ،
تومۇرۇمدا قان قىلار تەنتەنە.
بىلسەم بۇ خۇشلۇق ـ شادلىق ھارپىسى،
ھەقىقىي شادلىق، ئالدىمىدا يەنە.

1977 ـ يىل، ئىسيۇن،
قاغىلىق ـ ئۇششارباش.

قولىمىزدا كوممۇنىزم بايرىقى

شادلىنىپ سوقىدۇ مىليونلاپ يۈرەك،
بېيجىڭغا باقىدۇ ساناقسىز جۈپ كۆز.
قۇرۇلتاي① مۇنبىرى ياندى شەپەقتەك،
قۇياشنىڭ تەپتىنى سېزەر خەلقىمىز.

چاقنىغان رەستىسىدە يۇلتۇزدەك چىراغ،
تيەنئەنمىن كۆكىدە لەپىلدەر بايراق.
ھەيۋەتلىك تۈس ئالدى خەلق سارىيى،
بېغىشلاپ دىللارغا ئىلھامنى قايناق.

مىڭلىغان مۇنەۋۋەر ئوغلان بۇ يەردە،
خەلقىمىز ئىستىكىنى قىلار نامايان.
ئۇلۇغۋار قۇرۇلۇش دولقۇنى ھەر تاڭ،
ئۆرلەيدۇ بۇ يەردىن باشلىنىپ ھامان.

سۆيۈملۈك پارتىيە، سەن ئۆزۈڭ رولچى،
ئۇپۇقلار ياردۇ بىزنىڭ كېمىمىز.

① پارتىيە 12-قۇرۇلتىيى.

تىرىشچان خەلقىمىز سىنىك بىلەنلا،
كۈچ ـ قۇدرەت تاپىدۇ ياشناپ ئېلىمىز.

تارىخىي بۇرۇلۇش ئاشىدۇ ئىشقا،
بىزنىڭ قەيسەرانە كۈرەشتە چوققۇم.
دانا كومپارتىيە بولغاچ سەركەردە،
جىمى توسقۇنلارنى خەلقىم قىلار گۇم.

ئىناق ۋە ئۈم بىزدە جىمى مىللەتلەر،
نىيەت بىر، چامدايمىز توختىماي ئالغا.
ھېچكىم ئايرىيالماس بىزنى بۇ سەپتىن،
گۈل ئۈنەر سۆيگۈدىن بىز ماڭغان يولدا.

نۇر بىلەن شانلارغا تولغان ئىستىقبال،
تاغلاردىن يۈكسەكتۇر بىزنىڭ ئىرادە.
پارتىيە قوماندان، بىز سادىق جەڭچى،
جان بىلەن كاپالەت ئاتا ھەر يەردە.

سۆيۈملۈك پارتىيە، قۇرۇلتىيىڭغا
قاتناشتىم بۈگۈن مەن شادلىق ئىچىدە.
كۈرەشچان سېپىڭگە مەنمۇ بىر ئەزا،
بۈيرۇقۇڭ كۈتىمەن جەڭدە، ھەممىدە.

پارتىيە ۋە خەلقنىڭ ئىشلىرى ئۈچۈن،
كوممۇنىست قورقمايدۇ مۈشكۈل، خەتەردىن،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغى ئادرېسى

قۇرۇلۇش سىپىدە، ئىجاد سىپىدە
داستانلار يازىمىز شانلىق زەپەردىن.

پارتىيە تۈزگەن بۇ نىزامنامىدىن
كوممۇنىزم نۇرلىرى تۇرىدۇ چاقناپ.
پارتىيە تۇغىنى كۆتۈرۈپ ئېگىز،
ماڭىمىز مەنزىلگە چوڭ قەدەم تاشلاپ.

1982-يىل سىنتەبىر، بېيجىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ۋەتەن توينغا

ۋەتەن قوينى ياپيېشل دۇنيا،
يېشل دۇنيا ئوغلاق تارتىپتۇ.
بۇ — دەۋرنىڭ بەركىتمىكىن،
ۋەتىنىمىزنىڭ شەۋكىتمىكىن،
توي ئەھلىدە شادلىق ئارتىپتۇ.

قولنى قولغا تۇتقان ھەر مىللەت،
گۈزەل، پارلاق ئەتىمىز ئۈچۈن.
ھەر چىرايدىن تال ـ تال نۇر ياغار،
گىرەلەشكەن دىللار بىغۇبار،
سۆيۈندۇ دەۋرىمىز ئۈچۈن.

ئاتا كەبى ۋە ئانا كەبى،
مېھرىباندۇر بىزگە پارتىيە.
كۈن نۇرىنى بېرىپ ئۇ بىزگە،
بەخت يولنى بەخش ئەتكەن بىزگە،
شۇڭا دىلدا پۈتمەس مەدھىيە.

يوللار داغدام، نۇر لۇقتۇر نىشان،
ئالدۇق بۈگۈن تىزگىننى قولغا.

ئىشلار بارا ئەمدى يىتىملىق،
ساۋاقلاردىن بولدۇق ئەقىللىق،
جان تەسەددۇق بۇ توغرا يولغا.

دەۋرىمىزنىڭ شانلىق نىشانى،
بىزنى باشلار غالىب كۆرەشكە.
قەيسەرانە شىجائەت بىلەن،
تولۇق ئىشەنچ، پاراسەت بىلەن
تەر تۆكىمىز ئەلنى گۈللەشكە.

1982 ـ يىل، ئۆكتەبر.

يەنە كەلدىم قوينۇڭغا

ئۇلۇغ بېيجىڭ — ئاستانەم، يەنە
تەگرىتاغدىن كەلدىم قوينۇڭغا.
دولقۇنلىنار يۈرىكىم يايراپ،
گىرە سالسام سېنىڭ بوينۇڭغا.

بېيجىڭ سېنىڭ ئۇلۇغۋار نامىڭ،
ئىسسىتىدۇ خەلقىم قەلبىنى.
تىلەك - دەۋىتىڭ، ئەمر - پەرمانىڭ،
نۇرلاندۇرار گۈزەل ئەتىنى.

تيەنئەنمېندە جۇلالىنار تۇغ
خەلق سارىيىدىن ئاڭلىنار نۇتۇق.
تاشقا باسقان مۆھۈردەك ئەستە
يۈرۈشلەرگە چۈشكەن ھەر بۇيرۇق.

ئەقىل بەردىڭ ماڭا، پارتىيە،
ساغلام ئۆستۈم تەربىيەڭ بىلەن.
بېتىملەيسەن، چامدايمەن ئالغا،
ھەربىر قەدەمدىن ئۈنەر گۈل - چىمەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئىشىمىزنىڭ يادروسى ئۆزۈك،
تۆتلىششكە باشلايسەن ئەلنى.
قۇرماق ئۈچۈن كوممۇنىزمنى،
باغلىغانسەن شۇنچە چىڭ بەلنى.

دادىل ماڭىمەن تەۋرەنمەي مەڭگۇ
سەن باشلىغان نىشانغا قاراپ
كوممۇنىستمەن، ئۆتىمەن سىنىك
ئىشلىرىڭغا جاننى بېغىشلاپ.

خەۋپ-خەتەرلىك چوققا بولسىمۇ،
قانچە قىيىن ئۆتكەل بولسىمۇ،
ياندۇرالماس ماڭغان يولۇمدىن،
بوران-چاپقۇن ھۇۋلاپ تۇرسىمۇ.

قۇرغۇچىلار سېپىدە ئەبەد،
مەرد جەڭچىمەن، ئالغا قارايمەن.
سىناپ كۆرگىن مېنى، پارتىيەم،
ھەر نە مۇشكۇل جەڭگە يارايمەن.

* * *

ئۇلۇغ بېيجىڭ — پايتەختىم، يەنە
تەگرىتاغدىن كەلدىم قوينۇڭغا.
دولقۇنلىنار يۈرىكىم يايراپ،
گىمرە سالسام سېنىڭ بوينۇڭغا.

1982-يىل نويابىر، بېيجىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

يېڭى شىنجاڭ قۇرىمىز

—— ئاپتونوم رايونلۇق 3 - قېتىملىق پارتىيە قۇرۇلتىيىغا بېغىشلايمەن.

جىلغىلەر، تەگرىتاغ ئۇسسۇلدا،
كوئىنلۇن ياڭرىتار ناخشا - كۈي.
ئىتتىپاق ۋە ئىناق ھەر مىللەت،
شاد - خۇرام ئوينايدۇ بۈگۈن توي.

پارتىيەم يول باشلاپ ماڭغاچقا،
شىنجاڭدا بولدى زور ئۆزگىرىش.
ئىگىلىك كۈنسېرى گۈللەندى،
پاراغەت بەخش ئەتتى يۈكسىلىش.

جان شىنجاڭ، بىر ياقۇت زېمىن سەن،
يوشۇرۇن كۈچۈڭ زور، تۈگىمەس.
بايلىقىڭ ھېسابسىز، سانىغا
ئاسماندا يۇلتۇزلار يېتەلمەس.

پارتىيە چاقىردى قوينۇڭنى
سەنەمنىڭ بېغىدەك گۈللەشكە.

كەل جۇشقۇن غەيرەتكە، قاناتلان
نۇرانە ئىستىقبالغا ئۆرلەشكە.

ھەر مىللەت خەلقىمىز ئۇيۇلتاش،
نىيەت بىر، تەقدىرداش، ئۆم ـ ئىناق.
شان قۇچۇپ ئۆتتۇق بىز ئۆتكەلدىن،
كەچۈرۈپ باشلاردىن كۆپ سىناق.

ۋەتەننىڭ مۇقەددەس زېمىنى،
گۆھەردەك چاقناپ نۇر چاچقايسەن.
كۆتۈرۈپ تاغدەك قەد نۇرلىنىپ،
تارىخقا يېڭى بەت ئاچقايسەن.

1984 ـ يىل 14 ـ فېۋرال، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى

كۈيلەيمەن سېنى شىنجاڭ

ئەلمساقتىن —
تا بۈگۈنگىچە،
تالاي شائىر تەۋرەتكەن قەلەم.
گۈزەل تاغۇدەريالىرىڭغا،
ھاياجاندا باسقاندا قەدەم.
نەزمە توقۇپ مېھرى جۇش ئۇرۇپ،
سېنى كۈيلەپ كېلىشكەن ھەر دەم.

تالاي رەسسام ئەلكۈچ ئويىنىتىپ،
سىزغان توزدەك رەڭدار ھۆسنۈڭنى.
تالاي گېئولوگ كېزىپ قوينۇڭنى،
شان-شەۋكىتىڭدىن تاپقان ئۆچمەس ئىز.
پېداگار ئەزىمەتلەر ساڭا جان تىكىپ،
يېتىپ مۇرادىغا كۈلگەن ئارمانسىز.
لەرزان ئۈنىنى ساڭا بېغىشلاپ،
تالاي ناخشىچىلار كۈيلىگەن ياڭراق.
شۇنداق،
مەيلى كىم،
سېنى بىر كۆرسە،

بولار ساڭا قەلبىدىن ئامراق.
چۈنكى،
گۈزەلسەن،
بايسەن، مۇنبەتسەن،
ئەي، خاسىيەتلىك مۇقەددەس تۇپراق.
سۆيۈملۈك ماكانسەن، ئەي گۈزەل شىنجاڭ،
پىنهاندۇر كۈچ ـ قۇدرەت ئېزىز قوينۇڭدا.
ئىقبالىڭغا باقسام،
جۇشقۇن ئۈمىدلەر
ئويغىنىدۇ باغرىمدا.
ئەي ئالتۇن دىيار،
ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئىللىق ماكانى!
ماڭلايدىن تۆكۈلگەن كۈمۈش تەرلەردىن،
ياشنىماقتا ئەلنىڭ بەخت باھارى.
ئىناقلىق گۈللىرى ئېچىلدى تەكشى،
شۇنچىلىك رەڭدار،
گۈلزارىمىزنىڭ يوقتۇر پايانى.
خەلقىمىز تىكلىدى يۈكسەك ئىرادە،
سېنى ئېچىشقا.
ئەتىمىز ئۈچۈن
سېخىي قوينۇڭدىن،
تۆرلۈك تۈمەن بايلىق ئېلىشقا.
دەۋرىمىزنىڭ پەرھاتلىرى
كۆتمەكتە بۇيرۇق،

www.uyghurkitap.com

جەڭگە مېڭىشقا.

ئېھ، شىنجاڭ،
سېنىڭ ئەتەڭ،
رەڭدار رەسىمدەك كۆرۈنەر ماڭا.
سېنى كۈيلەيمەن،
ئەڭ ياڭراق ناخشامنى بېغىشلاپ ساڭا.
قاناتلان، ئۇچقىن،
يۈكسىلىشنىڭ كەڭ ئاسمىنىدا.
تۆھپە قوش مۇقەددەس ئىشىمىز ئۈچۈن،
پارتىيە باشلىغان كەڭ-داغدام يولدا.

1984-يىل فېۋرال.

ئىتتىپاقلىق ناخشىسى

—— شىنجاڭدا ئېلىپ بېرىلىۋاتقان 2 - قېتىملىق "مىللەتلەر ئىتتىپاقلىق ئېيى" مۇناسىۋىتى بىلەن.

دولقۇنلۇق تارىم ئاقىدۇ تىنماي،
ئېگىز تەڭرىتاغ تۇرىدۇ ھەيۋەت.
تارىخ ئالدىدا ئۆتتى سىناقتىن،
مىللىي ئىناقلىق - دوستلۇق تالاي رەت.

ۋەتەن مېھرىدىن كۈچ - قۇۋۋەت تاپقان
ھەر مىللەت خەلقى ئىناق شۇ قەدەر.
قاراپ جاھانغا، ئىنتىلىپ ئالغا
ئەلنى گۈللەشكە ئاتقۇزماقتا تەر.

ئىتتىپاقلىق جان،
ئىناقلىق دەرمان.
ئىتتىپاقلىق كۈچ،
ئەل ئۈچۈن رەپەر.
بولۇپ ئىتتىپاق ماڭدۇق مەنزىلگە،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىڭى ئادرېسى

شۇڭا بەختتىن
ئىچتۇق بىر كەۋسەر.

ئىناقلىقتا باب گەپ بولسا سۆزلەپ،
ئىناقلىقتا باب ئىشنى قىلدۇق بىر.
دوستلۇقنى قوغداش ئەڭ ئىسىل خىسلەت،
دوستلۇقتا ئۈلگە بولۇش ئەھدىمىز.

"شىنجاڭ ياخشى" دەپ ماختايدۇ ھەممە،
باي شىنجاڭ ئەمدى زەر چاچقۇ چاچار.
مۇراد تاپقۇزار بىزنى ئىناقلىق،
گۈزەل كەلگۈسى كۈلۈپ يول ئاچار.

1984-يىل 3-ماي.

ئاتمىش ئۈچ چېچەكتىن تىزدىم گۈلدەستە

——پارتىيىمىز قۇرۇلغانلىقىنىڭ 63 يىللىقىغا بېغىشلايمەن.

ئاتمىش ئۈچ چېچەكتىن تىزدىم گۈلدەستە،
تۇغۇلغان كۈنۈڭنى قۇتلايمەن يەنە.
ھەر چېچەك بىر يېشىڭ ئۈچۈن راسلانغان،
ئاتمىش ئۈچ يېشىڭغا ئالقىش، تەنتەنە.

ئاتمىش ئۈچ يىل ئۆمۈر كۆرگەندە ئادەم،
مويسىپىت ئاتىلار كۆپ ئىشنى كۆرۈپ.
بەللىرى مۈكچىيەر، ئاقىرار چېچى،
ياشلىق، نەۋقىرانلىق جىسمىدىن يۈتۈپ.

مەن سېنى مويسىپىت دېگۈم كېلىدۇ،
ئالتۇن تارىخىڭنى ۋاراقلاپ كۆرۈپ.
يەنە نەۋقىران دېگۈم كېلىدۇ،
سەن تۈزگەن قۇرغۇچى سەپلەردە يۈرۈپ.

ئوتتۇز يىل قان كېچىپ ئەل بەختى ئۈچۈن،
زۇلمەت يىلتىزىنى كەستىڭ، قۇرۇتتۇڭ.

سەن ئەلدە ئاتقۇزغان يورۇق تاڭ سىلەن،
يوقسۇللار ئېگىنى كۆندەك يورۇتتۇڭ.

باشلىدۇق يېپيېڭى ئالەم قۇرۇشقا،
جاپالىق، شەرەپلىك كەسكىن جەڭلەرنى.
دانالىق تەختىدە چېۋەر قوماندان
سەن ئۆزۈڭ، يەڭدۇق بىز ھىيلە ـ رەڭلەرنى.

شۇ سەۋەب مويسىپىت قوماندان ئۆزۈڭ،
كۆرەشچان ئەۋلادلار دىلىدا ھەر دەم.
كۆرەش ۋە قۇرۇشتا مولدۇر تەجرىبەڭ،
سەن باسقان شۇ يوللار ئالتۇن خەزىنەڭ.

بۈگۈن ئىسلاھاتقا چاقىردىڭ ئەلنى،
ياشلىقنىڭ غەيرىتى ئۇرغۇپ تېنىڭدە.
ئەلنى باي قىلىشقا باغلىدىڭ بەلنى،
غالىبلىق غۇرۇرى چىراغ قەلبىڭدە.

ئىسلاھات، ئۆزگەرتىش جېنى ۋەتەننىڭ،
بىز ئىزدا ئايلىنىش نومۇس ۋە ئۇيات.
سىلىم ۋە تېخنىكا جان بەرسۇن ئىشقا،
بولسۇن تېز كونىلىق، نادانلىق بەربات.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئىسلاھات شاملى سەگىتتى ئەلنى،
ھەممە ئىزدەنمەكتە، ئالغا باسماقتا.
ئەقىل دەرياسى توسقۇنسىز، راۋان،
ھۆر ھايات دېڭىزى تامان ئاقماقتا.

شۇ سەۋەب نەۋقىران ياش دەيمەن سېنى،
ياشلىقنىڭ قېنىدۇر — ماركس تەلىمى.
ياشلىق ۋە ئىسلاھات خۇددى قوش كېزەك،
ئۇتۇق ۋە شانلارغا جۇر ھەر قەدىمى.

ئاتمىش ئۈچ چېچەكتىن تىزدىم گۈلدەستە،
توغۇلغان كۈنۈڭنى قۇتلايمەن يەنە.
ھەر چېچەك بىر يېشىڭ ئۈچۈن راسلانغان
ئاتمىش ئۈچ يېشىڭغا ئالقىش، تەنتەنە.

1984 – يىل ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

www.uyghurkitap.com

قۇتلۇق دەستۇر

—«مىللىي تېررىتورىيىلىك ئاپتونومىيە قانۇنى»نىڭ ئېلان قىلىنغانلىقىغا بېغىشلايمەن.

يۈرىكىم تىپىچەكلەر پاتماي قېنىغا،
بىر قۇتلۇق قانۇننىڭ شاراپىتىدىن.
شادلىقىم چېھرىمگە بەخش ئەتتى كۆلكە.
ئۆرگىلەي پارتىيەم پاساھىتىدىن.

پارتىيەم تۈزگەن بۇ مىللىي سىياسەت،
قانۇن قامۇسىدىن جاي ئالدى بۈگۈن.
تەڭلىك ۋە ئىناقلىق ھەممىدىن ئەلا،
قەلبلەر قېتىدا قالمىدى تۈگۈن.

بىر جۇڭخۇا قويىدا تۆرەلگەن ئەۋلاد،
تىلىمىز باشقايۇ، دىلىمىز ئوخشاش.
قانۇنغا يېزىلغان ئاپتونومىيە،
بىزنىڭ تۈۋرۈكىمىز، بىزگە يۆلەكداش.

بىز جۇڭخۇا بېغىنىڭ رەڭدار گۈللىرى،
بىرىمىز گۈيخىرامىز، بىرىمىز رەيھان.

بىرىمىز قىيادا ئاق قارلەيلىسى...
رەڭدار گۈللەر بىلەن ۋەتىنىم بوستان.

ۋەتەن-يۇرت ئۈچۈن تەر تۆكۈپ ھەممىمىز،
شۇ شانلىق تارىخقا ئىز سالدۇق ھارماي.
بىللە قول تۇتۇشۇپ قىلغاندا كۈرەش
تاغ-دالا باھاردەك ئاچىدۇ چىراي.

بۇ قانۇن بىزلەرگە مۇقەددەس دەستۇر،
ئۇنى باغرىمىزغا مەھكەم تاقىمىز.
ئەركىنلىك، ھۆرلۈكنىڭ ئۈز پەللىسىگە،
ھەيۋەت قوشۇن تارتىپ داددىل ماڭىمىز.

1984-يىل 14-ئىيۇن، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

تاغلارنى قۇچاقلىغان ئانۇشتا

(چاتما)

سالام ساڭا قىزىلسۇ

——قىزىلسۇ قىرغىز ئاپتونوم ئوبلاستى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 30 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

سالام بېرىپ تويۇڭدا باقتىم ساڭا قىزىلسۇ،
كۆلدى نۇرلۇق چېھرىڭدىن يەرۇساما قىزىلسۇ،
ئۇرغۇپ تاشتى قەلبىمدىن شادلىق سادا قىزىلسۇ،
بۇنى مېھمان ئوغلۇڭدىن سوۋغات سانا قىزىلسۇ.

ساليۇت بەردى زەمبىرەك چۆرىسى گۈل مەيداندا،
مۇبارەك توي شان بىلەن قايناپ كەتتى ھەر ياندا،
قاناتلىنىپ خۇشاللىق ئۇچتى چەكسىز ئاسماندا،
سۆيدى شادمان دىللارنى ئىللىق سابا قىزىلسۇ.

ئوتتۇز يىلىك ئۆتتۈپتۇ شۇنچىلىك تېز سۇر ئەتتە،
ناتۇر خەلقلىك ئوراپتۇ سېنى گۈلگە مەيرەتتە،

سان ـ ساناقسىز مۆجىزە يارىلىپتۇ ھەر سەپتە،
بولدى ساڭا ھەر ياندىن ئالقىش ئاتا قىزىلسۇ.

زىرەك، باتۇر، يېڭىلمەس جاسارەتلىك خەلقىڭ بار،
گۈزەل دەۋران ئىشقىدا كۆيگەن قايناق قەلبىڭ بار،
ساڭا ئىلھام، كۈچ بەرگەن ھوقۇقلۇق بار، ئەركىڭ بار،
ۋەتەن كۆتكەن ھەر ئۈمىد سەندە ئادا قىزىلسۇ.

مۆھە:بىتىم بار ئىدى ساڭا بۇرۇن ـ بۇرۇندىن،
سېغىناتتىم سېنى مەن تەلپۈنۈپ بەك ئۇزۇندىن.
سېنىڭ تويۇڭ بىر ئورۇن بەردى كاتتا سورۇندىن،
راھەت ماڭا سەن ئۈچۈن چەكسەم جاپا قىزىلسۇ.

جاھالەتلىك شۇم ئۆتمۈش كەتتى ئەمدى كەلمەسكە،
پارتىيىمىز نۇرىدىن پۈركەندىڭ خان ئەتلەسكە،
تولپارلىرىڭ قۇچسۇن شان چۈشۈپ جەڭدە بەس ـ بەسكە،
ياردۇر ساڭا سائادەت، جۇشقۇن ناۋا، قىزىلسۇ.

ئات بەيگىسى

ئاتۇش تېغى باغرىدا،
كەڭرى مەيدان راسلاندى.
قۇتلۇق تويىنىڭ شەنىگە،
ئات بەيگىسى باشلاندى.

ئون شككى ئات يانمۇيان،
چىبىپ بارار بەللىگە.
چەۋەندازلار ئىتىنى،
قويۇپ بەردى مەيلىگە.

ئۈزۈپ چىقتى ئالدىغا،
قاشقا قارا ئارغىماق.
تۇياقلاردىن ئوت يانار،
نومۇس، ئارقىدا قالماق.

قىزىپ كەتتى بەيگە بەك،
بوش كەلمىدى ھېچبىرى.
بىر مىڭ بەش يۈز مېترلىق،
مەنزىلگە ئۇچقانسىرى.

ئاخىرقى بىر ئايلانما،
ئاتلار تەگمۇتەك كېلەر.
بۇ ئايلانما ھەل قىلغۇچ،
چەۋەنداز ئىنىق بىلەر.

چىلان تورۇق بىردىنلا،
ئۈزۈپ چىقتى ئالدىغا.
قاراپ قالدىم زوقلىنىپ،
ئۇستىددكى بالىغا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

ئۆزۈن يولدا سىنالدى،
ئات ئىچىدە ياخشىسى.
ئون بىر ياشقا كىرىپتۇ،
يەڭگەن قىرغىز بالىسى.

ئات بەيگىسى ئەنئەنە،
باتۇر قىرغىز خەلقىگە.
غالىب ياشاش ئىلھامدۇر،
خەلقىمىزنىڭ قەلبىگە.

يورغا

ئات بەيگىسى كۆچتى يېڭى مەزمۇنغا،
يورغا ئاتلار چۈشتى شۇ دەم يانمۇيان.
تىزگىننى چىڭ تارتمىسا بولماسكەن،
چېپىش ئۈچۈن بەرمىگۈدەك ھېچ ئىمكان.

يورغا ئاتلار تۇيىقىدىن گوياكى،
مەن ئاڭلىدىم لەرزان قومۇز كۈيىنى.
تەنتەنىگە پۈركۈۋەتتى بۇ مەيدان،
قىرغىزلارنىڭ مۇشۇ قۇتلۇق تويىنى.

1984 ـ يىل سېنتەبىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى

كورلىغا بارغۇچە ئۇيلىغانلىرىم

تۇرپاندىن يولغا چىققان پولات يورغا،
پۇشقۇرۇپ كورلا تامان ئۇچۇپ بارار.
چايقالماس پىيالىگە قۇيغان چىيىم،
چوڭ بىنا خۇددى شۇ تاپ كۆچۈپ بارار.

كۆڭلۈمدە رەھمىتىم جىق بۇ يول ئۈچۈن،
جان تىكىپ تەر ئاققۇزغان باتۇرلارغا.
باتۇرلۇق داستاندۇر ئىش ئىزلىرى،
مۆجىزە پۈتۈلگەندۇر قۇر-قۇرلارغا.

كونىلارنىڭ "يول ئازابى گۆر ئازابى"
دەپ تەمسىل قىلغانلىرى چىقماس ئەستىن.
بۇ تەمسىل كونا زامان ئۈچۈن ئەينەك،
ئەمدىچۇ؟ چۈشۈپ قالدى ئۇ لۇغەتتىن.

پاھ، ھەش-پەش دېگۈچىلىك مانا ئالغۇي،
ئالدىمدا چىراي ئاچتى كۈلۈپ تاتلىق.
بىر چاغلار چۈشتى ئەسكە گۈڭگا چۈشتەك،
قەلبىمدە گىرەلەشتى ئەلەم، شادلىق.

ئېشەككە كۆمۈر ئارتىپ، ئوتۇن ئارتىپ،
بۇ يولدىن يۈرگەنىدىم غەم يەپ تالاي.
يۈرگەنمەن بوران ھۇۋلاپ تۇرغان چاغدا،
قىش كۈنى سىرداش بولغان ماڭا بۇ ساي.

لەڭ توشۇپ زار قاقشايتتى يۇرتۇم خەلقى،
قوشاققا قېتىپ نالە-قايغۇسىنى.
قۇملۇقتا، سازلىقلاردا چاق يۆلەيتتىم،
يېتىلەپ مەنمۇ كالا ھارۋىسىنى.

ھەي... شۇنداق مىڭ بىر ئۆلۈپ، مىڭ تىرىلىپ،
يەتكۈزسەك ئۆز جايىغا لەڭنى ئاران؛
بۇقىدەك بويىنى قات-قات ئايغاقچىلار،
كېچىكتىڭ، دەپ سوراقلاپ زۇلۇم سالغان.

ۋاھ، بۈگۈن ئىلىم-پەننىڭ كۈچى بىلەن،
بۇ سايلار كۈمۈش يولغا يول بوشاتتى.
كەلمەسكە كەتتى ئەبەت "گۆر ئازابى"،
ئارزۇلار سولماس بولۇپ چېچەك ئاتتى.

تاغ تېشىپ، چۆللەر ئېشىپ كەلدى پويىز،
يۇرتۇمنىڭ نەشپۈتزارلىق ۋادىسىغا.

www.uyghurkitap.com

بۇ ۋادا سېۋەت ـ سېۋەت نەشپۈت تۈتتى،
تۆمۈريول ياسىغان مەرد بالىسىغا.

چېلىنىپ شادىيانە، نەغمە ياڭراپ،
ئۇسسۇلغا چۈشتى ھەممە كۈلۈپ يايراپ.
نەشپۈتلۈك باغلار ئارا شاد تەنتەنە،
ئەۋجىدە قۇش ـ قاناتلار كەتتى سايراپ.

كىم كۈلمەس، كىم خۇش بولماس بۈگۈن شۇنچە،
ئۆگىنىپ، خىزمەت قىلىپ كۆڭلى تولسا؟!
مۆجىزە، كەشپىياتقا باي زاماندا،
ھەر كۈنى تالاي يېڭى ئىش تۇغۇلسا؟!

كورلىدا پويىز ئۈچۈن بۈگۈن لېنتا
كېسىلدى، گۈدۈك بەردى پاراۋۇزلار.
ئەتىلا قەشقەر، خوتەن بۈگۈنكىدەك،
شادلىنىپ بۇ تۈلپارنى كۈتتۈۋالار.

خىياللار تاتلىق، ئارزۇ خۇددى گۈلدەك،
پورەكلەپ غۇنچە ئاچار دەۋرىمىزدە.
جاھاننى تاڭ قالدۇرۇپ تۆھپىمىزدىن،
تويلارنى ئوينايمىز ھۆر ئەتىمىزدە.

1984 ـ يىل سېنتەبىر.

پايتەختتكە مۇھەببەت

سۇرەت كەبى چىرايلىق، كۆركەم،
پايتەختىمىز ئۇلۇغۋار بىپىجىك.
پورەكلىگەن گۈللەرگە ئوخشاش،
شۇنچىلىك ئۈز، بىغۇبار بىپىجىك.

ئۇزاقلارغا سوزۇلغان رەستە،
باغچىلاردەك گۈزەل ۋە رەڭدار.
تۆت پەسلىنىڭ بەرى يېشىللىق،
ئىپار تۆكەر يىل بويى باھار.

يېپىجىك شۇنداق گۈللەر دېڭىزى،
خۇش بۇي مەسخۇش ھىدلار دۇنياسى.
بىلدىم دوستلار مەشەدە ئىكەن،
گۈزەللىكنىڭ تاجى — رەناسى.

قەد كۆتۈرگەن يۈكسەك بىنالار،
ئەسلىتىدۇ سەرۋى - چىنارنى.
قۇياش بىلەن ئايغا گۈل سۇنۇپ،
زىننەتلەيدۇ ھەر كۈن ناھارنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

چىراغ نۇرى بېلىقلار بىلەن،
پىلتىلىك ئېتىپ ئوينايدۇ كۆلدە.
گويا بېيجىڭ كرىستال ئوردا،
سەيلە ئەھلى قالار ھەيرەتتە.

زاۋۇتلارنىڭ قوينى گۈلشەنلىك،
سۇجۇ بىلەن خاڭجۇدەك گۈزەل.
ئەمگەك گويا قايناق بىر بايرام،
ئىلھام، غەيرەت بەخش ئېتەر غەزەل.

ئاسما يوللار، ئۆتۈشمە كۆۋرۈك،
ھۆسنىگە ھۆسن قوشقان بېيجىڭنىڭ.
رېستورانلار، مېھمانخانىلار،
قۇچىقىغا تولغان بېيجىڭنىڭ.

بەشيۇلتۇزلۇق قىپقىزىل بايراق،
تيەنئەنمېندە تۇرار يەلپۈنۈپ.
بۇ يەر قايناق ئادەم دېڭىزى،
كۆزلەر باقار ھەر يان تەلپۈنۈپ.

كونا بېيجىڭ كىرگەن تارىخنىڭ،
مۇزېيىغا كۆرگەزمە بولۇپ.

يېڭى بېيجىڭ ئېچىپتۇ چىراي،
ئايدەك شۇنداق ھۆسنىگە تولۇپ.

ئىسلاھاتنىڭ ئۈرنەك، ئۈلگىسى،
بېيجىڭ — بىزنىڭ ئىقبال، بەختىمىز.
ئالتۇن ئۈزۈك دېسەك ۋەتەننى،
ياقۇت كۆزى شۇ پايتەختىمىز.

1984 - يىل ئۆكتەبىر، بېيجىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

ئۆكتەبردىكى بېيجىڭ

ئۆكتەبردىكى بېيجىڭ ھاۋاسى،
دىللارغا شىپا، جانلارغا ھۇزۇر.
ئۆكتەبردىكى بېيجىڭ سىماسى،
ۋەتەن باغرىنى يورۇتقۇچى نۇر.
ئۆكتەبر كۈنى
كوچا ــ كوچىدا
ئاقىدۇ شادلىق، ئاقىدۇ غۇرۇر.

ئېھ، بېيجىڭ
تۇرار سېنىڭدە
پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىمىز.
شۇڭا سەن
ئەقلىمىز ــ ئىدراك ئېگىمىز.
سەن كۆكرىكىمىزدە گۈپۈلدەپ تۇرغان،
ۋەتەن باغرىدا يالقۇنلاپ سوققان
ئوتلۇق، جۇشقۇن يۈرىكىمىز.

سېنىڭ قوينۇڭ،
بىر ئۇچۇق جەننەت.

سىنى سۆيىمەن.
قوينۇڭغا تەلپۈندۈرەر دائىم
مېنى مۇھەببەت.
ھەر كەلسەم قوينۇڭغا،
قەلبىمدە سىزىمەن قۇياش، ھارارەت.

ھەر كەلسەم كېڭىيەر نەزەر دائىرەم،
غايىمىز تېخىمۇ كۆرۈنەر گۈزەل.
بىلىكىمدە ئاشىدۇ مادار،
چىكىپ بارار ئىرادەم ھامان،
روشەنلىشەر كۆز ئالدىم تۈگەل.

ئېھ، ئۆكتەبىردىكى جانىجان بېيجىڭ،
گۈل-گۈلىستان بولغان پايتەختىم.
ئىسلاھات گۈللىرى،
قۇرۇلۇش گۈللىرى،
ئادەملەرنىڭ گۈلگە ئوخشاش چىرايلىرى...
ھە، شۇلاردا نامايان بولدى بەختىم.

چاڭئەن كوچىسىنىڭ چىراغلىرىدىن
تۆكۈلگەن نۇرلار،
يورۇتتى چېگرىدىكى يىراق يۇرتۇمنى.
جۇڭنەنخەيدىن سوققان شامالار
غۇر-غۇر ئۇچۇپ

ەلەك بېرىدۇ يايلاق ـ باغلارغا،
يورۇتۇپ يولۇمنى.

تيەنئەنمېن ئۈستىدە يانغان شەپەقنىڭ،
ئەكسىنى كۆرىمەن يىراق چېگرىدا
قۇرغۇچى سەپلەردە
تاغدا ـ ئېدىردا.

بېيجىڭنى سۆيىمەن دىلدىن،
سۆيىمەن چىرايلىق گۈل ـ چېچەكىنى.
سۆيىمەن ئاپتاپلىق ئېتىكىنى،
سۆيىمەن يۈكسىلىپ كۆلگەن ۋەتەننى،
ئوقۇپ مەدھىيە پارتىيىگە ـ يولباشچىغا.

1984 ـ يىل ئۆكتەبىر، بېيجىڭ.

ناخشىچىمىز دىلبەرگە

دۇنيا سەھنىسىگە چىقتىڭ مەردانە،
ناخشاڭدىن دېڭىزدەك چايقالدى جاھان.
ۋەتىنىم شەرەپكە كۆمۈلدى يەنە،
ئالتۇندىن تاج كىيدى تەڭرىتاغ شۇ ئان.

ئاۋازىڭ بۇلبۇلنى ئەسلەتتى ماڭا،
لەرزان ۋە ھېسسىياتلىق ھەم دولقۇنسىمان.
قەلبىمدىن تەشەككۈر ئېيتىمەن ساڭا،
قوزغىدىڭ يۇرتۇڭدا ھۆرمەت، ھاياجان.

بىل، يۇرتۇڭ ئۇسسۇل، كۈي ـ ناخشا ماكانى،
مۇبارەك قوينىدا تۇغۇلدۇڭ، ئۆستۈڭ.
لەرزان، زىل ئۈنۈڭنى ئاڭلىدى دۇنيا،
پەررەنتىلىك بۇرچۇڭنى سەن ئاقلاپ ئۆتتۈڭ.

ناخشىغا دىل بەردىڭ، دىلىڭ يالقۇنلۇق،
ئەڭ يۈكسەك پەللىگە ئۆرلىگىن يەنە.
دۇنياغا يۈزلەندى يۇرتداش، ۋەتەنداش،
نۇر ۋە شان دەۋرىگە ئىنتىلىپ ئەنە.

شۇ سەپىنىڭ ئالدىدا كۈيلەيدۇ دىلبەر،
بېشىدا ئۇيغۇرنىڭ چىمەن دوپپىسى.
چىمەنلەر مەڭگۈلۈك بولسۇن ساڭا يار،
سەن ئۇيغۇر پەرزەنتى، ۋەتەن بۇلبۇلى.

1985 - يىل 19 - يانۋار، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

سەنئەت غۇنچىلىرىغا

— شىنجاڭ ئۆسمۈرلەر دەرستىن سىرتقى مۇزىكا مەكتىپىنىڭ ئوقۇش باشلاش مۇراسىمىغا بېغىشلايمەن.

كۆرۈپ كىچىك سازچىلارنى — غۇنچىنى،
ھاياجاندا كەتتى قەلبىم جۇش ئۇرۇپ.
ساز چېلىشار، ئۇسسۇل ئوينار باللار،
تەبرىكلىدىم چىن يۈرەكتىن زوقلۇنۇپ.

تىرىشىڭلار، كېلەچەكتۇر سىلەرنىڭ،
خەلق سۆيىدۇ سەنئەتكارنى، ئىشچاننى.
ئۆسمۈرلۈكتىن يېتىلىدۇ باتۇرلۇق،
بەردى دەۋران بۈگۈن كەڭرى ئىمكاننى.

باھار كەلدى يۇرتىمىزغا، بوستانغا،
شاد ناخشىلار تۈگىمەيدۇ ئىپتىقانغا.
بۇلبۇل بولۇپ كۈيلەڭلار ھۆر زاماننى،
ئىلھام بېرىپ سانسىز ئىشچى-دېھقانغا...

www.uyghurkitap.com

دىيارىمىز ناخشا، ئۇسسۇل ماكانى،
ئەزەلدىنلا داڭقى مەشھۇر جاھانغا.
ۋارىس بولۇپ تىرىشساڭلار داۋاملىق،
يەتكەيسىلەر چوقۇم ئارزۇ ـ ئارمانغا.

سىلەر ۋەتەن ئىستىقبالى، ئۈمىدى،
نۇر چاقنايدۇ چېھرىڭلەردە مەڭگۈگە.
قاناتلىنىپ پەن بىلىمدىن، سەنئەتتىن،
تېز ئۆرلەڭلار يۈكسەك يېڭى پەللىگە.

1985 ـ يىل 3 ـ مارت، ئۈرۈمچى.

ئۈزۈم ھارىقى

ـــــ تۇرپان ناھىيىلىك مېۋە ھاراق زاۋۇتىغا بېغىشلايمەن.

دۇنياغا مەشھۇر قەدىمكى تۇرپان،
داڭلىق يالقۇنتاغ تارىخى بىلەن.
ئاچتى ئۇ يەنە يېڭى بىر ۋاراق،
شەربەتلىك ئۈزۈم ھارىقى بىلەن.

1985 ـ يىل 12 ـ مارت، تۇرپان.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى

ئاي دەيمۇ، كۈن دەيمۇ سىنى پارتىيەم

تۈن يىرىپ، تاڭلارغا كەلدى يول باشلاپ،
يالقۇنلۇق قەلبىڭنىڭ نۇرى پارتىيەم.
باھارنى ئەپكەلدىڭ جۇدۇننى قوغلاپ،
ئاي دەيمۇ، كۈن دەيمۇ سىنى پارتىيەم.

تۇسۇماق بولۇشۇپ تارىخ چاقنى،
چەيلەندى قۇترىغان بىلا نۇچايان.
قۇتۇلدى خەلقىمىز بەنە ئاپەتتىن،
بەختكە ئېرىشىپ بۇ ئانا ماكان.

چېچىلدى گۈل يېڭى زامان يولىغا،
تاپقاچقا يورۇقلۇق، گۈزەللىك ھايات.
يۈكسەلدى ۋەتىنىم كۆلۈپ ياشىرىپ،
ئىلىم-پەن، ئىسلاھات بولۇپ قوش قانات.

سەن بىلەن جىمىكى مۇشكۈل بولار ھەل،
خەلق غېمى-ئۆز غېمىڭ دانا پارتىيەم.
سەن يەرنى گۈللىتىپ، كۆكنى تىرەيسەن،
تاغ دەيمۇ، دەريامۇ سىنى پارتىيەم؟

غەلبە مەشئىلى يالقۇنلار، ئۆچمەس،
سەن بىلەن ئۇلغىيار ئەلدە كۈچ-ئىلھام.
ئۇيۇشتۇق ھەر مىللەت خەلقى بولۇپ جەم،
مەنزىلگە يەتمىسەك ئالمايمىز ئارام.

ئات سالدۇق يۈرۈشتىن يېڭى يۈرۈشكە،
توي تارتتۇق يېڭىشتىن يېڭىشكە ھامان.
خۇشاللىق، ھاياجان دىلدا دېڭىزدەك،
ياڭرايدۇ شەنىڭگە تۈگمەس داستان.

1986 - يىل ئەتىياز.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىلىش ئادرېسى

ئالىيجاناب قەلبكە مەدھىيە

—— ئوۋ ياڭخەيچە قەھرىمان جەڭچى ۋاڭ ئەنيۇڭغا بېغىشلايمەن.

تون توققۇز ياش
بالىلىق دەۋر
ئۇ — ياشلىقنىڭ غورا چېغىغۇ!
ئارمىيە قويىنغا كىرگىلى ساڭا
بىر يىل بولۇپتۇ —
ستاژىڭغىمۇ
بىر يىل تولۇپتۇ مانا.
ئۆزۈڭ ناھايەت
بىر ئاددىي جەڭچى
بىراق، ئىش ئىزىڭدىن تاڭ قالدىم،
چاقماق چېقىپ
گۈلدۈرماما گۈلدۈرلىگەندەك
تۇيۇلدى ماڭا.

سېنى كۈيلەيمەن
سېنى داڭلايمەن

ئىش ئىزىڭدىن
سۆيۈندۈم چەكسىز.
خەۋپ - خەتەرنى
بىلىپ تۇرۇپمۇ
ئۆزۈڭنى ئاتتىڭ
قايىلمەن ساڭا
قايىل خەلقىمىز.
ئەل ئىشى ئۈچۈن
پىداكارلىق بىلەن
سول كۆزۈڭنى تەقدىم ئەتتىڭ.
ئادەملەرنىڭ قەلبىگە
پەزىلەتتىن - خىسلەتتىن
ئەڭ چىرايلىق گۈللەرنى تەردىڭ.
ئەلنىڭ ئىشى ئاقسىمىسۇن دەپ،
يۇمران تېنىڭنى مەجرۇھ ئەيلىدىڭ.
سېنىڭ روھىڭ
مەڭگۈ ئۆلگىمىز
بىزگە ئەينەكتۇر غۇبارسىز دىلىڭ.
سېنى باتۇر، قەھرىمان دېدىم،
پىداكارلىق بابىغا پۈتۈپ.
سېنى پالۋان، يەڭگۈچى دېدىم،
ئاۋانگارت، ھۇجۇمچى
سېپىدە كۆرۈپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

سەن تەڭرىتاغنىڭ باتۇر بۈركۈتى،
سېنى تەرىپلەر ھەر مىللەت خەلقى،
سەن تارىمدا ئۆسكەن سۇۋادان،
ئۇلۇغۋار ئوبرازىڭ شۇنداق بۈيۈكتۇر،
شەنىڭگە ئالقىشلار ياڭرايدۇ ھامان.
باتۇرلۇق ئىش ئىزىڭ،
ياش ئەۋلادلارغا
بولدى شانلىق نەمۇنە.
سېنىڭ روھىڭ بىلەن ياشنايدۇ ئەمدى
گۈزەل خىسلەت، گۈزەل ئەنئەنە.

1985 - يىل 4 - ماي، ئۈرۈمچى.

قاراماي ناخشىلىرى

(چاتما)

سەن قارا ئالتۇننىڭ كانى قاراماي

قاراماي نامىڭدا ئالتۇن ۋەزنى بار،
سەن چەكسىز چۆلدىكى سېھىرلىك قورغان.
سەن ھايات قايىنمى، زامان كەۋسىرى،
كۈندۈزى گۈركىرەپ، تۈندە نۇر چاچقان.

سەن ياشىسەن، دەرەخلەر يېشىلىك بىلەن تەڭ،
سەن گۈزەل، ھۆسنۈڭدىن گۈللەر ئالار رەڭ.
سەندە گۈل ھىدىغا ئارىلاش ماي ھىدى،
تۈرخۈنلار ئورماندۇر، كوچىلىرىڭ كەڭ.

سەن ئەسلى ئۇچار قۇش قونمىغان بىر جاي،
قۇربان توگىغۇتنىڭ چۆلى ئاتالغان.
ئەسىرلىك سۈكۈتنى بۇزدى كۈلكىلەر،
ياۋا ئات ئىزىدا ئۆستى گۈلبوستان.

تاش ئۇزره گۈل كۆرۈش قوزغار ھاياجان،
چۆلده كۈن چىققاننى كۆرمەكمۇ ھەيۋەت.
بەزىدە تومۇزدا يېغىپ قالار قار...
مەنزىرەڭ كۆرسىتەر رەڭمۇرەڭ سەنئەت.

تەبىئەت يوشۇرغان قارا ئالتۇننى،
تاغلاردىن چۆللەرنىڭ تەكتىگە قەدەر.
سەن قوينى كۈنتۇن قايناتقان شەھەر،
جەڭگاھسەن غالىبلار قۇچقان شان-زەپەر.

تۇۋرۇكۇڭ زىبالىي، ھارماس ئىشچىلار،
قوشۇنۇڭ قىران ياش باتۇرلار ھامان.
سەن قانات يايدىڭ چۆل ئۇپۇقلىرىغا،
ئىلىم-پەن نۇرىنى بەرگەچ ھەر زامان.

قاراماي ئۆلكەمنىڭ كۆزىسەن نۇرلۇق،
قۇياشتەك چاقنىغىن بولۇپ گۈل چىراي.
مەن كۈيدۈم ھەۋسىنۈڭگە ئەي سىخىي جانان،
سەن بىلەن يۇرتۇم كۈچ تېپىپ بولار باي.

ۋىشكىلار ئورمىنى

ۋىشكىلار ئورمىنىدۇر جەرەن بولاق،
ھەر ۋىشكا خۇددى تۇرپان مۇنارىسى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

شۇ يەردە تۇتىشىدۇ يەرگە ئاسمان،
بۇلۇتلار ۋېشكىلارنىڭ كەڭ سايىسى.

تېشىدۇ يەر كۆكسىنى ئالماس بۇرغا،
يېگىدىن يېگى بۇلاق كۆز ئاچسۇن، دەپ.
نېفىت دەپ چاكىلىدىغان نە ـ نەلەرگە،
نۇر بىلەن ئوت ئېقىنى تېز ئاقسۇن، دەپ.

بۇرغىلار ئېيتار: نېفىت ھېسابسىز كۆپ،
سانى يوق ئالتۇن دېمەك يەر باغرىدا.
يەر باغرى قاتلام ـ قاتلام خەزىنىدۇر،
بىر دېڭىز نېفىت ياتار ھەر ئاغزىدا.

بۇ يەرنىڭ بورىنى بار — قارا بوران،
سىنايدۇ ۋېشكىلارنىڭ چىڭلىقىنى.
ۋېشكىدىن مىڭ ھەسسە چىڭ نېفىتچىلار،
ئوت سىنار دائىم ئالتۇن جىڭلىقىنى.

* * *

گۈللىگىن ۋەتىنىمنىڭ نېفىت شەھىرى،
يۈكسەلگىن، سەندە باردۇر چەكسىز ئىمكان.
چاپالىق كۈرەش بولماي بەخت بولماس،
تاڭ قالسۇن قامىتىڭگە پۈتكۈل جاھان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر مەنبەسى

سۆيگۈ بۇلاقلىرى

مىڭ بۇلاق، ئون مىڭ بۇلاق قايناپ چىقار،
ماگمىدەك ئىچىن ياساپ، ئىسسىق چىچىپ.
ۋەتىنىمنىڭ تومۇرىغا تاراپ بارار،
ئىگىلىك جىسمىغا جان ئاتا قىلىپ.

نېفىتنىڭ بۇلىقى دەپ ئېيتسام ئەگەر،
باب تەرىپ بولمىغۇدەك ئاڭا تۆشلۈق.
ۋەتەنگە مۇھەببەتتى نېفىتچىنىڭ،
يالقۇنلۇق يۈرىكىدىن ئاققان ئۇلۇق.

سېلىم بوۋاي

قانداق كېلىپ قالدى شۇ بوۋاي،
چىڭگىز تېغى ئېتەكلىرىگە؟
بۇ جەزىرە، ئېزىنتقۇ سايدىن،
نېمە ئىزدەر ئىستەكلىرىگە؟

ئادەم كەلگەن بۇ باققا دېسەك،
ئاشۇ بوۋاي بەلكى تۇنجىسى.
شۇندىن كېيىن كەلدى ئۇ تالاي،
ئۇ بۇ يەرنىڭ بولدى خوجىسى.

قاپاق بىلەن تالاي ئۆيلەرنىڭ،
چىرىغىغا يېغى ماي قۇيدى.
بۇ مەرد چېۋەر، ئەقىللىق بوۋاي،
كېچىلەرنى نۇر بىلەن يۇدى.

ئۇ ئۆزىنىڭ ئانا تىلىدا،
"قاراماي" دەپ قويدى ئاڭا نام.
نېفىت شەھىرى، سەن ئۇچۇن ئۇ چال،
تۆككەن تالاي تەر تارام-تارام.

ئاشۇ بوۋاي نۇر بىلەن ئوتىنىڭ،
سىماسى بولۇپ قالدى تارىختا.
قاراماينىڭ ئالتۇن بابىدىن،
كۆردۇم ئۇنى تۇنجى ۋاراقتا.

ئىشچى قېرىنداش

جۇڭغاردا ئۇچراشتۇق ئىشچى قېرىنداش،
يەر-كۆكنى تاڭ بېزەپ بويىغان چاغدا.
ئاپتاپقا تويۇنغان قولۇڭنى سىقتىم،
ۋېشكىلار كۆك بىلەن سۆيۈشكەن جايدا.

قازغۇچى ماشىنىدا پىشقان شۇ قولدىن،
توك ئۆتتى تېنىمگە ئىسسىقلىق بېرىپ.

شۇ قوللار ملك غۇلاچ يەرنىڭ تېگىدىن،
چىقاركەن قارا نۇر، قارا زەر ئېلىپ...

سۆز قاتتى شاماللار، سۆز قاتتى چىغلار،
جىلمايدى يىراقتىن تاغدىكى مۇز - قار.
جىلمايدى ئالىيۇمىن قالپاق بېشىڭدا،
گۈل سۇندى سۆزلەپ ئۆز تىلىدا باھار.

سۇرىتىڭ كۆڭلۈمگە سىزىلىپ قالدى،
خوشلىشىش كۆزدىن ياش ئاققۇزغان چاغدا.
بىز كەتتۇق، يۈرەكلەر قالدى قوشۇلۇپ،
يالقۇنلاپ ئوت مېھرىم قالدى شۇ جايدا.

ئىنژېنېر

كۈندۈزى كېزەر چۆلنى ئىنژېنېر،
كېچىسى ئىشلەر چىراغ قېشىدا.
شۇ چىراغ ئۆچۈپ قالغان كېچە يوق،
كۆپەيگەن ئاقلار شۇڭا بېشىدا.

نادانلار ئەقلى ئەمگەك ئاسان دەر،
توغرىمىش دانانىڭ دەرد تارتمىقى.
ئەمەلدە ئىزدىنىشتەك تەس ئىش يوق،
مورىغا ئايان ئىسنىڭ ئاچچىقى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

رەزىللەر، ئەقلى ئەمگەك شۆھرەتكە
يەتمەكنىڭ دەيدۇ ياخشى ئامالى.
ئەمەلدە ئىلىم تەھسىل قىلماقلىق،
يىگىندە قۇدۇق قازماق مىسالى.

ئىنژىنىر بىلىم ئالدى، بىر ئۆمۈر
چەكتى ئۇ نىپىت ئىزدەپ مۇشەققەت.
جاپادىن ھۇجۇملاردىن قورقمىدى،
يولىنى توسالمىدى شۇم تۆھمەت.

ئويلايدۇ جانانىنى سېغىنىپ،
ئىنتىلەر راھەتكىمۇ بەزىدە.
بۇ ئېنىق، چۈنكى ئۇمۇ ئادەمغۇ،
قاغايدۇ كۆلپەتنىمۇ بەزىدە.

ۋە لېكىن ئارام بەرمەس غايىسى:
(چۆللەرگە ئورمان ياساش ۋېشكىدىن.)
ئەل ئۈچۈن كۆيۈپ شامدەك ئۆتسە ئۇ،
شادلىنار، گۈل ئۈندۈرۈپ ئىشقىدىن.

تاڭ ئېتىپ خىرە قىلدى چىراغنى،
كېچىدەك يوقاپ ھاردۇق چېدىردا.
تۈن بويى توكۈپ چىققان بارخانلار،
ئاپتاپقا قاقلاندى كەڭ ئېدىردا.

www.uyghurkitap.com

نېفىتچى ياشلار

ئالتۇندەك پارلاقتۇر بىزنىڭ بۇ ھايات،
ئالتۇندەك ياشلار كۆپ بىزدە بىغۇبار.
ئۆرلەيدۇ ئۇلار تېز، ئۆرلىگەن كەبى
قارلىق تىك چوققىلار ئۈستىگە شۇڭقار.

ساددىكى، شۇملۇقنى بىلمەيدۇ ئۇلار،
باتۇركى، تىترىتەر چۆلنى غەيرىتى.
يۈرىكى قىلىدۇ قىشنىمۇ باھار،
ۋەتەنگە نۇر بېرەر ئەجرى ـ ئەمگىكى.

چىرايى ئاپتاپتا كۆيگەن، قارايغان،
مەڭزىدىن ساغلاملىق قېنى تامىدۇ.
چىداملىق قوللىرى پولاتنى ئېگەر،
كۆزىدىن كەلگۈگە سۆيگۈ يانىدۇ.

مايلىق قۇم ئۇلارنىڭ مېھرىنى تارتار،
قىزغىنلىق قەلبىدە مىسالى گۈلخان.
بۇلدۇقلار قاراماي بۇلاقتەك ئۇرغۇپ،
كەلتۈرۈپ ئىشچانغا بەخت، شەرەپشان.

ھارمايدۇ، ئىشلەيدۇ كۈن ـ تۈن دېمەستىن،
ۋەتەنگە بايلىق ۋە باھار ياغسۇن دەپ.

گاھى ئەۋج ئالدۇرار ناخشا ئۇسسۇلنى،
ياشلىق ۋە مۇھەببەت تەڭلا ئۆركەشلەپ.

تاڭ قالدىم

چۆلدە قەد كۆتۈرگەن ئەي كۆركەم شەھەر،
ھاياجان ئىلكىدە كەزدىم كوچاڭنى.
نېفىتچى باتۇرلار شەنىگە ئالقىش
ياغدۇردۇم كۆرگەندە مەھەللە ـ باغچاڭنى.

ۋەتەننىڭ قۇچىقى چەكسىز بىپايان،
ئاسمىنى ئىپاردۇر، توپىسى ئالتۇن.
چەكسىزلىك ئىچىدە سەن جۇشقۇن پارچە،
بىراق سەن ھارارەت، تۈگىمەس يالقۇن.

يالقۇننىڭ ئوت ياقماس كىمنىڭ قەلبىگە،
سۆيۈنمەس كىم ئەمگەك مۆجىزاتىدىن؟
جەننەتكە ئايلىنىپ قاپتۇ جەزىرە،
تاڭ قالدىم ئادەملەر كاراماتىدىن.

1985 ـ يىل ماي، قاراماي.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىگى ئادرېسى

خەلقىم

سېنى دەپ ئۆگەندىم،
سېنى دەپ ئىشلەپ،
ساڭا نەپ بېرىشتىن ئۆزگە نىيەت يوق.
مەن سېنى ئويلىدىم، ئويلايمەن خەلقىم،
سېنى دەپ ياشاشتىن ئۇلۇغ شۆھرەت يوق.

مېنى سەن چوڭ قىلدىڭ بېقىپ پەپىلەپ،
نۇرىڭدىن كۈچ تاپتى جىسمىمدا يۈرەك.
پارتىيە كۆرسەتتى يولنى ـ نىشاننى،
پارتىيە ساڭىمۇ، ماڭىمۇ يۆلەك.

يېشىڭ تەڭ تەڭرىتاغ يېشىغا خەلقىم،
سەن ئەمگەك، رېھنىڭدىن تارىخ ياراتقان.
ھۆرلۈكنىڭ ئاشىقى بولۇپ ئەزەلدىن،
يېشىڭغا باتۇرلۇق تاجىنى تاققان.

ھۈنەرمۇ، سەنئەتمۇ ئالار سەندىن جان،
ئادىتىڭ ئىزدەنمەك ھەم قىلماق ئىجاد.

چاقنايدۇ كۆزۈڭدە ئەقىل ـ پاراسەت،
ئالدىڭدا يوق چىگىش، سىرلىق تىلسىمات.

بۇركۈتتەك مەغرۇرسەن، دەريادەك ئويغاق،
ھەقىقەت بايرىقىڭ لەپىلدەپ تۇرغان.
باھاردەك ئىللىق سەن تېرىنداشلارغا،
دۈشمەنگە نەپرىتىڭ سوغۇق قەھرىتان.

جەڭلەردە، جاپادا خەنجەر ئىرادەڭ،
ئاپەتكە ئەگكىنىڭ يوق ھېچقاچان باش.
سېھىرلەر كۆزۈڭنى باغلىيالمىدى،
قەلبىڭدە يالقۇنجاپ يانغاچقا قۇياش.

بەختىمسەن، تەختىمسەن جانىجان خەلقىم،
مېھرىڭدەك چوڭ بايلىق ھەم خاسىيەت يوق.
سېنى دەپ ئىشتا مەن، جەڭدە مەن ئەبەد،
سېنى دەپ ياشاشتىن ئارتۇق لەززەت يوق.

1985 ـ يىل، ياز.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

بېيدەيخې تەسراتلىرى

(چاتما)

بېيدەيخې قارىغىيىڭ ئوخشار قەلئەگە

بېيدەيخې ياشنىغان كۆك قارىغايلىرىنىڭ
قەلئەدەك مۇستەھكەم، سەلتەنەتلىك ھەم.
تىك تۇرار دولقۇنلۇق دېڭىز يۈزىدە،
تىك تۇرار جىلۋىلىك ساھىلدا ھەر دەم.

تىك تۇرۇپ كەلمەكتە شەرقتە، قىرغاقتا،
قەد كېرىپ يىلتىزلاپ زاماندىن ـ زامان.
تۆۋەنگە ــ ئاپتاپتا قىزىغان يەرگە،
زەپ قويۇق ۋە سالقىن سايە تاشلىغان.

بار يىراق جايدىكى تەڭرىتاغدىمۇ،
مۇشۇنداق قارىغايلار تۈز ۋە باراقسان.
خىرۇستال كەبى مۇز تاغدا، چوققىدا،
خىرۇستال كەبى ئاق قاردا ياشنىغان.

تىك تۇرار ۋەتەننىڭ غەربىدە، تاغدا،
تەڭرىتاغ قارىغىيى قەلئەدەك ھامان.
زەربىدە قايتۇرار گۈلدۈرمامىنى
كۆكسىدە توسۇلار بوران، شۇۋىرغان.

كۆرگەنتىم چۆشۆمدە دولقۇنۇڭنى

ئاھ، دېڭىز!
تەڭرىتاغ تۇرغان
زېمىندىن كاتتا سەن بىپايان.
قارىسا كۆز يەتمەس چېتىڭگە،
كۆككە سۇ، سۇغا كۆك تۇتاشقان.
ئاھ، دېڭىز! دولقۇنۇڭ ئۆركەشلەر
تەڭرىتاغ چوققىدەك جۇش ئۇرۇپ،
دولقۇنغا دولقۇنلار ئۇلىنىپ،
توزىسا بىر دولقۇن چېچەكتەك،
بىر دولقۇن پورەكلەر مەۋج ئۇرۇپ.
شاماللار چېچىڭنى تارايدۇ،
دولقۇنلار ئاتىدۇ ساڭا جان.
بىپەدەيخې قۇچىقىڭ بىر ئەينەك،
تاۋلىنار ئۇنىڭدا كۆك ئاسمان.
سەيلىگە كەلگەننىڭ قاي بىرى،
خالىماس دېڭىزدا ئۈزۈشنى،
ساھىلدا مېڭىشنى ھەم راۋان؟

ئۇيغۇر كىتاب تورىبكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئاھ، دېگىنز ئادەملەر بىلەن سەن،
مېھرىبان دوست ھەمراھ بولۇپسەن.
مەن كەلسەم تەڭرىتاغ باغرىدىن،
ئاھ، دېگىنز ئەيلىدىڭ مەھلىيا.
بىپىدەيخى دولقۇنۇڭ ھۆسنىنى
كۆرگەنتىم چۈشۈمدە مەن گويا...

بۇ، ئاشۇ ھەيۋەتلىك شەنخەيگۈەنمىدۇ؟

بۇ، ئاشۇ ھەيۋەتلىك شەنخەيگۈەنمىدۇ؟
قەلبىمگە بۇرۇنلا مەھكەم ئورنىغان.
بۇ جوڭخۇا مىللىتى غۇرۇرى-پەخرى
سەددىچىن سېپىلى باشلانغان ماكان.

سېپىلنىڭ راۋىقى ئېگىز، ھەيۋەتلىك،
بۇ سېپىل ھالقىغان تاغدىن-داۋاندىن.
ئەسىرلەر ئۆتسىمۇ تۇرماقتا ئەنە،
كۈچ ئېلىپ تارىخىي يامغۇر-بوراندىن.

تۆۋىدە پىرقىرار كەلكۈندەك ئاتلىق،
تاجاۋۇز قىلغانلار چېكەر ھەسرەت-غەم،
ئېتىلغان يا ئوقى ئۈچىدا گويا
قىزىل قان يالقۇنى چاقنايدۇ ھەر دەم.

بۇ، ئاشۇ ھەيۋەتلىك شەنخەيگۇەنمىدۇ؟
قەلبىمگە بۇرۇنلا مەھكەم ئورنىغان.
كۆز سالسام يىراققا، ئىچىر ـ دالىغا،
تارىخنىڭ ئۇچىقى ئۇزرە چاڭ ـ تۇمان.

مىڭجيانۇي بۇتخانىسى

ئۇچ ىىنا مىسكىن ئۆي،
تۇرار بۇ تاغدا كۆتۇرۇلۇپ،
مىڭجيانۇي بۇتخانىسى
ئەگرى ـ بۇگرى سەددىچىن بىلەن
تۇرىدۇ يۈزمۇيۈز تەلمۇرۇپ.
شۇ يىللاردا، شۇ ئايال شۇ يەردە جەزمەن
كۆكۈش قىيا تاش ئۇستىدە تۇرۇپ،
قارىغاندۇ سەددىچىنگە تىكىلىپ،
ئېرىنى ئاختۇرۇپ،
ئاھ ئۇرۇپ.
كۆز ياشلار كەتتى قۇرۇپ،
پايانسىز يوللارغا چىچىلىپ.
ھەيۋەتلىك تاغلارغا تۆكۈلۈپ،
ئۆركەشلىك دەرياغا قېتىلىپ.

تاۋاپ قىلار سەيلىچىلەر تەلپۈنۈپ،
ئۇزۇلمەي كېلىپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قايتا ئەسلىنەر شۇ تەسىرلىك رىۋايەت:
قەدىمكى مىس رەڭ يەلكە پەقەت
قەدىمكى مىس رەڭ يەلكىگە مەھكەم تىرىلىپ،
ياساپتۇ
تەبىئىي ئىستىھكام كەبى ئالامەت،
بىر سەددىچىن سېپىلىنى،
قەد كۆتۈرۈپ.

ساھىلنىڭ قۇمىدىن ئالدىم ئۇچۇملاپ

تەكلىماكان قۇمىدىن ئۇچۇملىغاندەك،
مەن ئالدىم ناتونۇش
بېيدەيخې ساھىلنىڭ قۇمىدىن،
ئۇچۇملاپ قولۇمغا
تەڭرىتاغ باغرىدىكىدەك سەمىمىيەتتە،
سۆيدۈم ئۇنى ئاۋايلاپ.
بارمىقىم ئارىسىدىن چۈشتى قۇم ئېقىپ،
يۇمشاق دېڭىز ساھىلىغا،

تۆكمەس ئېقىندەك تاراملاپ،
قۇياش نۇرىدا ئۈنچىدەك جۇلالاپ.
ئالدىمدا مۇز تاغدەك كۆك دېڭىز چاقنار،
ئالدىمدا شۇڭقاردەك ئاق چايكا ئوينار،
بۇ جاي يۇرتۇمدەك رەڭدار،
بۇ جاي يۇرتۇمدەك گۈلەر ــ نۇرلىنار...

سۆيدۇم مەن ئۇنى،
تەڭرىتاغ باغرىدىكىدەك سەمىمىيەتتە،
شۇنچە يېنىك، ئاۋايلاپ،
سۆيدۇم،
ئۇزاق تەلپۈنگەن بۇ يىراق جاينى،
مۇھەببەتلىك دېڭىز چېگراسىنى،
سۆيدۇم يۈرىكىم ئويناپ.

1985 - يىل ئىيۇل، بېيدەيخې.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بىزنىڭ شىنجاڭ

ئانا يۇرتۇم گۈزەل شىنجاڭ،
بېھىشتەك گۈل ـ گۈلىستانىم.
سېنىڭدە كۆز ئېچىپ ئۆستۈم،
سۈتۈڭدەك ئاق دىلىستانىم.

باقار بولسام ئۇزار ئۆركەش،
غۇرۇر دەرياسى قەلبىمدە.
كوئىنلۇندەك بۈيۈك قامەت،
ئۇلۇغلۇق بار شۇ خەلقىمدە.

ئۇسسۇل ـ ناخشا ماكانىسەن،
نېمەتلەرنىڭ بۇلاق ـ كانى.
چېچەكلەپ مېۋىلەر بەردى،
كىشىنىڭ ئارزۇ ـ ئارمانى.

كۆرۈپ كەتكىن جاھان خەلقى،
مېنىڭ گۈلزار ماكانىمنى.
تاماشا قىل كۈرەش بەرگەن،
قۇياشلىق ھۆر باھارىمنى.

1985 ـ يىل ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى.

ياشنا، يېشىل تۇرپان

سايىۋە،
مىنەقە،
ئاھ، قەدىم دىيارنىڭ ئۆزۈمى پىشتى،
شاخلىرىنى كۆتۈرەلمەي ئېگىلىپ چۈشتى.
گۆھەردەك،
ياقۇتتەك،
شېرىن ئۆزۈمدىن مەست بولار كىشى.
دوپپىلار تاۋلىنار
كۆكلەك يەلپۈنەر،
ئاھ، ئۆزۈمچى قىز كۈلەر قاقاقلاپ،
پەرىلەر ناخشىسى كەتتى جاراڭلاپ.
ھوسۇلنى ئۇلۇغلاپ،
بايلىقنى قۇتلاپ،
ناخشىدا مەستخۇشلۇق، شادلىق كۈيلىنەر.

ياشنا، روناق تاپ، ئەي يېشىل تۇرپان،
سەن بوغدا باغرىدا گۈللىگەن بوستان.

1985-يىل ئاغۇست، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى ئادرېسى

تەبىئەت ئالدىدا ئادەملەر غالىب

—ئۇلۇغچات ۋە ئوپالدا ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش مۇناسىۋىتى بىلەن.

دەرەخ سىلكىنىپ، زېمىن تىترىدى،
تاغلار ئۆرۈلۈپ يەرگە كەتتى چاك.
ئاھ گۈزەل ئوپال، ئەلۋەك ئۇلۇغچات،
ئېزىز يۇرتدىشىم بولارمۇ ھالاك؟

تاملار ئۆرۈلۈپ، ئۆي بولدى ۋەيران،
قانداش قېرىنداش قالدى ماكانسىز.
يەر تەۋرەش شۇنداق مۇدھىش ئاپەتكەن،
ھايات، مال-مۈلۈك كۆمۈلدى ئۇنسىز.

ئۆتمۈشتە ئەگەر تەۋرەپ قالسا يەر،
ئۆلۈم، سەرسانلىق شورىمىز ئىدى.
بۈگۈن جاي-جايدىن دوستلۇق قوللىرى،
ئۇلۇغچات، ئوپال تامان سوزۇلدى.

مەركەز ھال سوراپ ئەۋەتتى كىشى،
كەلدى ياردەمگە پۇقرايۇ، رەھبەر.

كەلدى جەڭچىلەر قۇتقۇزۇش ئۈچۈن،
ئىللدى ئەلنىڭ قەلبى شۇ قەدەر.

كۈرەش قىلماقتا ئاپەتكە قارشى،
مىڭلىغان ئامما بولۇپ ئۈيۈلتاش.
كادىرلار ئەلگە تىكمەكتە جانىنى،
بولۇپ پىداكار، بولۇپ يۇرتقا باش.

نە قەدەر ياخشى بىزنىڭ بۇ دۆلەت،
نە قەدەر ياخشى غەمخور پارتىيە.
نە قەدەر ياخشى بىزنىڭ ھۆكۈمەت،
نە قەدەر ياخشى بىزنىڭ ئارمىيە.

ئېغىر بولسىمۇ ئاپەت ۋە لېكىن
بىزنى ئەلەمگە كۆمەلمەس پەقەت.
بىز باتۇر جۇڭخۇا ئوغۇل ـ قىزلىرى،
يۇرتنى قايتىدىن قىلىمىز جەننەت.

پارتىيىمىز بار، ئىشەنچىمىز بار،
پۈتۈن مەملىكەت كۆرسەتتى ياردەم.
غالىب كەلدۇق شۇم ئاپەت ئۈستىدىن،
چۈنكى بىز شۇنداق جۇڭگولۇق ئادەم.

1985 ـ يىل 30 ـ ئاۋغۇست، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

تەڭرىتاغنىڭ شادلىقى

يەنە توي، يەنە بايرام تەڭرىتاغدا،
كۆلمەكتە ئىچ ـ ئىچىدىن بۇ ئانا تاغ.
بالىسى چۇشمەمدىكەن خۇش ساماغا،
توي ھېسى ئانىسىنى قۇچسا بۇ چاغ.

كەپتەرلەر كۆتۈرۈلدى كۆك ئاسمانغا،
شادلىقنىڭ بۇلۇتلاردىن ئاشقىنى شۇ.
كۆلدۇ ئالتۇن قۇياش شولا تۆكۈپ،
نۇرلاردىن چاچقۇ كېسىپ چاچقىنى شۇ.

گۈل تۆكەر ئېتىكىگە تەڭرىتاغنىڭ،
تەبىئەت ئاشۇ تويدا قۇچاق ـ قۇچاق.
ئۇلغىيىپ بوزغۇن چېچىپ گىرۋەكلەرگە،
دەريالار ئېيتىپ كېلەر ئوتلۇق قوشاق.

ئوتتۇز يىل، ئۇنچە ئۇزۇن ۋاقىت ئەمەس،
ۋە لېكىن ئۆزگىرىشلەر ئاسمان ـ زېمىن.
ئەسىرلىك ئىشنى قىلدۇق شۇ يىللاردا،
يېپيېڭى گۈلدىن لىباس يىراق ـ يېقىن.

ھەر مىللەت شۇنچە قوۋناق بۇ ماكاندا،
يۈكسىلىش ئۈچۈن ئالغا ئاتلىماقتا.
يېپيېڭى گۈزەل شىنجاڭ قۇرۇۋاتلار، دەپ
بىزلەرنى پارتىيىمىز باشلىماقتا.

باياشاد تۇرمۇش ئېلىپ كەلدى بىزگە،
مەركەزنىڭ باي قىلغۇچى سىياسىتى.
تەر سىڭىپ، شورتاڭلاردا ئۈنۈپ مايسا
چۆللەرنىڭ ئۆزگەرمەكتە قىياپىتى.

يەنە توي، يەنە بايرام تەڭرىتاغدا،
كۆلمەكتە ئىچ-ئىچىدىن بۇ ئانا تاغ.
قىز-يىگىت چۈشمەمدىكەن شاد ئۇسسۇلغا،
توي ھېيسى ئانىسىنى قۇچسا بۇ چاغ.

1985-يىل سېنتەبىر.

www.uyghurkitap.com

بىلىم نۇرى

ئادەملەر بىلىمسىز ئاپالماس روناق،
تەبىئەت قۇياشسىز بولغاندەك خاراپ.
پەن ـ ئىلىم مەنئۋى ئوزۇق،
ئۇنىڭسىز
كۆڭۈلنى قاراڭغۇ تۇن ئالار ئوراپ.

ئادانىڭ دىلى كور، كۆرمەس يىراقنى،
بىلىم نۇر دىللارغا، ئەقىلغە قانات.
بىلىمدە يېشىلەر تىلسىملار سىرى،
ياشنايدۇ ۋەتەن ھەم گۈللىنەر ھايات.

1985 ـ يىل سېنتەبىر، ئۈرۈمچى.

خۇش كېلىپسىز، سەنئەتكارلار

—— مەركىزىي مىللەتلەر ناخشا-ئۇسسۇل ئۆمىكى بىلەن نەنجىڭ
ھەربىي رايونى ئالدىنقى سەپ ناخشا-ئۇسسۇل ئۆمىكىنىڭ
شىنجاڭغا ھال سوراپ ئويۇن قويۇش ئۈچۈن كەلگەنلىكى
مۇناسىۋىتى بىلەن.

ئانا يۇرتىمىز - دىيارىمىزنىڭ،
قۇتلۇقلاپ ئوتتۇز يىللىق تويىنى؛
كەپسىز مېھمانلار بېيجىڭ، نەنجىڭدىن،
ھىدلاپ سۈت-قىمىز، ئالما بۇيىنى.

ئالتۇن كۈز بوگۈن مېۋىلەر پىشقان،
مول ھوسۇل بىزنى قىلغان شادىمان.
تەڭرىتاغ بۈگۈن كىيىپ يېڭى تون،
سالدى سىلەرگە كەڭرى داستىخان.

ئۇيغۇرلار باغقا باشلايدۇ سىزنى،
كىگىز ئۆيلەردە بولغايسىز مېھمان.
پىشۇرۇپ كاۋاپ، تارتىمىز يولۇ،
قوغۇن ھەم تاۋۇز پىچىلار شۇئان.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

تۇرۇۋاي قېنى مېھمان بولۇڭلار،
قارشى ئالىمىز سېلىپ پايانداز.
ئېلىپ كەپسىلەر بىباھا سوۋغات:
ھايات بەخش ناخشا، شۇنچە گۈزەل ناز...

1985 ـ يىل سېنتەبىر، ئۈرۈمچى.

مۇئەللىم، سىز نامسىز قەھرىمان

كەسپىڭىز ئىچۇرۇش بىلىم كەۋسىرى،
دىللارغا غايىدىن يېقىش نۇر چىراق.
دوسكىنىڭ ئالدىدا بوردەك توزۇنداپ،
مۇئەللىم چېچىڭىز بولۇپتۇ ئاپئاق.

ياشلارغا ياشاشنى ئۆگەتتىڭىز سىز،
مېڭىشنى، ئىشلەشنى، چېلىش - يېڭىشنى.
شېغىلدىن مەرۋايىت،
تاشلاردىن ياقۇت،
قۇملاردىن قانداقچە ئالتۇن ئېلىشنى.

سىز — باغۋەن، كۆچەتكە ئەجىر سىڭدۇرگەن،
سىز — دېھقان، ئۇرۇقنى تەر تۆكۈپ تەرگەن.
قانچىلاپ شوڭقارلار بولدى ئۇچۇرما،
ئۆزىڭىز يەم بەرگەن، ئۇسسۇلۇق بەرگەن.

زامانىنىڭ نۇرىدىن كۆڭلىڭىز يورۇق،
كىتابلار ئەقلىنىڭ خەزىنىسى گويا.

سىز دەيسىز بىلمىسىز بولماس كەشپىيات،
كەشپىيات ـ ئىلىمدىن ياشنايدۇ دۇنيا.

سىز دەيسىز ئەل بىلەن گۈللىنىدۇ ئەر،
ۋەتەن دەپ ياشىماق شەرەپ ھەرقاچان.
شۇ روھتا تەمەسىز كەلدىڭىز ئىشلەپ،
سىز ھامان جاپاكەش نامسىز قەھرىمان.

1985 ـ يىل سېنتەبىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

سۆيۈملۈك يۇرتۇم

شىنجاڭ، شىنجاڭ سۆيۈملۈك يۇرتۇم،
بايلىقى مول ئەجەب ئۈز جايسەن.
شېرىن قوغۇن، ئۈزۈملىك بىلەن،
داڭلىنىشقا ھەقلىق، يارايسەن.

شىنجاڭ، شىنجاڭ، ئەي گۈزەل يۇرتۇم،
ئەلۋەك قوينۇڭ شۇ قەدەر كۆركەم.
كۆرسە كىشى ئاشىق بولغۇسى،
ۋادىلىرىڭ مەڭگۈلۈك كۆكلەم.

شىنجاڭ، شىنجاڭ، بەختىيار ماكان،
مىللەتلەرنىڭ قۇۋناق دىيارى.
قولنى قولغا تۇتۇشۇپ مەھكەم،
گۈللەتمەكتە قوينۇڭنى بارى.

شىنجاڭ، شىنجاڭ، مېنىڭ باي يۇرتۇم،
ئىستىقبالى چەكسىز گۈزەل جاي.
ئىسلاھاتتىن سەن قۇدرەت تېپىپ،
كەلگۈسىگە ئاچتىڭ نۇر چىراي.

1985-يىل سېنتەبىر، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ئېزىز مېھمانلار

—— مەركىزىي ۋەكىللەر ئۆمىكى شەرىپىگە.

ئۇرۇمچى تويلۇق لىباس كىيدى قىزدەك،
دەل - دەرەخ، گۇل چېچەكلەر شۇنچە رەڭدار.
شادلىقنىڭ دېڭىزىغا چۆمدى شىنجاڭ،
خەلقىمىز ناخشا ئېيتىپ ئۇسسۇل ئوينار.

مەركەزدىن كەلدى قۇتلاپ مېھمان بۇگۈن،
گۈل سۇنۇپ ئوتتۇز يىللىق مەرىكىگە.
نەزىرى چۈشتى ئۆللىق جۇڭنەنخەيىنىڭ،
كوئىنلۇن، تەڭرىتاغىنىڭ ئېتىكىگە...

ھاياجان باستى مېنى شۇ مىنۇتتا،
نېمىشقا شېئىرىمنى قىلماي تەقدىم.
مېھمانلار، خۇش كېلىپسىز شەرەپ ئېلىپ،
ئەل بەختى مېنىڭ بەختىم، مېنىڭ پەخرىم.

مېھمانلار، قەدىردانلار، ئېزىز دوستلار،
يۈرتۇمدا كۆپرەك تۇرۇپ، كۆپرەك كۆرۈڭ.

يۇلتۇزلۇق ئاسمىنىنى، قۇچىقىنى،
سەيلە قىپ، قايناملاردا ئەركىن ئۈزۈك.

شەرەپلىك ئوتتۇز يىللىق مۇساپىمىز،
نۇسرەتكە، ئۇتۇقلارغا پەۋەس تولغان.
پارتىيە تۆۋرۆكىمىز، خەلق يۆلىنىپ،
ئادىللىق، دانالىقتىن ئۆرە بولغان.

شادلىقنىڭ قاينىمىدۇر ئىلى ـ تارىم،
ھەر مىللەت ياشار ئىشلەپ پاراغەتتە.
مېھمانلار، بىللە ئويناپ قۇتلۇق تويىنى،
شادلىققا شادلىق قوشۇڭ بۇ سائەتتە.

1985 ـ يىل 29 ـ سېنتەبىر، ئۈرۈمچى.

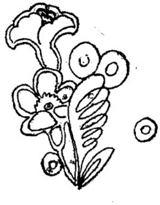

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى

گۆھەر زېمىندا تۇي

تۇي بۈگۈن شىنجاڭدا ــ ئانا ماكاندا،
گۈل دېڭىز، بايراقلار جىلۋىسى ئوتقاش.
مۇقامدا كۈيلىنەر شادلىق، تەنتەنە،
كەلدى قوش تۇي، كۈلۈپ ئۆرلىدى قۇياش.

داپ چالدى تاغ كىيىپ بادام دوپپىنى،
دەريالار تولغىنىپ چۈشتى ساماغا.
يەلپۈندى شەپەقنىڭ رەڭدار كۆڭلىكى،
گۈلشەنلەر خۇش ئىپار سەپتى ھاۋاغا.

ياڭرايدۇ كۈي ـ ناۋا تەرەپ ـ تەرەپتىن،
بۇ كۈيدە بار بەخت، ئارزۇ ھاياجان.
بۇ كۈيدە بۇلبۇلنىڭ خەندانلىرى بار،
بۇ كۈيگە ئۇن قاتار شاۋقۇنلاپ ئورمان.

مەن باقسام تۇيدىكى ھۆسنۈڭگە شىنجاڭ،
كۆكسۈمدە ئىلھاملار ياسايدۇ قىيان.
زۇمرەتتەك باغلىرىڭ، ئالتۇن تاغلىرىڭ
جىلۋىسى بەختىڭنى قىلار نامايان.

كۈلسەن مەرىپەت نۇرلىرى ئۆچرە،
كۈلسەن ئىناقلىق گۈللىرى ئۆچرە.
كۈلسەن، ياراتسا قوچاقلىرىڭدا،
قۇرۇلۇش، ئىسلاھات يېڭى مەنزىرە...

ئانىڭ سىماسى بار قامىتىڭدە،
جەڭچىنىڭ جۈرئىتى جاسارىتىڭدە.
پىكىرلەر گۈل ئاچقان پاراسىتىڭدە،
ئالىمنىڭ ئەجرى بار ماھارىتىڭدە.

سەندە بار ئەبەدىي تۈگىمەس بايلىق،
سەندە بار سوۋۇماس مېھىر — ئۇ گۈلخان.
پارلار خەلق ئارزۇسى ھەربىر تېڭىڭدا،
گۈزەللىك، يېڭىلىق بولۇپ نامايان.

جۇت بېسىپ بۇلۇتلار بولۇشقاندا جەم،
شۇۋىرغان ھۇشقۇيتقان پەسىللەردە ھەم.
ئۆستۈردۈڭ گۈللەرنى قوينۇڭدا ئاسراپ،
تارتساڭمۇ تىترىمەي، تالاي دەرد-ئەلەم.

مېھرىڭنى تومۇزنىڭ ئاپتىپى دېيمۇ،
ئەي شىنجاڭ كەلگۈسىڭ ئوخشايدۇ تاڭغا.
شەپەقتە يېزىلار بەختىڭ قامۇسى،
بىز ئىگە بولىمىز قاناتلىق ئاڭغا.

www.uyghurkitap.com

سىغماس مىڭ داستانغا سىنىڭ تەرىپىڭ،
قەلبىمنى تۇتىمەن تويۇڭدا ساڭا.
بەختىڭنى قۇتلۇقلاپ ئانا، ئېگىلدىم،
كۈن كۆزۈك بىلەن شاد باققاندا ماڭا.

1985 ـ يىل ئۆكتەبىر.

شانلىق پويىز

—— ئۈرۈمچى تۆمۈريول ئىدارىسى بېيجىڭ پويىز ئەترىتىنىڭ بېيجىڭغا قاتنايدىغان پويىزلارنى باھالاپ سىلىشتۇرۇشتا "ئۈدا ئۈچ قېتىم بىرىنچى" بولغانلىقىنى بۇ شېئىرىم بىلەن تەبرىكلەيمەن.

قار لەپىلدەپ ياغقان چاغ خۇش خەۋەرنى ئاڭلىدىم،
بوپتۇ يەنە بىرىنچى "بېيجىڭ" ناملىق بۇ ئەترەت.
بۇ شىنجاڭنىڭ شەرىپى، ئىپتىخارى، غۇرۇرى،
تەبرىكلەيمەن سىلەرنى ئىزھار قىلىپ مۇھەببەت.

"قىزىل بايراقلىق پويىز" ۋە "مەدەنىي پويىز" دەپ،
ئاتاق بەردى دەۋرىمىز، ئەترىتىڭلار شەنىگە.
يولۇچىنىڭ ئۆز ئۆيى ـــ ماكانىدەك ئىللىق، خۇش
پويىز ئىچى ئايلانغان دوستلۇقنىڭ گۈلشەنىگە.

ئۆكسۈمەيدۇ تەبەسسۇم كىشىلەرنىڭ چېھرىدىن،
كۆپچىلىكنىڭ غېمىنى ئۆز غېمىڭلار بىلگەچكە.
مۇلازىمەت سۈپەتلىك، يۈكسەكلىككە چىقىپتۇ،
كېچە ـ كۈندۈز تەر تۆكۈپ سىلەر جاپا چەككەچكە.

www.uyghurkitap.com

ۋەتەنداشلار ياقتۇرار سىلەر سۆيگەن پويېزنى،
مىننەتدارلىق ئۇلارنىڭ يۈرىكىدىن تاشماقتا.
ھەممە مىللەت ياشلىرى ئۈلگە قىلدى سىلەرنى،
ھەممە سەپنىڭ سىلەرگە مۇھەببىتى ئاشماقتا.

تەبرىكلىدىم سىلەرنى بۈگۈن كېلىپ بۇ يەرگە،
تۆتىنچى رەت بىرىنچى بولغايسىلەر كېلەر يىل.
يەنە شاراپ ئىچكەيمەن مۇبارەكلەپ ئاشۇ چاغ،
سۇنۇپ رەڭدار گۈلدەستە كۈيلەر مەردنى تەشنا دىل.

1985 ـ يىل 30 ـ نويابىر، ئۈرۈمچى.

يەنگە مۇھەببەت

ئىلىم-يەن سۆزى نۇر چاچىدۇ، چىللاپ
بىھېساب ئادەمنى ئۆرلەشكە ھامان.
ئۇندەيدۇ ئىزدىنىش، تەتقىق قىلىشقا،
مەردانە ئىلگىرىلەپ ئاتلاشقا داۋان.

يەن راۋاج تاپقۇزار جەمئىيەتنى ھەم،
ئىنسانلار تۆھپىسىن قىلار نامايان.
ھېچ نەرسە ياشالماس يەندىن ئايرىلىپ،
باغلانغان ئۇنىڭغا جىمى جان-جاھان.

يەن كىرەك باشقۇرۇش، ئىش يۇرگۈزۈشتە،
ئايرىلسا ئۇنىڭدىن بىيىماس دېھقان.
ئۇ بولاق، ۋەتەننى گۈللەندۈرۈشتە،
بولمايدۇ ئۇنىڭسىز زامانى دەۋران.

ھاۋادەك زۆرۈركى بىلىم ئادەمگە،
يەن ئەھلى ھۆرمەتكە ئىگە ھەرقاچان.
يەنىنىڭ زەر ئاچقۇچىن قوللارغا ئالساق،
ئىستىقبال تاڭ كەبى قىلىدۇ جەۋلان.

1986 - يىلى يانۋار، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

سەنئەت گۈلى

——«تارىم» ژۇرنىلىنىڭ 300 - سانى نەشر قىلىنغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

جاھانەندەك گۈزەل تارىم بويلىرى،
ساڭا گۈزەل نام ئاتا قىلىپتۇ.
«تارىم»، جىلۋىلىك، شېرىن سەھىپەڭ
تارىم سۈيىدەك جۇشقۇن ئېقىپتۇ.

ئانا ۋەتەننىڭ گۈزەل باغرىدا،
«تارىم» چىرايلىق بىر سەنئەت گۈلى.
خانتەڭرىگە خاس ئۇسلۇب، رەڭ بىلەن
سىزىلار ئۇندا يۇرتىمىز ھۆسنى.

تالاي يازغۇچى، تالاي شائىرنى
يېتىشتۇردۇڭ سەن پەرۋىش قىلىپ.
ئۈچ يۈز گۈلدەستە سۇندۇڭ ئېلىڭغا،
ئىجاد بېغىدا ياشناپ ئېچىلىپ.

مۇشۇ شېئىرىم ساڭا تەبرىكىم،
خۇش ھىدىڭ بەرسۇن ئەلگە زوق، غەيرەت.
ۋەتەن قوينىغا تولۇپ ئېچىلغىن،
باسمىسۇن ئەلنى ھېچقاچان غەپلەت.

1986 - يىل يانۋار، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

تەڭرىتاغقا يېڭى مەدھىيە

——«تەڭرىتاغ» ژۇرنىلىنىڭ دۇنياغا كەلگەنلىكى مۇناسىۋىتى
بىلەن.

ئەي تەڭرىتاغ،
ئاق چاچ بېشىڭ كۆككە تاقاشقان.
باغرىڭ گۈلشەن،
سىلەر سېنىڭ داڭقىڭنى جاھان.

قاينار بۇلاق، گۈلدۈرلەيدۇ شارقىراتمىلار،
مىسلى زۇمرەت ئارچا ـ قارىغاي ياپيېشىل ئورمان.
يۇز ئاچىدۇ سەندە دائىم يېڭى مەنزىرە،
ئالتۇن، كۈمۈش، گۆھەر قىلغان قوينۇڭنى ماكان.

تاغلار مەزمۇت، ئادەملىرىڭ مەزمۇت تېخىمۇ،
گۈللەر ئېسىل، ئاي يۇملاق ئاقرىپ تولغان.
سۆيسەم ـ سۆيسەم سېنى سۆيگۈم تۈگىمەس، قاينار،
ئەي ئانا تاغ يۈرەك ـ باغرىم ساڭا چېتىلغان.

ناخشا ـ ئۇسسۇل يۇرتىنىڭ كۈي ـ ئۇسسۇلى گۈزەل،
رەڭدار سۈرەت سەنئەت بېغى گۈللەپ ـ ياشنىغان.
مەن كۈيلىسەم تەڭرىتاغنى يېڭى ناخشىدا،
دولقۇنلىنار دەريا بولۇپ چەكسىز ھاياجان.

خويمۇ ئىللىق يەلپۈپ تۇرار باھار شامىلى،
خويمۇ يارقىن ئالتۇن ئاپتاپ كۈلگەن ـ چاقنىغان.
تىلەيمەنكى قارلەيلىسى تەڭرىتاغ ئۆزرە،
پورەكلىسۇن ھۆسىن تۈزۈپ زاماندىن ـ زامان.

1986 ـ يىل ئاپرېل، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

ياشلار ئوقۇ ياشلىقىڭدا

يىل قايتمايدۇ،
قايتمايدۇ ھەم ياشلىقمۇ،
ئوقۇ ـ ئۆگەن ياشلىقىڭدا ئەي ياشلار.
ئىستىقبالنىڭ دەرۋازىسى مەكتەپتە،
ئوت يۈرەك مۇئەللىملەر يول باشلار.

ياشلىق دېگەن باھاردۇر ئۆمۈرنىڭ،
يىلنىڭ ئىشى باشلىنىدۇ باھاردىن.
قۇرۇق گەپ، ئوي، ۋەسۋەسىگە بېرىلمە،
يول ئىگىز ـ پەس، پۈتلىشىسەن بىكاردىن.

تاپار ياشلىق چەكسىز بايلىق بىلىمدىن،
تاپار ۋەتەن مېھرىدىن ھەم شەرەپشان.
ساقلار بىلىم ياشلىقىڭمۇ قەدرىنى،
غايە چىراغ ياشلىق ئۈچۈن ھەرقاچان.

پەرۋاز قىلغىن قانات ياساپ بىلىمدىن،
كۆتەر ۋەتەن، كۆتەر سېنى كەڭ ئاسمان.

ئەلگە قەلبىڭ بەرسۇن نۇر ۋە ھارارەت.
ئىجاد يولى، ئۆرلەش يولى بىپايان.

بىل ئۇنچىلا ئاسان قولغا كەلمىگەن،
ئوقۇيدىغان مەكتەپ، ئىمكان ۋە زامان.
كۆرۈندۇ باقساڭ ئارتقا بۇرۇلۇپ
باسقان يوللار، چەككەن جاپا،
ئاققان قان.

باق يىراققا،
تاغلارنى كۆر، باغنى كۆر،
ۋەزنىنى سەز يەلكەڭدىكى يۈكلەرنىڭ.
ئوقۇغۇچى بول ھاياتتا، ئىزدەنگىن،
غېمىنى قىل ئالدىڭدىكى كۈنلەرنىڭ.

ياشلىق پەسلى — ئۈمىد پەسلى، ئەجىر قىل،
ئۆگەن ھەقسىز نەپ بېرىشنى باھاردىن.
تۆھپە يارات، پايدا ـ شۆھرەت ئىزدىمەي،
ئاتقان ئوقۇڭ ئاداشمىسۇن نىشاندىن.

1986 ـ يىل ئەتىياز، ئۈرۈمچى.

www.uyghurkitap.com

ئالتاي لىرىكىسى

(چاتما)

يېشىل ئالتاي

ئالتاي سېنى تاغلار ئوراپ تۇرۇپتۇ،
گۈل بويۇڭنى باغاشلاپتۇ كۆك ئورمان.
ئايىغىڭدا قىران سۈيى دولقۇنلار،
ئەككى قاشتا ئەلۋەك قىشلاق جاي ئالغان.

ئالتاي ئۆزۈڭ تاشلىق شەھەر ۋە لېكىن،
تاغلىرىڭ كۆك، سۇلىرىڭ كۆپ، يېرىڭ باي.
قوچىقىڭدا مەدەنىيەت گۈللىگەن،
چېگرادىكى بىر شەھەرسەن گۈل چىراي.

كۆزنى تارتار، دىلنى تارتار مەنزىرەڭ،
سەن يايلاقلار كۆركى گويا چاقنىغان.
سەن سۈت-قىمىز، شېئىر-كۈيىنىڭ قاينىمى،
مالچىلارنىڭ قۇت ماكانى يايرىغان.

كۆرۈنۈشلەر مەست قىلىدۇ يۈرەكنى،
دالالىرىڭ رەڭدار گىلەم بىپايان.
باغرىڭ گويا گۈزەللىكنىڭ ئالىمى،
يېڭى ھايات جۇشقۇنلىغان، قاينىغان.

ئالتاي ئۆزۈڭ يېشىل ياقۇت، جۇلالىق،
ئانا يۇرتنىڭ ئۈپۈقىدا نۇر چاچقان.
ئالتاي ئۆزۈڭ گۆھەر قاچا، ھېكمەتلىك،
قوينۇڭ چارۋا، زەر ـ كۈمۈشكە لىق تولغان.

ئالتاي سېنىڭ جىلۋە قىلغان بۈگۈنىڭ،
قىزغا ئوخشار تولۇپ يەتكەن بويىغا.
ئالتاي ئەتەڭ قاماشتۇرار كۆزلەرنى،
ئالتۇندىن تاج كىيەرسەن ئەل تويىدا.

گۈزەل قاناس كۆلى

بىلەمسىز، قاناسنىڭ گۈزەللىكىدىن،
زوق ـ ھۇزۇر ئېلىشقا كەلدىم قانچە رەت؟
چوڭ قىزىل بېلىقنىڭ رىۋايىتىمۇ،
قوزغىتار ئۆزگىچە ھەۋەس ـ مۇھەببەت.

خالىماس كىم بۇندا سەيلە قىلىشنى؟
بېلىقنى كۆرۈشنىڭ ئۆزى بىر شادلىق.

خالىماس كىم سىرلىق چۈمبەلنى قايرىپ،
ئۈزۈپ كۆلدە مەست بولۇشنى تاتلىق؟

سۈپسۈزۈك گۈھەرگە ئوخشايدۇ قاناس،
يېشىل تاغ، كۆك ئورمان ئارا چاقنىغان.
ھېكمەتلىك ئەينەككە ئوخشايدۇ قاناس،
يۈز ئاچقان سۇ ئىچرە بۇلۇت ۋە ئاسمان.

ئۇندا يوق دەريانىڭ قاينام ھەيۋىتى،
يوق دېڭىز دولقۇنلار ئۇرغان مەنزىرە.
ۋە لېكىن نازۇك بىر لەۋەنلىك بىلەن،
دىللارنى سالىدۇ قاناس لەرزىگە.

كۆك قارىغاي كۆككە بوي سوزۇپتۇ قاشتا،
كۆك چۆپلەر كۆكەرتكەن چوققا ـ قىيانى.
ھۇپپىدە قاپلاپتۇ ئەتراپنى گۈللەر،
ياۋا غاز، تۇرنىلار يارار سامانى.

قاناس سەن ئەجەبمۇ كۆركەم، ئاجايىپ،
قاناس سەن ئەجەبمۇ جىمجىت بىغۇبار.
ھۆسنۈڭنى قانغۇچە قىلدىم تاماشا،
بېلىق راۋىقىدا سۈمۈرۈپ ئىپار.

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى

خىسلەتلىك گۈزەللىك بولغاچقا سەندە،
ئىنسانغا تۇيۇلۇپ كەتمەيسەن يىراق.
قايتىشنى ئۇنتۇيدۇ ساياھەتچىلەر،
يېقىلىپ كۆڭلىگە ۋەسلىڭدىن چىراق.

ئاھ، قاناس، ئۇنچە سەن ۋەتەننىڭ گويا
ئالىلىق ئەگىنىنى بېزەپ چاقنىغان.
ئاھ، قاناس، سۈپسۈزۈك ئەينەكسەن گويا،
چېگرىنىڭ ھۆسنىنى قىلغان نامايان.

رەڭدار يايلاق

چەكسىز رەڭدار زىلچىدەك، ياكى
گۈلشەن ئوخشاش نۇردىن ئىچكەن ھەل،
نەپىس كەشتە كەبى گوياكى،
تەڭرىتاغنىڭ يايلىقى گۈزەل.

تىزما تاغلار ئۇنىڭغا سېپىل،
ئورمانلىقلار توسۇق ۋە ئۆتكەل.
گىيا ــ گۈللەر لىباس مىسالى،
دەريا ــ بەلباغ باغلاش ئۇچۇن بەل.

بۇ يەرلەرنىڭ ھاۋاسى خۇش بۇي،
شاماللىرى ئېيتىدۇ غەزەل.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

رەڭدار بۇلۇت چاقنار كۆكتە،
گۈللەردىن تامدۇ ھەسەل.

يىگىتلىرى شۇڭقاردەك غەيۇر،
قىزلىرى گۈل ـ كۆلگەن ھەر مەھەل.
چارۋىچىنىڭ ماكانى يايلاق،
مەست قىلغۇدەك سۈرەتتۇر گۈزەل.

سۇ — ھاياتلىق كەۋسىرى سەن

ئاھ زۇمرەت سۇ،
ھاياتنى ياشنىتار سۈت ـ كەۋسەر سەن ھەر دەم.
ئىنسانلارغا چېچىلغان
شىپالىق زەمزەم.
يەر ساڭا ھاجەتمەن
موھتاج تاغ ـ قىيا،
ئاپتاپقا، ھاۋاغا ئوخشاشلا گويا.
ئايرىلالمايدۇ
جىمىكى شەيئىلەر سېنىڭدىن بىردەم.

بارچىگە جانلىنىش ئاتا قىلىسەن،
بېغىشلاپ ھاياتلىق تەبىئەتكە ھەم.
كىيگۈزىسەن يېشىل تون ـ لىباس،
بولۇپ پايانسىز زېمىنغا ھەمدەم.

* * *

سۇ بولسا نەدە،
يېشىللىق شۇ يەردە،
يۈز ئاچار يۈز خىل رەڭ،
جىلۋىلەر كۆركەم
قىلىدۇ جۇشقۇنلۇق ـ گۈللىنىش جەۋلان.
ئېتىز، باغقا سېنى باشلىسام،
يۈرىكىمنىڭ قاتلاملىرىدا
دولقۇنلىنار قايناق ھاياجان.
تەبىئەتنى مەدھىيىلەيمەن،
ھاياتلىقنى كۈيلەيدۇ نەزمەم.
كۈيلەيمەن ئېخمۇ ئابھاياتنى —
ھاياتنى ياشارتقۇچ سۈتنى دەممۇدەم.
كاشكى،
تېنىمدىكى قان،
تامچىلىسا،
سىڭسە ئىدى ھەم،
گۈل باھارنىڭ يامغۇرى بولۇپ،
ئانا يەرنىڭ باغرىغا شۇ ئان.

1986 ـ يىل ئىيۇل، ئالتاي.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

ئەزىمەتلەر بەيگىسى

— پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى ۋە گوۋۇيۈەننىڭ سەممىي غەمخورلۇقىدا، مەملىكەتلىك 3 - نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مەركىزىدە ئۆتكۈزۈلگەنىدە ئىلھامىم تاشقىنلاپ، قولۇمغا ئىختىيارسىز قەلەم ئالدىم.

ئالتۇن پەسىل ئالتۇن نۇردا چاقناپ بۇ شەھەر،
مىسلى چوڭچەك دۇنياسىدەك تاۋلاندى ھەيۋەت.
يۈزلەردە گۈل، كوچىلاردا چىمەن جىلۋىسى،
ئىمارەتلەر، يوللار گويا رەڭگارەڭ سۈرەت.

بۇندا مىللىي تەنتەربىيە تۇردى كەڭ مەيدان،
ئەللىك ئالتە مىللەتتىن جەم بولدى ئەزىمەت.
تولدى مىللىي تەنتەربىيە مۇنبىرى گۈلگە،
داستان بولدى ئىتتىپاقلىق، مېھرى - مۇھەببەت.

لەپىلدەتتى بوغدا نۇرلۇق شەپەق تۇغىنى،
بوغدا كۆلى تۇتتى زۇمرەت قەدەھنى كەۋسەر.

ناخشا ـ ئۇسسۇل يۇرتى، يىپەك يولى قايىندى،
ئاچتى قۇچاق مېھمانلارغا سەھرا ۋە شەھەر.

خۇش كېلىپسىز، تيەنئەنمېندىن نۇر ئېلىپ دوستلار،
جۇيزىجۇنىڭ مەنزىرىسى، جىلۋىسىنى ھەم.
خۇش كېلىپسىز، چيەنتاڭجياڭدىن شاۋقۇنلار باشلاپ.
ھىمالايا گۈلى ئېپار چاچتى دەممۇدەم.

گۈزەللىككە ئامراق مىللەت ياشايدۇ گۈزەل،
ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە ئەلگە قوشار شان.
مەردلەر يۈكسەك سەۋىيە ۋە خىسلەت ياراتسۇن،
نۇردەك بارسۇن خۇش خەۋەرلەر بېيجىڭغا شۇ ئان.

1986 ـ يىل ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتى
www.uyghurkitap.com

مەرىپەت ئۇپۇقىدا ياندى چولپان

كۈتۈشلەر ئىلكىدە ئۆتتى كۆپ زامان،
ئۆتتى ھەم زېمىننى يۇيۇپ سەل-تۇپان.
خەلق ئارزۇ ئەيلىگەچ قوللاپ پارتىيە،
مەرىپەت كۆكىدە چاقنىدى چولپان.

مەرىپەت كۆكىدە چاقنىدى چولپان،
زوقلىنىپ باقتىممەن ئاڭا سۆيۈنۈپ.
ئارزۇ بوستانلىرىم كەتتى چېچەكلەپ،
ئىللىق قۇت يامغۇرى باشقا تۆكۈلۈپ.

چاڭ باسقان چولپاننىڭ يۈز-كۆزىن يۇيۇپ،
چاقناتقان دانالار سىزگە كۆپ رەھمەت.
پاراسەت، ئوي-پىكىر ۋە ئىشچان بىلەك
ھارمىسا، كۆرمىگەي ھېچ زىيان-زەخمەت.

چىن مېھنەت يولىدا ئاققان تامچە تەر،
مىڭ يىللىق بىمەنە چۇقاندىن ئەۋزەل.
ھەقلىق پەخرىمىزدۇر يۇسۇپ كەبى ئەر،
يۇرۇقلار! كەلگۈمىز بىھېساب گۈزەل.

1986-يىل 27-ئاۋغۇست، قەشقەر.

بۇ كىتاب

ئىنسانلار يارىلىپ قىلدۇ پىكىر،
پىكىرلەر ئانىسى تۇغار بىلىمنى.
سانسىز ئىزدىنىشلەر، سانسىز يېڭىلىش،
تۇغرىلاپ كەلمەكتە ئىنسان ئېڭىنى.

پىكىرلەر دېڭىزى تەكتىگە شۇڭغۇپ،
جاۋاھىر سۇزۇپتۇ شۇ يۇسۇپ بوۋام.
ئون ئەسىر بۇرۇنقى ئىنسان پىكرىنىڭ،
جەۋھىرى بۇگۈنمۇ قىلدى بىزنى رام.

ئون ئەسىر ئۆتكەندە ئوقۇپ سۆيۈندۈم،
دانالىق تەختىدە ئۇ ئىكەن سۇلتان.
پىكىر يوللىرىمنى يورۇتۇپ بارار،
تال-تال نۇرى بىلەن چاقنىغان چولپان.

ئون ئەسىر مۇقەددەم يېزىلغان كىتاب،
ئۆگەن دەيدۇ بىزگە قىلىپ چىن خىتاب.
مەرىپەت كۆكىدە قاقايلى قانات،
ھاۋامۇ سۇپسۇزۇك، يېقىملىق ئاپتاپ.

1986-يىل 12-ئاۋغۇست، قەشقەر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى

شىخەنزە

ھەر كۆرسەم يەنىلا كۆرگۈم كېلىدۇ،
يۇرتىمىز باغلانغان ساڭا شىخەنزە.
خوشلىشىپ كەتسەممۇ كەتمەس ئالدىمدىن،
سەندىكى يېشىللىق، رەڭدار مەنزىرە.

ئېسىمدە بۇ يەرلەر ئىدى چۆل ـ قاقاس،
ئېسىمدە قومۇشلۇق، يۇلغۇن ۋە قۇملۇق.
سەن مەردلەر يۇرۇشى، ئەمگەكلىرىدە
يارالغان، دۇنياغا قان ـ تەردىن تولۇق.

گۈل پۈرار ئەمدىكى شامالىرىڭدىن،
بۇلبۇللار بېغىشلار جانغا لەززەتنى.
سەن يېشىل بىر دېڭىز، چېكى كۆرۈنمەس،
قۇچىقىڭ ئەسلىتەر ماڭا جەننەتنى.

سەن ئىجاد ھېكمىتى، ئەجىر گۈلشىنى،
بىر ئىشەنچ كۆڭلۈمدە چاقنار دەممۇدەم.
چۆللۈكلەر يارىلىش يولۇڭدا شۇنداق،
گۈزەللىك دۇنياسىغا تاشلايدۇ قەدەم.

1986 ـ يىل ئۆكتەبر.

جۇڭغارغا پۈتتۈلدى قانات

— شىمالىي شىنجاڭ تۆمۈريولىدا شىخەنزىگە پويىز قاتنىغانلىقىنى تەبرىكلەش مۇناسىۋىتى بىلەن.

توپلاندى، يامىردى ئادەم كەلكۈنى،
تۆمۈريول چېتىگە شۇنچە شاد-خۇرام.
ئانار رەڭ جىلۋىلىك مەگزىلىرىدىن،
ئاقاتتى بەختىيار ياش تارام-تارام.

تۆتىنچى ئۆكتەبىر شادىيانە كۈن.
شىخەنزە شەھىرىگە پويىز قاتنىغان.
جۇڭغارغا پۈتتۈلدى قايرىلماس قانات،
تارىخىي بۇرۇلۇش بۇ — نۇر چاقنىغان.

شىمالغا يول ئالغان تۇنجى پويىزدا،
ئولتۇردۇم كۆز سىلىپ دالىغا، تاغقا.
ئادەملەر سىزماقتا يېڭى خەرىتە،
ئايلىنار چۆل-زاۋۇت، ئېتىزغا، باغقا.

تۆمۈر ئات چاپىدۇ دالا-يايلاقتا،
شىمالنىڭ ئەتىسى كۆرۈندى پارلاق.
باي شىنجاڭ ئاچىدۇ يېڭى مەنزىرە،
يۈكسىلىش ئەپكەلگەن ھايات بەك قۇۋناق.

ئېھ، ئانا تەڭرىتاغ، سۆيۈملۈك شىنجاڭ،
ئۇچتۇقسەن غايەڭدىن ئېلىپ كۈچ-ئىلھام.
يايرىتار ئىسلاھات مېۋىسى دىلنى،
سائادەت ئىشىكى ئېچىلدى داغدام.

1986-يىل 4-ئۆكتەبر، شىنخەنزە.

پارتىيىنىڭ مۇنەۋۋەر پەرزەنتى

——مۇنەۋۋەر سوت توشۇغۇچى ئەن چىڭمىڭغا مەدھىيە.

سەھىپىلەر قۇرلىرىدىن،
ئۇچقۇر رادىئو دولقۇنلىرىدىن،
بىلدىم مەن نامۇشەرىپىڭنى،
ئەي چارچىماس يولداش.
شەھەر خەلقىنىڭ ماختاشلىرىدىن،
سۆھبەت يىغىنىدىكى ئەمگەك نەمۇنىچىلىرىنىڭ
گۈلدۈراس ئالقىشلىرىدىن،
ئاڭلىدىم تەرىپىڭنى،
تونۇدۇم سېنى،
كومپارتىيىمىزنىڭ ئاددىي ئەزاسى —
ئىشچان قېرىنداش.
سەندە بار پارلىغان غايە ئەبەت.
ئاجايىپ تەسىرلىك ئىش ئىزلىرىڭ،
سەندە بار ئالىيجاناب پەزىلەت.
يۈرىكىڭ قىپقىزىل مىسالى ئوتقاش،
خەلققە مېھرىڭ ئىللىق زەر قۇياش.
ياتقاندا ئادەملەر تاتلىق ئويقۇدا،

ماگسەن ئىزغىرىن شامالدا،
نەشتەردەك سوغقىمۇ سەن بىردىپ بەرداش.
ئادىتىڭ ــ رىكشا ھەيدەپ،
سەھەرنىڭ تۈنجى ناخشىسىنى توۋلاش.
يەتكۈزسەن مېھرى ـ مۇھەببەتنى،
كۆرمىڭ ئائىلىگە كۆيۈنۈپ،
كوچىمۇكوچا، ئۆيمۇئۆي يۈرۈپ.
ھەر مىللەت خەلقىغە بولۇپ قەلبداش.
بىرىسەن ئاغرىق موماينىڭ
سۈتىنى ۋاقتىدا ئاپىرىپ.
قويىسەن ئۆيىنى سۈپۈرۈپ،
تامىقىنى ئېتىپ، كىرىنى يۇيۇپ.
ئۆز ئاتاڭغا يېزىلغان سۈتىنىمۇ
كېسەل بالىغا بەردىڭغۇ ئۆتۈنۈپ،
مۇھەببىتىڭ چوڭقۇر قايىنامغا ئوخشاش
سۆزلىرىڭدىن يايرايدۇ دىل سۆيۈنۈپ،
يۇلتۇزلار كۆچۈپ، نۇرلىرى ئۆچۈپ،
ئاي ئولتۇرۇپ،
چىقىپ قۇياش.
ئۆتتى، ئۆتكۈزدۈڭ شۇنداق،
يىگىرمە ئۈچ يىلنى بىر كۈندەك كۆرۈپ،
بەجانىدىل ئىشلىدىڭ ئەلگە كۆيۈنۈپ،
يازدىڭ ھەقىقىي غايە ناخشىسىنى،
قايىندى قەلبىمدە ھاياجان دولقۇن كۆتۈرۈپ،

ئەي، ئەن چىڭمىڭ يولداش،
قانداقمۇ تۇرالاي ماختىماي سىنى،
پارتىيىمىزنىڭ مۇنەۋۋەر پەرزەنتى،
قەدىرلىك سەپداش.

1987-يىل ئاپرېل، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئىتتىپاقلىق گۈلدەستىسى

ــــ ئاپتونوم رايونلۇق 2 ـ قېتىملىق مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە تەقدىرلەش يىغىنىغا يېغىشلايمەن.

چىن دىلدىن كۈيلەيمەن، تەڭرىتاغ سېنى،
كۈيلىنەر ناخشامدا يايلاق ۋە بوستان،
كۈيلىنەر ناخشامدا ھۆر يېڭى شىنجاڭ،
تاغلىرى، دەرياسى ھەم خەلقى ئوبدان،
ئالتۇنغا ئوخشايدۇ ئون ئۈچ مىليون قەلب،
مېھرىلىك ۋە ئىجىل مىسلى بىر تۇغقان.

ياسىدى ئىتتىپاقلىق گۈلدەستىسىنى،
ئون ئۈچ تال گۈل بولۇپ بۇ ئون ئۈچ مىللەت.
يازماقتا ئىناقلىق داستانلىرىنى،
ئۇلار ھەربىر سەپتە بولۇپ بىر نىيەت.
بۇ گۈللەر سولمايدۇ پورەكلەپ گۈزەل،
بەرگەچكە پارتىيە باھارنى ئەبەت.

بۇ يەردە ھەر مىللەت ئۇيۇشقان مەھكەم،
ئىناقلىق ئەۋلادتىن ئەۋلادقا ياشنار.

مىللىي ئىتتىپاقلىق ئۆلگىسى سىلەر —
ۋەكىللەر،
سىلەرگە خاس شان، ئىپتىخار.
ئاچايلى يېڭى بەت ئىتتىپاقلىقتىن،
مەن تىلەك ناخشىسى قىلاي يادىكار.

1987-يىل 15-نويابىر، ئۈرۈمچى.

تارالسۇن شىنجاڭنىڭ نامى جاھانغا

——مەملىكەتلىك ئاز سانلىق مىللەت ئەدىبلىرى ۋە ئەدەبىي تەرجىمانلىرىنىڭ قۇمۇلدىكى ئۇچرىشىشى مۇناسىۋىتى بىلەن.

قوغۇن ھىدى ئۇرۇلغان چاغدا دىماغقا،
جەم بولۇشتى ئەدىبلەر ھەر ياندىن كېلىپ.
يېڭى جىلۋە قوشۇلدى يىپەك يولىغا،
قەلەمكەشلەر ئۇچراشتى قۇمۇلدا كۈلۈپ.

قۇتلۇقلايمەن شىنجاڭغا كەلگەن دوستلارنى،
ھەممە مىللەت ئىناق، شاد بىزنىڭ دەۋراندا.
ئەقىل، ئىجاد نۇرلىرىنى چاچسۇن بۇ يىغىن،
كەڭ تارالسۇن شىنجاڭنىڭ نامى جاھانغا.

1987-يىل ئىيۇل، ئۈرۈمچى.

ئەرەب خەلىپىلىكىگە زىيارەت

(چاتما)

ئورنىتايلى دوستلۇق كۆۋرۈكى

—— ئەرەب بىرلەشمە خەلىپىلىكىدىكى دوستلارغا بېغىشلايمەن.

كەلگىنىمدە دىيارىڭلارغا،
دولقۇنلاندى قەلبىم بولۇپ شاد.
ئوخشاش بىزدە يەر شارائىت ھەم،
ئوخشاش ئادەت، دىنىي ئېتىقاد.

ئۆز يۇرتۇمغا كەلگەندەك بولدۇم،
تونۇشتۇر گوياكى بۇندىكى ھايات.
تۇرسىمۇ ئايرىپ ئارىنى ھەتتا،
ئۇزۇن يوللار ۋە تاغلار قاتمۇقات.

كۆپ جەھەتلەر كېتەر ئوخشىشىپ،
بىر كۆرۈشۈپ بولدۇق قەدىناس.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى

تونۇش ـ بىلىش ئەمەس ئىدۇقيۇ،
بىر سۆزلىشىپ بولۇشتۇق سىرداش.

تىللىرىمىز ئوخشاشمىسىمۇ،
دىللىرىمىز تۇتىشىپ كەتكەن.
بىزدە ئورتاق بىر ئارزۇمۇ بار،
دۆلەت تىنچ، خەلق باي بولسۇن دېگەن.

ئىككى ئەلنىڭ دوستلۇق رىشتىنى،
كۆچەيتمەكلىك پىكرىمىز بىردەك.
سودىمىزنى روناق تاپقۇزماق،
ئورتاق ئۈمىد، سەمىمىي ئىستەك.

ئورنىتايلى دوستلۇق كۆۋرۈكى،
ئىككى دۆلەت دوست ئۆتسۇن بەلەن.
دوستلۇقىمىز، ھەمكارلىقىمىز،
تەڭ ياشىسۇن يەر شارى بىلەن.

1986 ـ يىل 8 ـ دېكابىر، ساجا.

رەڭدار گۈللەر

بۇ يەرنىڭ گۈللىرى،
دەرەخكە ئوخشاش.

ئۆسۈپ تۇر ھەم ئېگىز مىسالى شەمشاد،
ئۆگزىلەر ئۈستىگە قويار ئىكەن باش.

بۇ يەرنىڭ گۈللىرى،
ئوتتەك تاۋلىنار.
قىزىرىپ كۆزلەرنى قاماشتۇرۇپ ھەم،
ھاۋاغا تارقىتار خۇش پۇراق ئىپار.

بۇ يەرنىڭ گۈللىرى،
يوللارغا يانداش.
قىلىدۇ كىشنى مەپتۇن ئۇ، چۈنكى
ھۆسنىگە رەڭدارلىق ۋە جىلۋە يولداش.

بۇ يەرنىڭ گۈللىرى،
خىلمۇخىل، سەر خىل،
ۋە ئىسسىق بەلباغنىڭ تۇسلىرى قويۇق،
مەستانە بولىدۇ كۆرگەن چاغدا دىل.

بۇ گۈللەر يەلپۈنۈپ مەيىن شامالدا،
تەۋرىنەر دېڭىزدەك ھەر تاڭدا لەرزان.
گۈل - چىمەن ھەمراھى چىمەنلىكلەردە،
سېھىرلىك مەنزىرە نامايان ھامان.

1986 - يىل 14 - دېكابىر، ئابۇدەبى.

قۇملۇقتىكى گۈلستان

بۇ يەرنى كىم ئويلار ئەسلى قۇملۇق دەپ،
چۆپ ئۈنمەس چۆل دېسە ھېچكىم ئىشەنمەس.
ئادەمزات قەدىمى تېگىپ باقمىغان،
بارخانلار يېتىشقان بولۇپ ئېگىز ـ پەس.

بەزى تىنچ داۋالغۇپ، بەزەن ھۆركىرەپ،
دولقۇنلار ئويناتقان دېڭىز ھەيۋەتتە.
مىڭ يىللاپ ئۇيقۇغا چۆكۈپ ئۇخلىغان،
بۇ يەردە جىمىكى نەرسە غەپلەتتە.

يۇز بەردى 60 ـ يىللار مەزگىلى،
يەر ـ كۆكنى تىترەتكەن كاتتا ئۆزگىرىش.
ئەرەبلەر يېرىدىن بۇلدۇقلاپ نېفىت،
چۇش كەبى ئۆزگەردى بارچە كۆرۈنۈش.

ئۆزگىچە نۇسخىدا پۈتتى بىنالار،
بولۇتقا باش تىرەپ دېڭىزغا ياندىش.
پاراخوتلار كىرىشتى قولتۇققا سانسىز،
تور يايدى ماي يوللار ساھىلغا تۇتاش.

ئازادە كوچىلار، قات ـ قات بىنالار،

ئادەملەر توپى چوڭ ئېقىندۇر ئاققان.
بولۇپتۇ دېڭىزنىڭ قولتۇقى پايتەخت،
شەھەرلەر مىسالى گۈزەل گۈلستان.

ياپراقلار شىلدىرلاپ ناخشا پىچىرلار،
مەجنۇنتال ئۈينايدۇ ئۇسسۇل تولغىنىپ.
چاتقاللار، گۈلشەنلەر چاقنىتار كەشتە،
ياپيېشىل پالمازار قارار زوقلىنىپ.

جىلۋىلىك تۈس بىلەن تولغان بارچە جاي،
سايىزار گۈلباغلار بېرىدۇ راھەت.
ئويلىماس چەت جايدىن ئەپكەلگەندۇ دەپ،
ھېچ كىشى بۇ يەرگە تۇپراقنى پەقەت.

ئويلىماس دەرەخنى، گۈلنى، چىمەننى،
بۇ يەردە تەبىئىي ئۆسمىگەندۇر، دەپ.
نېفىتكە تېگىشكەن ئاقچا كۆچىدىن،
قۇرۇلغان بارچىسى، ياشنىغان گۈللەپ.

ئادەملەر تەبىئەت ئۈستىدىن غالىب،
بۇ يەكۈن گۈلستان ھۆسنىدە ئايان.
ئاجايىپ گۈزەللىك باركەن بۇ يەردە،
مەست قىلار كىشىنى قارىغان ھامان.

1986 ـ يىل 14 ـ دېكابىر، ئابۇدەبى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىچى ئادرىسى
www.uyghurkitap.com

دوبەي سودا سارىيى

ـــــ شىنجاڭ مۇسۇلمانلار ئېكسپورت تاۋارلىرى كۆرگەزمىسىگە مەدھىيە.

دوبەينىڭ خەلقئارا سودا سارىيى،
ئاپئاق چوڭ ئىمارەت كۆككە بوي سوزغان.
لەپىلدەر لالە رەڭ بەشيۇلتۇزلۇق تۇغ،
بىر ئىنچى ئىشىكنىڭ ئۈستىدە لەرزان.

ياگىردى بۇ دۆلەت ئوركېستىرى شوخ،
شوتلاندىيە نەيلىرى قىلدى خۇش ناۋا.
باشلاندى شىنجاڭنىڭ كۆرگەزمىسمۇ،
مېھمانلار ئۈزۈلمەس بىر ئېقىن گويا.

ئوينىتار يېقىملىق سازلار يۈرەكنى،
لالە رەڭ گىلەمدە زەپ يېنىك قەدەم.
قىزىقتى سودىگەر ئەربابلارمۇ ھەم،
تاۋارلار چاقناتقاچ كۆزنى دەممۇدەم.

گىلەملەر چوغ سۈپەت، رەڭگارەڭ، گۈلدار،
دۇخاۋا جىلۋىدار، تاۋار جىلۋىدار.

ئارزۇلۇق، ئەتىۋار يەرلىك مەھسۇلات،
مودىلىق كىيىملەر، بويۇملار داڭدار.

شۆھرەتلىك شىنجاڭنىڭ ناخشا ـ ئۇسسۇلى،
قوزغىدى مەيداندا ئالقىش ـ ھاياجان.
چاۋاكلار گۈلدۈرلەپ گۈلدۈر ماىدەك،
ئاپىرىن ئالقىشى ياڭرىدى ھامان.

كۆرۈشتۇق، سۆزلەشتۇق، كۈلۈشتۇق بىللە،
خاتىرە سۈرەتكە چۈشۈشتۇق بىللە.
دوستلۇق ئۇرۇقى چاچتى كۆرگەزمە،
ئىناقلىق پەيزىنى سۈرۈشتۇق بىللە.

1986 ـ يىل دېكابر، دوبەي.

جۇڭگولۇق بولغانغا پەخىرلىنىمەن

«ۋاقىت گېزىتى»نىڭ بىرىنچى بېتى،
چىقتى "شەرق ئۇسسۇلى" دېگەن نام بىلەن.
داختاشتى شىنجاڭنىڭ ئويۇنىنى دەپ:
"ئۇسسۇلى بەك نەپىس، كۈيى بەك بەلەن."

بېسىلدى ئويۇندىن تارتىلغان سۈرەت،
يېزىلىپ تەسىرلىك ماقالە ـ تەقرىز.

www.uyghurkitap.com

كۆرگەندە سۇرەتلىك خەۋەرلەرنى مەن،
جۇش ئۇردى قەلبىمدە قايناق بىر دېڭىز.

قويۇلغان چېغىدا جۇڭگو ئويۇنى،
چۆمۇلدۈم غۇرۇرنىڭ نۇرىغا يايراپ.
ماختالغان چېغىدا جۇڭگو سەنئىتى،
ئىپتىخار ھېس قىلدىم ھاياجان قايناپ.
جۇڭگولۇق بولغانغا پەخىرلەندىمەمەن
ئىرادەم ھەر جايدا ياندۇ چاقناپ.

1986 ـ يىل 3 ـ دېكابىر، ئابۇدەبى.

ھەممىمىز ئىناق قېرىنداشلار

دېيىشتى بۇندىكى بەزى ئەرەبلەر:
”ئىلگىرى جۇڭگونى بىلەتتۇق پەقەت.
جۇڭگودا شىنجاڭنىڭ بارلىقىنىمۇ،
بىلدۇق بىز كەلگەندە سىلەر بۇ نۆۋەت.“

چۈشىنىش مۇھىمكى، چۈشىنىشكەندە،
ناتونۇش ئادەملەر بولىدۇ سىرداش.
يات يەرمۇ ئۆز يۇرتتەك كۆرۈنەر ئىسسىق،
ھاياتتا زۆرۈردۇر ئۆزئارا قوللاش.

ھەممىمىز ئىناق قان ـ قېرىنداشلارمىز،
قىلايلى بىز بېرىش ـ كېلىشنى سىجىل.
دوستلار كۆپ ئۇچراشسا سۆيگۈ چوڭقۇرلار،
تۇغقانلار ئىزدەشسە بولۇشار ئىجىل.

سىزلەردە بار چەكسىز نېفىت بايلىقى،
بىزدە بار سەرخىل مال، قازانغان ئاتاق.
ئۆزئارا قىلىشساق خېرىدارلىق بىز،
بولىدۇ سودىنىڭ ئىقبالى پارلاق.

1986 ـ يىل 11 ـ دېكابىر، دوبەي.

ئەگرى دېڭىز

مەن كۆرگەن دېڭىزلار بىپايان،
ياتاتتى تەپتەكشى پارقىراپ.
شەھەردىن، سەھرادىن ئۇزاقتا،
دولقۇنلاپ، بەزىدە شارقىراپ.

بۇ يەرنىڭ دېڭىزى ئەگرىكەن،
تاشقىنمۇ كەلمەيدۇ تۇرۇلۇپ.
خۇاڭخېدەك، چاڭجياڭدەك ئاقىدۇ،
ھەر دەمدە تولغىنىپ، بۇرۇلۇپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

شەھەر چوڭ قىرغاققا جايلاشقان،
ئىككى قاش ئىمارەت قاتىرى.
كوچىلار دېڭىزنى بويلايدۇ،
دېڭىزغا ئۇلانغان بازىرى.

چىرماشقان قاتناشنىڭ تورلىرى،
كېلىدۇ پاراخوتى جاھاننىڭ.
ئاۋات بىر مەنزىرە يۈز ئاچقان،
زوقىنى ئويىنىتىپ ھەر جاننىڭ.

ئەي ئەگرى دېڭىز ھۆر ئوچۇق پورت،
تەلپۈنەر قوينۇڭغا كەڭ دۇنيا.
چەت ئەللىك مېھماننى چىللايسەن،
مېھرىڭگە قىلىپ سەن مەھلىيا.

1986 ـ يىل 10 ـ دېكابر، دوبەي.

دېڭىز ۋە قۇملۇق

بېلىگە باغلىدى رەڭمۇرەڭ بەلباغ،
بۇ قۇمساز ساھىللار ياتقان بىپايان.
قۇملۇقنى ئۇيقۇدىن ئويغاتتى شاۋقۇن،
چۆللۈكنىڭ چىرايى ئۆزگەردى شۇ ئان.

دېڭىزنىڭ بويىدا كۆز ئاچتى پايتەخت،
ئادەملەر كەلكۈنى قولتۇقتا ئاقار.
رەستىلەر قۇرۇلدى ئازادە، رەت-رەت،
چوڭ-كىچىك داچىلار قەد كەردى قاتار.

دېڭىزدا بولغاندەك خىلمۇخىل بېلىق،
قۇملۇقتا بولىدۇ بايلىق، خەزىنە، كان.
فونتاندەك ئېتىلىپ چىقتى قاراماي،
جەننەتكە ئايلاندى قاقاس باياۋان.

ئاپتۇ بۇ نېفىتنى مەنبە قىلغان ئەل،
چۆل بىلەن دېڭىزنىڭ ئارىسىدىن جاي.
ياشناتتى ئەرەبنىڭ يەر، ھە، دىلىنى،
زەمزەمدەك خىسلەتكە ئىگە قاراماي.

1986-يىل 13-دېكابىر، ئابۇدەبى.

www.uyghurkitap.com

باھار

(نورۇز ئىلھامى)

باش باھار كەتتى ئۆتۈپ، نورۇزغا نۆۋەتتۇر بۇ دەم،
يامرىسغان ئەگىز كەبى قۇرلارغا سۆز تۆكتى قەلەم.
يامرىغان ئەگىز كەبى ئىلھاملىرىم ئۆتسە سۆيۈپ،
تۇنجى كۆكتاتلارغا تولسۇن قىر، ئېتىزلار ھەم بىنەم.
بۇ نورۇز تىنچ ۋە ئىناقلىق كەيپىگە چاچسۇن شاراب،
ئەل بېيىپ تاپسۇن رەۋناق، يۇرت بولسۇنۇ سولماس چىمەن.
سەگىتىپ ئۆتكەن چۈشەكتە ياتقاننى نورۇز شامىلى،
تۇنجى كۆكتاتتەك قىمىرلاپ، ئاپتاپقا ياندىشسۇن تىمەن.
گۈل-چېچەكلىك، ناز-كەرەشمە ياز كېلەر خۇش خۇي كۈلۈپ،
كۆڭلىمىزنى ياز قىلايلى، نورۇزدا ئىچكەن مەي بىلەن.

1987 - يىل 3 - مارت، ئۈرۈمچى.

ئوكيانلارنىڭ ئۇ چېتىگە سەپەر

(چاتما)

ھىجران

باشلىدىم مەن سەپەر يىراق-يىراققا،
ۋەتىنىم ئايرىلىپ سېنىڭدىن شۇ تاپ.
ئىزھار لاپ بولغۇسىز ئىشق-مۇھەببەت
يالقۇنلۇق كۆكسۈمدە قاينار دولقۇنلاپ.
ھەر قېتىم يۇرتۇمدا بالا چېغىمدا،
كالا ھارۋىسىنى قېتىپ تاڭ سەھەر،
جاڭگاللىغا ئوتۇنغا ماڭماقچى بولسام،
بىلىمگە تۇگۇپ بىر زاغرىنى ئەگەر؛
يول ئاغزىغىچە ئۇزۇتۇپ ئانام،
دەيتتى جىكىلەپ: پەخەس بول بالام.
قۇملۇق بوراندىن، يىرتقۇچ ھايۋاندىن،
پۇت-قولۇڭنى چىپىشتىن ئەيلىگىن ھەزەر.
ئانام ماڭا
ئەستايىدىل ئىدى شۇنداق،
سۆزلىرى ئاددىي، سەممىي، قايناق.
يۈرىكى ئاجايىپ كۆيۈمچان يۇمشاق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىڭگى ئادرېسى

مېھرىبان چىرايىغا قارىغىنىمدا،
ئۆرلەيتتى دولقۇنلار قەلبىمدە ئويناق.
قىلالمىساممۇ گېپىمنى ئىزھار
ئويلايتتىم كۆڭلۈمدە ئۇزاققا قەدەر:
خاتىرجەم بولغىن مەن سىرتتا يۈرگەندە
ھەممىگە تاقابىل تۇرىمەن ئەپلەپ.
بۈگۈن لىق ئوتتۇنلار بېسىپ ھارۋامغا
قايتىمەن تىنچ-ئامان ئۆيگە ئانا، دەپ.
نەۋقىران پەسلىمدە، ياش مەزگىلىمدە،
يورۇتتى
پارتىيە نۇرى يۈرتۈمنى.
كادىر بولۇپ ئاشۇ كۈنلەردە،
يۈك-تاقىمنى يۈدۈپ ئۆشنەمگە
قاتناشقىنىمدا
يەر ئىسلاھات قوشۇنىغا،
يول ئاغزىغىچە ئۇزاتقان ئانام:
"بۈگۈن بىز كۆتۈرگەن چىغىمىزدا قەد
ئەسلىمىزنى بولماس ئۇنتۇشقا پەقەت.
ئازادلىق ئارمىيىنىڭ گېپىنى ئاڭلا،
ئۇلار بىز يوقسۇللىنىڭ نىجاتكارى!" دەپ.
ئۇنچىقماي شۇ گەپنى ئەستە چىڭ تۇتتۇم
كۆڭلۈم توق تېخىمۇ چىڭقىپ ئىرادەم.
قاتنىشىپ ئىنقىلاب قوشۇنىغا مەن
باشلىدىم يېپيېڭى ھايات يولۇمنى.

پارتىيە ئەۋەتمەكتە بوٰگوٰنكى كوٰندە
چەت ئەلنى زىيارەت قىلىشقا مېنى.
يېڭى موٗساپىغا تاشلىدىم قەدەم.
ۋەتىنىم ئايرىلىپ سەندىن
باشلىدىم يىراققا سەپەر مەن شوٗ دەم.
يوٰرىكىم
ھەم خوٗشال، ھەم تىنچىيالماس.
بالا ئانىسىنىڭ ئىسسىق قوينىدىن
ئايرىلىشنى ئەسلا خالىماس،
ئانا ـ بالىنىڭ رىشتى موٗستەھكەم.
ئايرودرومدا ماتور گوٰرۈلدىگەندە،
كوٰتوٰش بوٚلوٰمدە كىشىلەر قىستىلىشقاندا.
توٗغقانلار بىلەن خەيرلىشىپ،
كوٚز ياش توٚكوٰشوٰپ، كوٰلوٰمسىرىشىپ،
زالدا قول ئىلىشىپ، ئايرىلىشقاندا.
ئاھ، مېنىڭ يوٰرىكىمنى قاپلىدى بىر خىل
قىيالماسلىق قايغوٗسى قەۋەت.
ۋەتىنىم سېنىڭدىن ئايرىلماقتىمەن
قاراپ ئالايچوٗ ساڭا يەنە بىر نوٚۋەت.
يوٰرىكىمنى قالدوٗروٗپ كېتىشنى مەندىن
قىلماقتا سوٚيوٰملوٰك روٗخسارىڭ تەلەپ.
كوٚڭلوٰمنىڭ گېپىنى ئېيتايچوٗ ساڭا:
سوٚيىمەن ۋەتىنىم سېنى مەن ئەبەت.
قايتىمەن ئوٗروٗنداپ ۋەزىپەمنى تېز،

غەلبىدىن كەلتۈرۈپ جەزمەن شان ـ شەرەپ.
شۇ بولۇ جاۋابىم ساڭا ۋەتىنىم،
قايناپدۇ قەلبىمدە ساڭا مۇھەببەت.

1987 ـ يىل 3 ـ ئاۋغۇست، بېيجىڭ ـ توكيو يولىدا.

خۇش چىراي

ـــ توكيودىن مېكسىكىغا قاتنايدىغان ياپونىيە ئاۋئاتسىيە مۇلازىمەتچىسىگە تەقدىم.

سىلىق ئىكەن مېڭىشىڭىز،
شۇنچە چاپسان ھەمدە يېنىك بەك.
مىسالى ئۇچقان كېپىنەكتەك،
ۋە ياكى پەرۋازدىكى قارلىغاچتەك.
ھامان ئالدىراشسىز، تىنىم تاپمايسىز،
ئاڭلىنىپلا تۇرار تۇگمەس كۈيدەك،
"لەببەي" دېگەن ئاۋازىڭىز.
كۆرسىتىسىز تەبەسسۇملۇق چىراي،
ھەربىر يولۇچىدىن ھارماي
سورايسىز: كىرەكمۇ دەپ
شىرنە، قەھۋە ياكى چاي...؟
مېھمانلارغا سىز
ئېگىلىسىز،

باش لىڭشتىسىز،
ئىززەت ـ ئىكرام بىلەن شەكسىز،
مۇئامىلىڭىز مۇلايىم، ئىللىق،
كۆيۈنۈشىڭىز ئەتراپلىق، يىقىملىق،
شادلاندۇرار كىشىنى چەكسىز.
گەرچە ئوخشاشمىسىمۇ تىلىمىز،
چۈشەنمىسەكمۇ سۆزىڭىزنى بىز،
لېكىن مەن سىزنىڭ سۆزلىشىڭىزدىن،
ھېسسىيات، ئىپادە، ھەرىكىتىڭىزدىن،
"لەببەي" دېگەندىكى ئاھاڭىڭىزدىن
كۆرۈپ ئالدىم تېز
يورۇق، سۈزۈك ئىكەن كۆڭلىڭىز.
ھاۋادىكى پەرىشتە گويا سىز،
سەپەر يولىدىكى
چاقنىغان يۇلتۇز،
قالدۇردىڭىز دىلدا ئۆچمەس ئىز.

1987 ـ يىل 4 ـ ئاۋغۇست، ئەتىگەن توكيودىن
كانادانىڭ ۋانكۇۋېر شەھىرىگە بېرىش يولىدا.

قەدىمىي دۆلەتسەن ئارگېنتىنا

ھەر بىر دۆلەتتە بار
ئۆزىگە خاس خۇسۇسىيەت.

ھەربىر مىللەتتە بار
غۇرۇر ـ ئىززەت.
ئاھ، ئارگېنتىنا،
مەن يىراق شەرقتىن،
تىنچ ئوكياننىڭ نېرىقى ساھىلىدىن
كەلدىم قۇچىقىڭغا شۇ سائەت.
چېھرىڭنى كۆردۈم،
مېھرىڭنىڭ تەمىدىن تېتىدىم لەززەت.
ئاھ، ئارگېنتىنا،
سەن ئۇلۇغ دۆلەت،
تۆت پەسلى گۈلباھار گۈلىستان ئەبەت.
سەندىكى ھاۋا ساپ،
غۇنچىلار رەڭدار،
جىلۋە قىلار قەدىمىي مەدەنىيەت.
بىنالىرىڭدا ئايان شانۇشەۋكەت.
سېنىڭ ھەيۋەتلىك خاتىرە مۇنارىڭ بار،
كوچىلىرىڭ گۈلباغ،
بازارلار ئاۋات.
تومۇرلىرىڭدا ئۇرغۇپ ئاققان قانلىرىڭدا
ئىندىئانلارنىڭ قارام باتۇرلۇقى بار.
لاپلاتا دەرياسى① شارقىراپ،
شاۋقۇنلىرىدا خاتىرىلىنەر

① لاپلاتا دەرياسى ــ ئارگېنتىنانىڭ داڭلىق دەرياسى.

قانچىلىغان ئازاب ـ ئاپەت.
سان مارتىن ھەيكىلىدە ئايان①.
مىللىي روھنىڭ نەمۇنىسى،
ئۈلگىسى ۋە جاسارەت.
ئاھ، ئارگېنتىنا،
كوكۇس دەرىخىنىڭ مەزمۇت يۈكسەك.
ئوخشايدۇ يۇرتۇمدىكى
بۇلۇت سۆيگەن سۇۋادانغا قەۋەت.
خەنجەر ياپراقلىق كەندىرلەر،
مىسالى غىلاپتىن سۇغۇرۇلغان شەمشەر ھەيۋەت.
كەڭ پاكىز ماي مەيدانى،
مەيدان چۆرىسىدىكى مودىلىق كۆپ ئىمارەت،
ئېلىپ كىرىدۇ ئادەملەرنى
زامانىۋىلاشقان ئەتىگە يېتەكلەپ ــ
قىلىپ دالالەت.
ئاھ، ئارگېنتىنا،
گۈزەل، مەدەنىي گۈلىستان.
گەر چە بىر ـ بىرىمىزدىن
تۇرۇۋاتساقمۇ يىراقتا بەك،
ئۆتمۈشتە يۈز كۆرۈشمىسەكمۇ،
تونۇشمىساقمۇ پەقەت.

---

① سان مارتىن ــ ئارگېنتىنانىڭ مىللىي قەھرىمانى. ئارگېنتىنانىڭ مىللىي ئازادلىقى ئۈچۈن تۆھپە قوشقان.

ئۆز بولۇشۇپ كەتتۇق يۈز كۆرۈشۈپلا،
ئجىل بولۇشتۇق قەدىناس دوستلاردەك.
ئاھ، ئارگېنتىنا،
سەن بىلەن ئالدىراشلا تونۇشتۇق،
ئالدىراشلا ئايرىلىشتۇق،
يەڭگىللا قول پۇلاڭلىتىشتۇق.
ئېلىپ كەتكىنىمىز
دىللارغا سىڭگەن
بۇندىكى تەبەسسۇملۇق چىرايلار بولدى،
قالدۇرغىنىمىز سېغىنىشلىق مۇھەببەت.

1987 ـ يىل 12 ـ ئاۋغۇست، بوينىس ئايرىس.

ئات ئويۇنى

ئاتلار سىپپى بەھەيۋەت،
چەۋەندازلار مەردانە ـ جەسۇر.
كەرگەن كۆكرەك، كۆتۈرۈشۈپ باش،
كىيگەن ساۋۇت، دوبۇلغا مەغرۇر.
بۇيرۇق چۈشسىلا،
ئۇچقۇر ئاتلار،
ئاقار يۇلتۇزدەك، چاقماقتەك ئۇچار،
جەڭگاھتىكى قىر ـ چاپقا ئوخشاش.
قولىدا ئۇزۇن نەيزە ئوينىتىپ ھەيۋەت،

قىلچىنى قىڭغىر ئېسىپ ئەزىمەت،
بىردەم ئات ئۈستىدە تىك تۇرار،
قەد كېرىپ قارىغايدەك قەيسەر.
بىردەم ئات قورسىقىغا چۈشەر،
كۆرسىتىپ جۇر ئەت.
چامباشچى پالۋانلاردەك چىۋەر.
ئېگىز تۇسالغۇلاردىن
لەپپىدە ئۇچۇپ ئۆتەر،
يامغۇر تامچىسىدەك يېنىك چۈشەر.
ئاھ، خەتەرلىك ھەرىكەت،
پىششىق قەدەملەر،
يۈرەكنى لەرزىگە سالىدىغان ئويۇن كۆرسىتىش
كىشىنى مەھلىيا قىلىدىغان
ھەرىكەتلىك سۈرەت.

1987 ـ يىل 7 ـ ئاۋغۇست، بوينىس ئايرىس.

كالا ئالىمى

يامرىشىپ، سىغىشماي ئوتلار كالىلار،
بۇ يەرنىڭ كەڭ ئېتىز ـ داللىرىغا.
مىس كالا ھەيكىلى ئورنىتىلغان ھەم
بۇ يەرنىڭ رەستىسى ـ كوچىلىرىغا.
بۇ يەرنىڭ ماي بوياق رەسىملىرىدە

سالماق چامدىغان كالا سىزىلغان.
بۇ يەردە كالىنىڭ فوتو سۈرىتى
ئىشخانا تېمىغا كەڭرى ئېسىلغان.
تەتقىق قىلىنار يېرىلىپ كالا
تەتقىقات بۆلۈمى ئىچىدە ھامان.
گۆشلەرگە ئىش قوشۇش زاۋۇتلىرىدا،
گۆش كالا قىلىنار ئاساسلىق نىشان.
نەسىللىك كالىلار كۆرسىتىلىدۇ
كۆرگەزمە ئېچىلسا ھەر چاغ، ھەرقاچان.
بۇ يەردە زىياپەت، ئولتۇرۇشلاردا
كالىلار بولىدۇ مەركىزىي تېما.
ئويۇندا، تاماقتا، سۆز مەزمۇنىدا،
بەيگىدە بولىدۇ كالىلار ھەتتا.
بۇندىكى ئادەملەر ئەزەلدىن شۇنداق
كالا بېقىشقا ھېرىسمەن، ئۇستا.
كالا بۇ يەرنىڭ بايلىقى ـ ۋەسلى
ھەممىدە ئۈستۈنلۈكى گويا.
كالا بۇ يەرنىڭ غۇرۇرى ئەسلى.
ئارگېنتىنا سەن كالا ئالىمى.
كالىلار يۇرتى، كالا دالاسى.
كالىلار خەزىنىسى،
كالا دۇنياسى.

1987 ـ يىل 10 ئاۋغۇست، بوينىس ئايرىس.

تۈركىيە ئىلھاملىرى

(چاتما)

قۇش ئارىلى

قۇش ئارىلى ئىزمىرنىڭ جەنۇبىي قىسمىغا جايلاشقان. بۇ ئارال قاغىلارنىڭ كۆپلۈكى بىلەن داڭلىق. ئۇ يەردە بىر قەدىمىي قورغان بار. ئېيتىشلارغا قارىغاندا، ئۇنى قەدىمكى زاماندا دېڭىز قاراقچىلىرى سالغانمىش.

ياتار قۇش ئارىلى قولتۇقى ھامان،
ئېگىلگەن ياي كەبى كېرىلىپ يوغان.
كۆك دېڭىز، كۆك ئاسمان كەتكەن ئۇلىشىپ،
قارىساڭ كەڭ ئىگەي دېڭىزى سايان.
مەزىسىز قولتۇقتا
چوقچىيىپ چىققان.
بىر ئارال تۇرىدۇ يېگانە-غېرىب.
مىسالى، چارچىغان غايەت چوڭ بىر قۇش
ئانىسى قوينىدا ياتار دەم ئېلىپ.
ئەي ئارال، تاغ سىنىڭ مىسلى دەرپەردەڭ،
دېڭىزلار قۇچىقىڭ گويا ئاچقان كەڭ.

قۇشلارنىڭ ناۋاسى يوقالغاچقىمۇ،
قارىسا غېرىبتەك كۆرۈنسەن رەپ
قارىسا بىتاقەت شۇنچىلا ئۆزۈڭ.

بىھېساب ئەسىرلەر ئۆزگىرىشلىرى
قوغۇر خادا تاشلارغا بولغان مۇجەسسەم.
قەد كېرىپ مەغرۇر قارايدۇ ئۇلار
دېڭىزنىڭ دولقۇنى، بورانلارغا غەم.
قۇشلار چۇ؟
غايىب بولغىلى نەكەم.
تەبىئىي چۆمۈلۈش جايى ئىكەن بۇ،
ئاخىرى ئادەملەر قىلىشقان تۇيۇپ،
دېگەن: بۇ ھۇزۇردىن قۇشلارلا يالغۇز
بەھرىمەن بولۇشقا بولماس يول قويۇپ.

شەھەرگە ئاشۇنداق ئايلانغان ئارال،
ماتورلۇق كېمىلەر كەلگەن توپلىشىپ.
كۆچۈشۈپ كېلىشكەن ساياھەتچىلەر،
بۇ گۈزەل مەنزىرىگە مەپتۇن بولۇشۇپ.

قۇشلار ئۇچۇشۇپ كەتكىلى قاچان،
بىلمىدۇق،
ماڭدىمۇ ئىنساندىن ئۈركۈپ،

يا ئىزدەپ يەنە بىر بېھىشتەك ماكان؟
قۇشلاردىن ئايرىلىپ قالغان ئارالدا
قالغىنى پەقەت بىر قەدىمىي قورغان،
قاراقچىلار ئوتتۇرا ئەسىردە سالغان
ۋە ئايىغى ئۈزۈلمەس سەيلىچىلەرنىڭ
كۈلكە ناۋاسى خۇشال ياڭرىغان.

قۇملۇق ۋە دېڭىز

يۇرتۇم مېنىڭ
چېتىدە تەكلىماكان قۇملۇقىنىڭ.
ئۇ يەردە بورانلار، قۇم دولقۇنلىرى
يېشىل ھاياتنى يالماپ يەم ئەتكەن.
ئەۋلادتىن ئەۋلادقا قېلىپ كەلگىنى
قۇملاردا پارقىراپ ئۇپرىغان كەتمەن.

قاغجىراپ كەتكەن كەڭ مۇنبەت تۇپراق،
تىك ئۆسەر دەرەخلەر مايماق بولۇشقان.
ئاتىلار قەلبىنى ئېچىشتۇرۇپ بەك
زىرائەتلەر قۇرۇغان، سارغايغان.
قۇملاردا سۇ مەنبەلىرىنى كۆمۈپ،
يالمىغاندۇ قانچە ئېتىز-بوستاننى
ئاشۇ چېكى يوق قۇملۇق-باياۋان!
ئۆگەنگىنىمدە مېڭىشنى تەمتىلەپ،

تەلمۈرەتتىم زۈمرەت سۇلار تامان.
بولاتتىم يېشىل ئېتىزنى كۆرگەندەك
بىرەر سۈزۈك كۆلنى كۆرگەنلا ھامان.
يۇرتۇم مېنىڭ
چېتىدە تەكلىماكان قۇملۇقىنىڭ.
رەھىمسىز بورانلار، سارغۇچ قۇملار
ئاتىلار ئارزۇلىرىنى ئەيلىدى ۋەيران.
ئەقلىم يېشىغا كىرگەندىن باشلاپ
كۆرگەنلىرىم
ئاتامنىڭ يېرىلغان يۈز، يىرىك قوللىرى.
قۇملۇق بوران
ئۇلارنى شۇنداق تاۋلىغان،
ئويمىچىلىق پىچىقىدا
ئويۇپ شۇنداق ياسىغان.
ئۇنىڭدا ئىزلىرى بار
ئاتىلارنىڭ قۇملۇق بوران بىلەن ئېلىشقان.
شاھىدى ئۇ ئىنسانىيەتنىڭ
تەبىئەتنى يەڭگەنلىكىنىڭ.
ئەمدى
سۈزۈك سۇلار قۇيۇلدى ئېكىنزارلارغا.
قۇملۇقلار بولدى كۆكلەمەيدان.
كۆز يەتكۈسىز ئېتىز ـ داللار
بېھىشتەك جىلۋىدە قىلماقتا جەۋلان.
يەنە قارىغىنىمدا چەكسىز قۇملۇقنا،

ئاچچىقمۇ، تاتلىقمۇ بىلەلمىدىم ھېچ
كۆڭلۈمدىكى تۇيغۇنى شۇ ئان.
بارغانسېرى دۇنيادا تالاي ماكانغا،
يېشىللىق ماڭا تونۇش ۋە ئىللىق ھامان.
لېكىن يەنىلا ياتار ئىگىلەپ
قەلبىمنىڭ كۆپ قىسمىنى قۇملۇق-باياۋان.

دېڭىز-ئوكيان

ئادەتلەنگىنىمدە
قۇملۇقلارنىڭ چەكسىزلىكىگە.
پايانسىزلىقى بىلەن دېڭىز-ئوكيان
قىلدى مېنى ھەيرانۇھەس.
كەڭ كەتكەن تېگى يوق، چېكى يوق سۇ
چايقىلار لەرزان
تۇتىشىپ كۆك بىلەن پەۋەس.
بېغىشلاپ ئادەملەرگە
تەسەۋۋۇر، خىيالنى شۇنچە تۈگىمەس.
يوغان ۋە كىچىككىنە كېمە-پاراخوتلار
دېڭىز ئالىمىدە
كۆرۈنەر قوماچاقتەك كىچىك، ئەرزىمەس.
كۆكۈش، زەڭگەر، كۆپكۆك،
زۇمرەتتەك،
يېشىل تاشتەك،

ياۋروپا قىزلىرىنىڭ كۆك كۆزلىرىسىمان،
كۆپكۆك، كۆپكۆك دېڭىز سۇلىرى
قىلدى ماڭا ئىنئام،
دولقۇنلۇق، تۈگىمەس
شېئىرىي ھېسسىيات ـ ھەۋەس.
ئاھ، بىپايان دېڭىز ـ ئوكيان،
كۆپكۆك ۋە يېشىل دېڭىز ـ ئوكيان.
مەدھىيىلەشكە سېنى چوڭقۇر مۇھەببەتتە
چىرايلىق سۆز تاپالمىدىم، بەس.
مەن پەقەت،
كۆڭۈل ـ كۆكسۈمنىڭ
چەكسىز بولۇشىنى سېنىڭدەك،
قەلبىمنىڭ
پاك بولۇشىنى سېنىڭدەك
قىلىمەن ئارمان.
مەن يەنە
بىر قىسمىڭنى سېنىڭ
ھېلىمۇ قۇرغاق تۇرۇۋاتقان
يۇرتۇمغا راۋان
باشلاپ كېتىشنى قىلىمەن ئارمان،
بولسۇن دەپ
قۇرغاق، سارغۇچ قۇملۇقلار
يېشىل ئېتىز، يېشىل بوستان.

"بۇلبۇل تېغى"

بىۋىۋى مەريەم ئانىسىنىڭ ئۆز ۋاقتىدا تۇرغان جايى "بۇلبۇل تېغى"نىڭ ئۈستىدە بولۇپ، تاغ باغرىدا سىر بۇلاق بار، رىۋايەتلەرگە قارىغاندا، بىۋىۋى مەريەم ئۇنىڭ سۈيىنى ئىچكەنلىكتىن ئۇ "مۇقەددەس سۇ" دەپ ئاتالغانمىش.

مىسالى گىرىك چۆچەكلىرىدەك
بۇ ئىسىم يېقىملىق زەپ ئەجەب،
بۇ يەردە دەرەخلەر باراقسان
ۋە گۈللەر ئېچىلغان پورەكلەپ.
ساپ هاۋادىن ياشىرار يۈرەك،
رەڭلەر خىلمۇخىل چاقنىغان.
قەدىم جايى بۇ مەريەم ئانىنىڭ
ئاشۇ تاغ ئۈستىگە ئورناشقان.
ئېقىنغا ئوخشايدۇ سەييالار،
كونكىلار يەلكەننى ئەسلىتەر.
ئىرقى ئوخشىماس ئادەملەر
خىلمۇخىل تىل بىلەن سۆزلىشەر.
دۇنيانىڭ هەرقايسى جايىدىن
كېلىشىپ بىر ئويدا تېپىشىپ،
قىلىشار ئادەملەر تاۋابنى
مەريەم بۇۋىگە سىغىنىپ.

ئارزۇنى ئىزھارلاپ دىلدا،
تۇرۇشار سۈكۈتتە،
مۇقەددەس —
مەريەمنىڭ ھەيكىلى ئالدىدا.
بىلمىدىم، ئۇلار ئۆز ئەقلىدە
ئويلىدى نېمىلەر ھەققىدە.
چىرايى تەقۋادار ئاجايىپ،
تۇرۇشار سۈكۈتتە جىممىدە.
شۇنچە پاك ئوخشىماس ئادەمگە
ياشىغان بۇ دۇنيا ئىچىدە.

چىققاندا مەريەم بۇۋىنىڭ
شۇ قەدىم جايىدىن ئايرىلىپ،
قىزىلار قەدىمى ئاستىلار،
ياشلارنىڭ سۆھبىتى جانلىنىپ.
قانغۇچە ئوينىشار بالىلار،
بىلگىلى بولمايدۇ ئۇلاردىن
ئارزۇغا يەتتىكى قايسىلار؟
قاپتالدا بىر بۇلاق بار ئىكەن،
"مۇقەددەس سۇ" دەپ نام چىقارغان.
بەس ـ بەستە ئىچىشەر ئادەملەر،
يۈز يۇيار، قول يۇيار، شادىمان.
بەزىلەر سوغىغا ئۇسسۇشار،
ئىچىدۇ ئۆيلەردە دوست ـ ياران.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

شۇ سۇنى ئۇتلغان ئادەمنىڭ
ھەل ئىمىش مۇرادى بىگۇمان.
پەلەكنىڭ چاقى كۆپ چۆرگىلەپ،
ئۆمرۈمدە قەد كەرگەن كۆپ پىلان.
مەنمۇ ھەم ئىچتىم چوڭ بىر ئۇتلام،
يۈدۈم يۈز ـ قولۇمنى شۇ ھامان.
بىر دىنلا تارقالدى ھارغىنلىق،
يەڭگىللىك ھېس قىلدى ھەمدە جان.
بولسىمۇ خرىستىئان دىنىنىڭ
مۇقەددەس ماكانى شۇبۇ يەر،
مۇنداق سۆز ئادەملەر ئىچىدە
ئېغىزدىن ئېغىزغا يۆتكىلەر:
"كىم قىلسا بۇ يەرنى بىر تاۋاپ
ھاجىغا ئايلىنار، تاپار كۆپ ساۋاب"
مېنى رام قىلالماس خۇراپات،
قالدۇردى لېكىن بۇ ساياھەت
تارىخ ۋە ھاياتلىق ھەققىدە
مەندە كۆپ ئەسلىمە، خىيالەت.

ئاتا تۈرك مەقبەرىسىگە مۇھەببەت

ئاتا تۈرك ـ تۈرك ئاتىسى دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇ

تۈركىيىنىڭ مىللىي قەھرىمانى، جۇمھۇرىيەتنىڭ قۇرغۇچىسى. 1- نۆۋەتلىك رەئىس جۇمھۇردۇر. ئۇنىڭ ئەسلى ئىسمى مۇستاپا كامال ئىدى.

تۇرىمەن
مارتايپى تۆپىلىكىدە،
كۆمۈلگەن بۇ يەرگە ئۇلۇغ بىر ئادەم،
يەلپۈيدۇ
چۇۋۇلغان چېچىمنى يېنىك،
سوۋۇتۇپ
يۈرىكىمنىڭ قايناق قېنىنى،
مەيىن ۋە سالقىن تاغ شامىلى شۇ دەم،
قەدىمىي قورغانغا ئوخشايدۇ ئەجەب
بۇ قەبرە،
ئالدىمدا قەد كېرىپ تۇرغان
شۇنچىلا ئېگىز ۋە شۇنچىلا ھەيۋەت.
گويا بىر مويسىپىت تارىخىي ئاتا
ياغدۇرۇپ بەستىدىن سۆلەت، ئادالەت.
بىر مىللىي قەھرىمان كەچۈرمىشىدىن
سۆزلەيدۇ رىۋايەت كەبى ھېكايەت.
سۆزلىنەر يارىتىش — بەرپا قىلىشنىڭ
ئۇلۇغۋار تۆھپىسى، ئاجايىپ شۆھرەت.
تۈركىيە ئاتىسى سىز ئاتا تۈرك،
ھەم تۈرك خەلقىنىڭ مۇنەۋۋەر ئوغلى،
خەلقىغە بىلدۈرگەن چەكسىز ساداقەت.

بۇ گۈزەل تۇپراقنى چەيلىگەن چاغدا،
جاھانگىر زالىملار تۆمۈر تاپاندا،
قاراقچى خۇنپەرلەر قىلىچ ئوينىتىپ،
بىگۇناھ جانلارنى قىرىپ چاپقاندا؛
رىيازەت، ئازابلار چەككەندە خەلق،
مىللەتنىڭ تەقدىرى قىلىپ خەتەردە؛
چىقتىڭىز، مۇستاپا كامال ئۆزىڭىز،
دەس تۇرۇپ ئاتلىنىپ مۇشكۇل سەپەرگە.
ئەقىلدار، ئەقىل ۋە ئەرلىكتە ھامان،
پۈتۈن بىر مىللەتنى باشلاپ ماڭدىڭىز
يېڭى بىر ئەسىرنىڭ تاڭلىرى تامان.
تۇغىنى ھۆرلۈك ۋە مۇستەقىللىكنىڭ
كۆتۈرۈپ ئېگىزگە،
قوغلىدىڭىز تېز
يۇرت-ۋەتەن باغرىدىن زالىملارنى سىز.
دەم ئالماي، ئۆزىڭىزنى ئوڭشاپمۇ تۇرماي
خارابلىق ئىچىدە ياتقان تۇپراقتا
قايتىدىن گۈللەتتىڭىز سەلتەنەتنى
ئوسمانلى ئىمپېرىيىسىنىڭ،
قالماي ئۇزاققا.
ئىسلاھات قىلدىڭىز دادىللىق بىلەن،
جىمىكى مەينەتنى، سېسىق ئەخلەتنى
قالدۇرماي قومۇرۇپ، تازىلاپ بەلەن.

دۇنيا مەدەنىيىتىنى قوبۇل قىلدۇرۇپ،
چىقتىڭىز ھارماستىن قوراللاندۇرۇپ
بىلىمدە، ئىرپاندا، مەدەنىيەتتە
بۇ قەدىم مۇسۇلمان ئەھلىنى ھەيۋەت.
ياۋروپا، ئاسىيا چېگرىسى ئارا،
قەد كەردى مۇنەۋۋەر باتۇر بىر مىللەت.
تۇرسەن
مارتاپى تۆپىلىكىدە.
ئاستا قەدەمدە زىيارەتچىلەر
پەلەمپەي ئۈستىگە ئۆرلەيدۇ ھامان،
ئېتىقاد، چوقۇنۇش، تەقۋادارلىق ھەم
ئىشەنچ ۋە تۈگىمەس قۇدرەت ئىلكىدە.
ئويلىدىم ئۇنچىقماي كۆڭلۇمدە شۇ ئان:
تىنچ ياتقىن،
ئەي ئاتا تۈرك، ئال ئارام.
سەن باقىي ئالەمدە مەغرۇرلۇق بىلەن
كۈلۈۋەر، تەبەسسۇم ئەيلە خىرامان.
چۈنكى
سەن كۆرەشلەر قىلغان دىياردا،
گۈللەنگەن تۈركىيە
ئاستا ـ ئاستا
زەبەردەس قەددىنى كۆتۈردى شادىمان.

1988 ـ يىل ماي.

ئانام سەن ۋەتەن

بەختسىز ھەمدە دەردمەندۇر ئانىسىدىن يېتىم قالغان،
ئېزىققان قوزىدەك ئېڭىرار ۋەتەندىن ئايرىلىپ ئىنسان.

ئوتتۇز يىلدىن ئاشقاندا مانا،
ئاخىر بۈگۈن قايتىپ كېلىپسەن.
ئىزدىدىڭمۇ ئەسلى جايىڭنى،
باللىقتىكى ئويۇنلىرىڭنى،
غەمسىز ئۆتكەن چاغلارنى خۇرسەن؟

ئۆز توپىدىن ئايرىلغان قۇشتەك،
ئالەمنىڭ نېرىسىدا سەن بولۇپ سەرسان.
ئۇزاق ئايرىلغان يۇرتۇڭغا قايتىڭ،
سەن تۇغۇلۇپ ئۆسكەن بۇ ماكان،
مەشھۇر قەدىمىي شەھەر
ئېزىز قەشقەر،
كەڭ، ئازادە كوچا-رەستىلەر
رەت-رەت بىنالار بوي تالاشقان.
تونۇش، ناتونۇش
ھېيتگاھ مەيدانى،

مەسچىت مۇنارى كۆككە بوي سوزغان.
بازار ـ گۇزەرلەر
ئاۋات، قاينىغان.

بوغۇق، ياڭراق سۇناي ئاۋازى،
راۋاب مۇڭى تارقىلىپ ھەر يان،
يۈرەكلەرنى لەرزىگە سالغان.

راستىمدۇ بۇلارنىڭ ھەممىسى ئەجەب؟
بولمايۋاتقاندۇ قايتىلاپ ئايان،
ئاھ، كۆرگەن چۈشلىرىم كىچە ـ كىچىلەپ.

يولدىكى يىگىتلەر غەيۇر، نەۋقىران،
يولدىكى قىزلارمۇ گۈلدەك رەڭ ئالغان.

چىرايلار، لەۋلەردە ئوينار تەبەسسۇم،
ھەر ئۆيدە توقچىلىق،
شادلىق ھۆكۈمران.

ئىلگىرىكى "كەپتەر ئۇۋۇلىرى"قېنى؟
جۇل ـ جۇل كىيىملىك قەلەندەرلەر ھەم؟
نەگىدۇ ھەممىسى غايىب بولۇشقان،
ئالدىمدا نامايان

ئاۋات مەنزىرە،
ئاھ ئانا،

قايتتىغۇ قوينۇڭغا قىزىڭ،
قەلبىمدە دولقۇنلاپ قاينار ھاياجان.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ھايات مۇساپەڭ يېزىم ئەسرلەك،
ئۇقتۇردى ساڭا كۆپ نەرسىنى روشەن،
ئوتتۇز نەچچە يىللىق شامال - يامغۇرلار،
ئوتتۇز نەچچە يىللىق سېغىنىش ۋە ئەم
قىرولار قوندۇردى ئىككى چېكەڭگە.
ياماشتى قورۇق كۆز جىيەكلىرىڭگە.
بولساڭمۇ ماھىر بىر دوختۇر گەرچە سەن،
بولسىمۇ ئۆي - جايىڭ ئىستامبۇلدا ھەم،
ئۆتسىمۇ تۇرمۇشۇڭ پاراغەت بىلەن.
داۋالاش، يېپپىشقا ئامالسىز ئۇلار
سېغىنىشتىن يۇرتۇڭنىڭ تۇپلىرىنى
سارغىيىشنى چىققان چىراي - يۈزۈڭگە.
ھاياجان ئىچىدە ئېقىتىپ كۆز ياش
تۆكتىڭغۇ يۈرىكىڭ سۆزىنى بىزگە:
"يۇرتۇمدىن ئايرىلغانغا
بولدى ئوتتۇز يىل،
كۆپ تارتتىم سەرسانلىق ئازابى سىرتتا،
ئۆزگىلەر ۋەتەنسىز دېگەندە مېنى،
يۈرىكىم سەكپارە بولدىغۇ ھەتتا."
يىغىدىن بوغۇلۇپ قالدى ئاۋازىڭ،
ئارقامغا بۇرۇلدۇم،
تاشلىدىم نەزەر،
ئايروپىلان قانتى ئاستىدىكى كەڭ،
تاغ - دەريا ھۆسنىگە گۈزەل رەڭگارەڭ.

قەلبىم مىسلى ئۆركەشلىك بۇلۇت دېڭىزى

يۇرت ــ ۋەتەن،

مۇقەددەس سۆز بۇ نە قەدەر.

بارچىدىن ئايرىلسا ئايرىلار ئادەم،

پۇل، ھوقۇق، نام ــ شۆھرەت،

مەرتىۋىدىن ھەم.

يوقىتىپ قويۇشقا بولمايدىغىنى

پەقەت سەن،

سۆيۈملۈك ئانىجان ۋەتەن.

كۆڭلۈمدە

بۇ ئۇيغۇر قېرىندىشىمغا

مۇنداق سۆز ھەدىيە قىلدىم ئۇنىسىز مەن:

”ئاھ ۋەتەن،

ئەبەدىي ئانا ماكا سەن.“

1988 ــ يىل ماي.

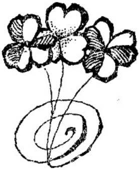

يۇرت تەسراتلىرى

يۇرتۇمغا سەپەر

ئەي ئىلانلىق،
مەن تۇغۇلۇپ ئۆسكەن ماكان،
يۈرىكىمدىن ئىشقىڭ مەڭگۈ ئورۇن ئالغان.
ئۆزگىرىپتۇ قىياپىتىڭ ئاي، كۆن ساناپ،
تونۇيالماي قېلىپ بۈگۈن بولدۇم ھەيران.

ئۆتكەندىكى قاغجىرىغان قاقاسلىقتا،
چۆپلەر ياشناپ قوي، كاللار يۈرەر يايلاپ.
ئۆتكەندىكى كونا تاملار ئىز-ئورنىدا،
يېڭى ئۆيلەر دېرىزىسى تۇرار چاقناپ.

ئادەمزات ئىز باسمىغان داللاردا،
زاۋۇتمۇ ھەم، يېزىمۇ ھەم بوپتۇ بەرپا.
يوللار تۇتاش، ئۆستەڭلەرمۇ ئاقار ھەر يان،
دەل-دەرەخلەر بۈك-باراقسان، گۈللەر بەرنا.

ئەي ئىلانلىق،
قوزغار قوينۇڭ سۆيۈنۈشلەر،

سەن مېھرلىك، سەن سۆيۈملۈك يۇرتۇم مېنىڭ.
كەلدىم يوقلاپ سېنى،
كۆيلەپ ئەتەڭنى ھەم،
يالقۇنلىنىپ ئۆچمەس يۈرەك ئوتۇم مېنىڭ.

قۇچىقىڭدا ۋېشكىلار قەد كۆتۈرۈپتۇ،
بۇرغا سادا بېرەر تۇنجى قۇدۇق ئارا.
يېپيېڭى بىر تارىخنى بەت ئېچىپتۇ چۆل،
ئىستىقبالىڭ چېچىپتۇ نۇر پارلاپ گويا.

ئەي ئىلانلىق،
سەندە غەيرەت، سەندە بەرىكەت،
بايلىقلىرىڭ قۇچىقىڭغا كەتكەن توشۇپ.
مەن تىلەيمەن تېخىمۇ ئۆز رەڭلەر تۈزگىن،
سەن شىنجاڭنىڭ گۈل ھۆسنىگە ھۆسن قوشۇپ.

1988-يىل 15-ئۆكتەبىر، توقسۇن.

تۇز دېڭىزى

سۇزۇلۇپ ياتار ئەگرى تاغ يوللىرى،
جىلغىلار، ئېدىرلىقلار كەتكەن تۇتاش.
ماشىنا گۈركىرەيدۇ داۋان ئېشىپ،
جىلغىدا ياڭرار شاۋقۇن ناخشا ئوخشاش.

ئالدىمدا كۆرۈندى ئاق بىر مەنزىرە،
قارمۇ دەپ قالدىم كۆزنى چاقسا باشتا.
تۇز ئېغى، تۇز دېڭىزى ئىكەن بىلدىم،
ماشىنا يېقىنلاشقان چاغدا ئاستا.

كۆرۈنەر بىپايان، ئاق تۇز دېڭىزى.
بۇ تۇپراق باي خىسلەتكە، ئىلھاملارغا.
ئەسلىتەر گويا تاغنى تۇز دېڭىزى،
سوۋغىسى بۇ زېمىننىڭ ئىشچانلارغا.

شۇنچە چوڭ تۇز دېڭىزى بارلىقىنى
تۇنجى رەت كۆردۈم بۇ يۇرت-دىيارىمدا.
گۆھەر بار چۆل تەكتىدە، بارچە جايدا،
ئېچىلار ئۇ ئىسلاھات باھارىدا.

1988-يىل 16-ئۆكتەبىر، تۇرپان.

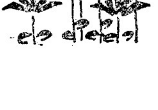

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

بەخت بىغىدا ناخشا ئېيتىمىز

— «گۆدەكلەر ناخشىلىرى» توپلىمىغا بېغىشلىما.

سەن باشلىغىن ناخشاڭنى،
مەنمۇ ئېيتاي جور بولۇپ.
پارتىيىنى، ۋەتەننى،
كۈيلەيلى بىز زوقلۇنۇپ.

گارمونىڭنى ئال دوستۇم،
تەمبۇرۇمنى مەن چېكەي.
بەختىيار ھاياتىمىز،
سازىمىزغا جان بەرگەي.

بەخت، شادلىق قوشكېزەك،
ناخشا ياغسۇن شەنگە.
بەك يېقىملىق ناخشىمىز،
بىزنى ئۇندەر ئەتىگە.

ئۆسمۈر دوستلار ئېيتايلى،
دېگىنىز كەبى شاۋقۇنلۇق.
بەختىمىزنى كۈيلەيلى،
ناخشا ئېيتىپ يالقۇنلۇق.

1988 - يىل، ئۈرۈمچى.

مېھرلىك دىيار

ۋەتەنىنىڭ مېھرلىك كەڭ دىيارى بۇ،
جىمىكى ئادەمنى قىلار مەھلىيا.
«مىڭ بىر كېچە»نىڭ چۆچەكلىرىدە،
سۆزلەنگەن دۇنياغا ئوخشايدۇ گويا.
تارتىدۇ ئۆزىگە ھەممىلا يېرى.
مۇبارەك ئىسمى بار شىنجاڭ ئاتالغان.
رەڭدار دۇر تەبىئەت مەنزىرىلىرى،
مىللەتلەر ئادىتى ھەر خىل تۇس ئالغان.
قۇرۇلۇش،
گۈللىنىش قىياپەتلىرى،
ئاپىرىن ئېيتقۇزار،
قالدۇرۇپ ھەيران.
بۇ يەردە بار ھەيۋەت قاتمۇقات تاغلار،
بار تۈزلەڭ، دەريالار، سايلار بىپايان.
بار كەڭرى ئېتىزلار، ئېكىنزارلىقلار،
كارىزلار، يەر ئاستى سۇلىرى ئاققان.
شىپالىق ئارشاڭلار باردۇر بۇ يەردە،
بار مۇزلار ئېقىنى كەم تېپىلغۇچى.

"موز تاغلار ئاتىسى"دۇنياغا مەشھۇر،
بار يېشىل بوستانلار جىلۋە قىلغۇچى.
ئەڭ تۆۋەن ئويمانلىق بار ھەم بۇ يەردە،
بار قۇرغاق، قاغجىراق قۇملۇق باياۋان.
توپىنى،
شېغىلنى ئۇچىرار بوران،
بار تومۇز ئىسسىقى تونۇر تەپتىدەك.
ۋە سىم-سىم يامغۇرلار،
سوغۇق قەھرىتان.
بىر يىلنىڭ يېرىمى بولار زىمىستان،
جۇۋىنى سېلىپلا كىرىسىز يازغا.
كۆپ دەشتى چۆللىرى ئادەم بارمىغان،
بوستانلار ئاشلىققا، مېۋىلەرگە كان.
بەزىلەر ئاڭلاپلا قورقار بۇ يەردىن،
بەزىلەر كېلىدۇ ئارزۇلاپ ھامان.
بولسىمۇ بۇ يەرلەر خىلۋەت، باياۋان،
كۆزلەرنى چاقىدۇ بايلىق،
مەنزىرە.
زامانىۋى قاتناشتىن قىسقىراركەن يول،
بولسىمۇ ۋەتەننىڭ يىراق غەربىدە.
غايەت زور ئۆزگىرىش بۇ يەردە بۈگۈن،
جانلىنىش، جاسارەت باردۇر ھەممىدە.
تۆتلىنىش يولىغا تاشلاندى قەدەم،
ئىسلاھات باھارى قىلىپ تەنتەنە.

بېيىشقا يول ئاچتى يېڭى سىياسەت،
ياشارتتى دىللارنى غۇنچىدەك، گۈلدەك،
ئوتتۇرا ئاسىيا گۈلىستانى بۇ،
ھەر مىللەت ئويۇشقان ئىناق ئائىلىدەك.
جياڭنەنگە ئوخشايدۇ قارىساڭ بۇ جاي،
گۈرۈچ ۋە بېلىقى چىقارغان ئاتاق.
بۇ قەدىم يەر تاپتى يېڭىدىن ھايات،
ئۆتكۈزۈپ بېشىدىن ئوتتۇز قىشنى، ھەم
دەل ئوتتۇز باھارنى، تاپماقتا روناق،
ئىناقلىق كۈيىگە تولغان تارىخى،
پارتىيە ھەر مىللەت خەلقىگە نىجات،
نۇرىدىن ئەل ئاۋات،
دىللار بولۇر شات.

1988 - يىل، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

كۈيلەيلى بەختىيار دەۋراننى

— «مىللىي يازغۇچىلار» ژۇرنىلىنىڭ نەشر قىلىنغانلىقىنى تەبرىكلەپ...

كۈنساناپ كۈچەيدى ئىلىمىز،
ئىسلاھات قەدىمى تاشلىنىپ.
مىللەتلەر ئۆم بولۇپ ئۇيۇشۇپ،
ئۇلۇغۋار يۈرۈشلەر باشلىنىپ.
پارتىيە ئاپتىپى مېھرىدىن،
گۈللەندى مىللەتلەر ئېرپانى
زورايدى ئەدىبلەر قوشۇنى،
يۈز ئاچتى كەشپىيات زامانى.
كۈيلەنسۇن يولباشچى پارتىيە،
كۈيلەيلى سۆيۈملۈك ۋەتەننى.
ئىناقلىق،
ئىسلاھات،
دەۋرىمىز،
ياشناتتى بۇ ئانا گۈلشەننى.
يازغۇچى، سەنئەتكار ئەزەلدىن.
خەلقىنىڭ، ۋەتەننىڭ جارچىسى.

دەۋرگە ئوقۇسۇن مەدھىيە،
ئەل ئۇچۇن سۆز قىلسۇن بارچىسى.
بۇ ژۇرنال ۋەتەننىڭ بېغىدا،
يېڭى گۈل رەڭ تۈزۈپ ئېچىلغان
مىللەتلەر ئىجادى،
ئەقلىنىڭ،
جەۋھىرى بولغۇسى نامايان.
ئۆز بولسۇن تەڭرىتاغ گۈلدەك،
تولۇپ ئۇ جىلۋىگە ۋە شانغا.
يورۇتسۇن شولىسى ئۆلكەمنى،
ئىپارى چېچىلسۇن جاھانغا.

1988 - يىل، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ۋەتەننىڭ كەلگۈسى سىلەر

باللار ۋەتەننىڭ گۈللىرى،
باللار خەلقنىڭ كەلگۈسى.
بولغۇسى خوجىسى ۋەتەننىڭ،
بولغۇسى ييگىتلار بەلگۈسى.

شاكىچىك دوستلار بەك سۆيۈملۈك،
ئۆستۈڭلار بەختىيار زاماندا.
ئەجدادلار غەمخورلۇق قىلغاچقا،
كۈلكەڭلەر ياڭرايدۇ ھەر ياندا.

تىرىشىپ باغلاڭلار بەلنى چىڭ،
ئاتىلار خىسلىتى ئۈلگەڭلار.
ئۆگىنىپ مەدەنىيەت ۋە پەننى،
ئىجادكار بولۇڭلار، گۈللەڭلار.

باغلىدى سىلەرگە ئەل ئۈمىد،
بولۇڭلار ساغلام، شوخ، جۈرئەتلىك.
زاپاس كۈچ سىلەر ئەل يولىدا،
كەلگۈسى قوشۇنى غەيرەتلىك.

ئەۋلادلار ئەجدادتىن ئاشقۇلۇق،
دولقۇنلار دولقۇننى ئىتتىرەر.
جاپالىق ئىگىلىك يارىتىش،
ئىنسانغا شان-شەرەپ كەلتۈرەر.

ئۈملىشىپ ھەر مىللەت پەرزەنتى،
باتۇرى بولۇڭلار يۈرۈشنىڭ.
ئەتكى چېھەرى ئۈزۈڭلار،
شىنجاڭنى ئېچىشنىڭ، قۇرۇشنىڭ.

1988-يىل، ئۈرۈمچى.

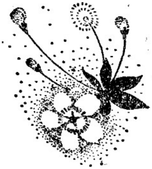

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

دۇنياغا يۈزلەنسۇن مۇقام

—— شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق مۇقام ئۆمىكىنىڭ
شەرەپ قوچۇپ قايتقانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

كېلىپسىلەر قايتىپ،
قوچۇپ شەرەپشان.
كېلىپسىلەر ئېلىپ،
شياڭگاڭلىق،
ئاۋمېنلىق قېرىنداشلارنىڭ
تىلەك - ئارمانلىرىنى،
ئەلگە، ۋەتەنگە يوللىغان.
ئاسىيا سەنئەت بايرىمى سەھنىسىدە،
ئۇيغۇرنىڭ مۇقامى ياڭراپ،
ئۇسسۇلى ئەيلىدى جەۋلان.
تارقاتتىڭلار،
ۋەتىنىنىڭ داڭقىنى ھەريان،
شىنجاڭغا كەلتۈرۈپ شەرەپشان.
ئېيتىمەن سىلەرگە تەشەككۈر،
تەبرىكلەپ شادىمان.
سىلەرنىڭ دۈڭلۈق ناخشاڭلار،

ۋە ئۇسسۇلۇڭلار نەپىس، لەرزان،
يېقىملىق سازىڭلار،
چىرايىڭلار گۈلدەك ئېچىلغان،
كەلتۈردى لەرزىگە،
شىياڭگاڭ شەھرىنى،
قالدۇرۇپ ھەيران.
ۋارىسلىقمۇ، ئىجادمۇ كېرەك سەنئەتتە،
نۇر چاچقۇزغۇلۇق ئەلۋەتتە،
مىللىي مەدەنىيەت ئەنئەنىسى ھەر ئان.
ئۆرلەڭلار يەنىمۇ يۈكسىلىپ،
تىلەيمەن ماھارىتىڭلاردىن
زىلزىلىگە كەلسۇن پۈتۈن جاھان.

1988 - يىل 26 - نويابىر، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

چۆلدە چاقنىغان گۆھەرلەر

— ماناس ئېلېكتر ئىستانسىسى 1 - نومۇرلۇق گېنېراتور گورۇپپى-
سىنىڭ پۈتۈن لىنىيە بويىچە توك تارقاتقانلىقىنى تەبرىكلەپ...

ئون سەككىز مېترلىق ئېگىز تۇرخۇنلار،
قادالدى بۇلۇتلۇق كۆككە تىك تۇرۇپ.
قاپلىدى تۈتەكلەر ئەتراپنى تۇتاش،
ياشنىدى ھاياتلىق قايناپ جۇش ئۇرۇپ.

ئىستانسا ئۆيلىرى تۇرار قەد كېرىپ،
رەتمۇرەت سەپ تۈزۈپ شۇنچە بەك ھەيۋەت،
ئېلېكتر سىملىرى كەتكەن چىرمىشىپ،
ئۆمۈچۈك توردەك زىچ قەۋەت - قەۋەت.

ئۈسكۈنە ئەسۋابلار خىل زامانىۋى،
يۇقىرى تېخنىكا، چېۋەر ماھارەت.
يۈرتۈمنىڭ ئەڭ كاتتا ئىستانسىسى بۇ،
كەلگۈسى ئىقبالى پارلاق ئالامەت.

ئايلىنار ئۇيقۇلۇق بۇ چۆللەر ئەمدى،
ئېلېكتر قۇۋۋەتلىك چوڭ شەھەرلەرگە.
تېخىمۇ جىلۋىلەر قىلار بۇ دىيار،
ئۆزگىرىپ تونلەرمۇ تاڭ سەھەرلەرگە.

1988 ـ يىل 28 ـ نويابىر، ماناس.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

يۇرت مۇھەببىتى

مەن دېڭىزغا سالغانمەن نەزەر،
چىقىپ باققان ئېگىز تاغلارغا.
كەزگەن ئىدىم دەشتى چۆللەرنى،
بارغان يايلاق، گۈزەل باغلارغا.

بارغان يىراق ئارگېنتىناغا،
سان ـ فرانسىسكونى كۆرگەن ئىدىم مەن.
ئەنقەرەدە سەيلىلەر قىلغان،
ۋە چاۋشىيەندە يۈرگەن ئىدىم مەن.

ئۆزگە يۇرتلار رەڭدار ۋە گۈزەل.
كوچىلىرى گۈلىستان سۈپەت.
ئۆزگە ئەللەر ئىمارەتلىرى،
تىزما تاغدەك ئېگىز ۋە ھەيۋەت.

لېكىن قانداق يەرگىلا بارسام،
تەگرىتاغنى ئەسلىدىم ھامان.
مەيلى قانداق مەنزىرە كۆرەي،
ئۆز يۇرتىنى سېغىندى بۇ جان.

ھەر دەقىقە ھېس قىلغىنىم شۇ،
يۇرتۇم سۈيى شېرىن ھەسەلدەك.
ئادەملىرى يېقىملىق شۇنچە
ھاۋاسى ساپ ئىپاردىنمۇ بەك.

يۇرتۇم، يۇرتۇم، ئانا دىيارىم،
سەن بۆشۈكسەن مېنى ئۆستۈرگەن.
سەپەر قىلسام بولسەن يەلكەن،
قەلبىمدە سەن توزىماس گۈلشەن.

1988 ـ يىل، توقسۇن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگى ئادرېسى

تېخىمۇ گۈزەل ئەتىمىز

ـــ شىنجاڭ خەلق رادىئو ئىستانسىسىنىڭ 1989 ـ يىل يېڭى كۈنى ئاڭلىتىدىغان "تېخىمۇ گۈزەل ئەتىمىز" نومۇرلىرىغا...

نەقەدەر جاراڭلىق ئەتە دېگەن سۆز،
يازسىمۇ پارقىراپ تۇرار نۇر چېچىپ.
ئىلھاملار بېغىشلار ئەتە دېگەن سۆز،
ئىلگىرىلەپ مېڭىشقا داۋانلار ئېشىپ.

كۆزلەرنى چاقنىتىپ بولۇر نامايان،
كۆپ، يېڭى ئۈتتۇقلار ـ غەلىبىلەر ئەتە.
ئاي، قۇياش، بوستانلار كۈلەر تېخىمۇ،
گۈزەللىك قىلىدۇ جىلۋىلەر ئەتە.

بىز كىرىپ بارىمىز يېڭى جەڭلەرگە،
ئۇلۇغۋار قەسەملەر كۈچ بېرەر جانغا.
يېڭىچە مەنزىللەر يۈز ئاچار ئەتە،
يۈرۈشلەر يېزىلار يېڭى داستانغا.

تىلەيمىز ئەتىمىز بولسۇن دەپ گۈزەل،
بەختكە چۆمۈلسۇن بۇ يېڭى ھايات.
تېخىمۇ ئۇرغۇسۇن جاسارەت ئەتە،
يارالسۇن يېپيېڭى ئىجاد ـ كەشپىيات.

1988 ـ يىل دېكابىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

گۈل شەھىرىگە مەدھىيە

يانۋار ئېيى،
مېنىڭ يۇرتۇمدا
تامچىغان سۇ مۇزغا ئايلىنار،
قار قاپلايدۇ زېمىننى ئاپئاق.
قار تۇتاشقان ئۇپۇققا، كۆككە
ئەتراپ كۈمۈش بىلەن قاپلىنار،
چەكسىز دالا بولۇپ پارقىراق.
يېپيېشىل يايلاق يېپيېڭچا،
ھۇشقۇيتىدۇ شۇۋرغان-سوغاق.

*　　　*　　　*

بۇ يەر
ئىكەن باشقا بىر جاھان،
ھەممىلا يەر يېشىل باراقسان.
گۈل-غۇنچىلار رەڭدار ئېچىلغان،
تاغلار يېشىل بۇلۇت مىسالى،
ئېتىز يېشىل تاۋار يېيىلغان.
قۇشلار سايرار شاخلاردا سەكرەپ،
ئېرىقلاردا سۇ ئاقار راۋان.
ساپ ھاۋادىن خۇش ھىد تارايدۇ،

بۇ يەر جەننەت نۇرلار چاقنىغان.
جىياڭنەن — سۇلۇق يۇرت،
گۈزەل ماكان،
ئىسسىق بەلباغ مەنزىرىلىرى
مەپتۇن قىلار كىشى قەلبىنى،
تەلپۈندۈرۈپ ئۆزىگە ھەر ئان.
مەن بىيىجىڭدىن كەلدىم جەنۇبقا،
سەزدىم ئىككى دۇنيانى شۇ ئان.
گۇاڭجۇ سېنىڭ گۈل شەھىرى نامىڭ
ئەمەس بىكار شۆھرەت قازانغان.
سەن جەنۇبنىڭ چوڭ دەرۋازىسى،
سەن چىمەنزار گۈزەل گۈلىستان.
دولقۇن ئۇرار سەندە ئىسلاھات،
ئالغا قەدەم تاشلاپسەن ھامان.
سەن بىر يېشىل ياقۇت گوياكى،
دېڭىز بويىغا كېلىپ ئورنىغان.
سېنىڭ قوينۇڭ ئەبەدىي باھار،
كۆكلەرنى ئۆزىگە تارتقان.

1989 ـ يىل يانۋار، گۇاڭجۇ سۇڭخۇا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

بامبۇك

سەن شۇنچە يېشىل،
سەن شۇنچە يۇمران.
سەن شۇنچە تۇپتۈز،
شۇنچە نەۋقىران.
يېشىل دېڭىزنىڭ
ئەركىسى ئۆزۈڭ،
ھاياتلىق قايناپ
تۇرغان،
جۇش ئۇرغان.
بېغىشلايسەن
ئادەملەرگە روھ،
بېغىشلايسەن
يېشىللىق كۆركەم.
بېغىشلايسەن تۈز كۆكۈللۈكنى
ئۆرلەش جۈرئىتى، جاسارىتى ھەم.
ياشاش كۈچى بەستىڭدە ئايان،
ساھىل، ئۆستەڭ بويى،
تاغ ئۈستى،
يامغۇر سۈيى بارلىكى جايدا،

قەددىڭ سىنىڭ بولار نامايان.
يىشىل بامبۇك سىنى كۆرگەندە،
ياشلىق قايتا قايىندى تەندە.
زىھنىي كۈچۈم ئۇرغۇدى تېشىپ،
قاتارىڭنى كېزىپ يۈرگەندە.
يىشىللىقتا ئامراقمەن ھەر دەم،
تەبىئىيلىك، گۈزەللىككە ھەم.

1988 ـ يىل يانۋار.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكىر ئادرېسى

گۈل

ھەممە كىشى سۆيىدۇ گۈلنى،
مەنمۇ ھەرگىز مۇستەسنا ئەمەس.
دۇنيادىكى گۈللەرنىڭ خىلى،
زادى قانچە بىلگىنىم يوق، بەس.
سانىغانغا يېتمەيدۇ سانى،
لېكىن جەنۇبتىكى گۈلگىچۈدا مەن
كۆردۈم گۈللەرنىڭ ئەڭ كۆپ خىلىنى.
رەڭمۇرەڭ
چىرايلىق
نازۇك بەك بەلەن.
گۈل دەرىخى،
گۈللەرنىڭ تېغى،
گۈللۈك يوللار
ۋە گۈللۈك ئايۋان.
گۈل دېڭىزى،
گۈللۈك كەڭ ئوكيان.
تەبەسسۇملۇق گۈللەر چىرايى،
گۈلدۇ يە دە تۆكۈلۈپ ياتقان.
كوچا ـ كوچىدا ئاققىنىمۇ گۈل،

دىماغلارغا گۈل ھىدى مېھمان.
گۈل ھىدىدىن مەست بولار يۈرەك،
گۈل بېغىشلار تەنگە يېڭى قان.
گۈل بېغىشلار گۈزەللىك زوقلار،
گۈزەللىكتىن ياشىرىدۇ جان.
مەن ئامراقمەن گۈللەرگە،
گۈللەر
ئۈيغىتىدۇ ھېسنى بىگۇمان.
مەن ئامراقمەن بۇ گۈل شەھىرىگە،
گۈل ئۆستۈرگەن ئادەمگە ھەر ئان.

1989 ـ يىل يانۋار، گۇاڭجۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغى ئادرېسى

ئىككى چوڭ دەرۋازا

ئىمارەت ـ بىنالار كۆككە تاقاشقان.
مېھمانخانىلار، ئوردىلار كۆركەم.
كوزلەرنى چاقنىدۇ ماگىزىنلىرى،
ئادەملەر دېڭىزدەك ئاقىدۇ ھەر دەم.
ئەتراپلىق ھەم قىزغىن مۇلازىمەتلەر،
جىمىكى ئادەملەر تەبەسسۇم قىلار.
گەپلەرنى ئانچە بەك چۈشەنمىسەممۇ،
چۈشەندىم سەمىمىي قەلبى بىغۇبار.
ئۆزىمىز جەنۇبتىن، شىمالدىن تۇرۇپ،
ئارىنى كۆرمىدۇق تاغ ـ دەريا ئايرىغان.
قەلبىمىز تۇتىشىپ كەتكەن بىر بولۇپ،
بار ئورتاق ئارزۇلار،
بار ئورتاق نىشان.
گۇاڭجۇ ـ شىنجاڭنىڭ ھەمكارلىقىنىڭ
يوللىرى راۋان، كۆپ
پارلاق ھەمدە كەڭ.
ئىككى چوڭ دەرۋازا بولۇشۇپ ھەمدەم
چاچىدۇ گۈللىنىش نۇرلىرىنى تەڭ.

1989 ـ يىل، گۇاڭدۇڭ.

تەڭرىتاغ بۈركۈتى ئەيلىدى پەرۋاز

ئەركىن سىدىق شىنجاڭ داشۆ فىزىكا فاكۇلتېتىنىڭ 78 - يىللىق ئوقۇغۇچىسى. ئۇ، ئوتتۇرا مەكتەپتىكى چاغلىرىدىلا خەنزۇ تىلىنى ئۆزلۈكىدىن ئۆگەنگەن. كېيىن ئاقسۇدا شىنجاڭ بويىچە ئىككىنچى (خەنزۇچە قوبۇل قىلىش نومۇر ئۆلچىمىدە) نەتىجە بىلەن ئىمتىھاندىن ئۆتۈپ شىنجاڭ داشۆگە كىرگەن، سىمسىز تېلېگراف كەسپىدە ئوقۇغان، ئۆگىنىش جەريانىدا جاپاغا چىداپ، ئىخلاس بىلەن تىرىشىپ ئەلا ئوقۇغانلىقتىن، مەملىكەت بويىچە ئۆچتە ياخشى ئوقۇغۇچىلار ئۆلگىسى بولۇپ باھالانغان. مەكتەپتە ئېلىپ قېلىنغاندىن كېيىن ياپون تىلىنى ئۆزلۈكىدىن ئۆگىنىپ ئىمتىھان بېرىپ ياپونىيىگە ئوقۇشقا بارغان. تىرىشىپ ئىلگىرىلەپ ياپونىيىدە ئۆتكۈزۈلگەن 72 دۆلەت ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ نۇتۇق سۆزلەش مۇسابىقىسىدە تۆتىنچىلىككە ئېرىشكەن. ھازىر ئامېرىكىدا ئوقۇۋاتىدۇ. ئىككى يېرىم يىل ۋاقىت ئىچىدە ئۇ ياپون، ئىنگلىز تىللىرىدا 19 پارچە ئىلمىي ماقالە ئېلان قىلدى. بەزى ماقالىلىرى ئامېرىكىدىكى دۇنيانىڭ ئالىي قاتلىمىغا مەنسۇپ ئىلمىي ژۇرناللاردا ئېلان قىلىندى.

——«ئۈرۈمچى كەچلىك گېزىتى» خەۋىرىدىن.

تەڭرىتاغ بۈركۈتى، ئەي ئەركىن سىدىق،
بەستىڭگە چۆل، بوستان ھارارىتى يار.
تېنىڭدە ئاقسۇنىڭ گۈل - گىياھلىرى
ۋە تارىم توپىسىنىڭ خۇش بۇي ھىدى بار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئۇچتۇڭسەن،
ھالقىدىڭ تەڭرىتاغدىن ھەم.
ئىگىلىك كۈچەيگەن بىر ئەلگە باردىڭ،
تىنچ ئوكيان ئۈستىدىن سەن ئۆتتۈپ شۇ دەم.
سەن كىچىك بالىلىق چاغلىرىڭدىلا،
كۆرگەنسەن شېرىن ۋە گۈزەل چۈش بەلكى.
شۇ چۈشلەر ئەمەستى ئاساسسىز خىيال.
ئەمەستى گىرىمسەن قاقاس چۆلدىكى،
ئۇ ئىدى مۇستەھكەم ئاساس ئۈستىگە
قۇرۇلغان ئىشەنچ، كۈچ، ئەجىر ـ ئەقىدە.
مۇقامىنىڭ كۈيىدىن ياڭرىغان بەلەن،
ۋە «قۇتادغۇبىلىك» پەلسەپىسىدىن،
قەمبەرخان ئوينىغان ئۇسسۇلدىن لىۋەن،
ئويلاندىڭ قايتىلاپ، ھايات ھەققىدە،
ھېس قىلدىڭ نېمىمىز كەملىكىنى سەن.
غىچىرلاپ ماڭىدۇ ئېشەك ھارۋىسى،
بېسىلغان كەبى كۆپ ئەسىرلەر يۈكى،
يۈرىكىڭنى ئېزىپ ئۆتتى ئىز سېلىپ،
ئېلىپنى تاياقتىن ئايرىيالمىغان،
بالىلار كۆزىنىڭ خىرە نۇرلىرى،
ئاغرىتتى قەلبىڭنى گويا سانجىلىپ.
مۇنەۋۋەر پەن ـ تېخنىك تالانتلىرىنىڭ،
ھېس قىلدىڭ مىللىتىمىزدە كەملىكىنى سەن.
ئۇلارسىز خام خىيال بىرەر مىللەتنىڭ،

گۈللىنىش، تەرەققىي قىلىشى جەزمەن.
بايقىدىڭ،
ۋە تاللاپ ئالدىڭ نىشانىنى.
شۇ ياققا ماڭدىڭ قەدەملەر تاشلاپ،
تونلەرنى ئۇيقۇسىز ئۆتكۈزگىنىڭنى،
تەسەۋۋۇر قىلىمەن سېنىڭ قانچىلاپ.
قانچىلاپ سۇبھى كۆز ئاچاي دېگەندە،
ياتقاندا تارىم جىم غەپلەتتە ئۇخلاپ.
خورازلار بىلەن تەڭ ئورنىڭدىن تۇرۇپ،
كىتابلار ئوقۇدۇڭ ئۇيقۇنى قوغلاپ،
مىللەت ۋە دۆلەتنىڭ چېگرىسى يوقتۇر،
بىلىمدە ـ ئېرپاندا ئەزەلدىن ئەبەت.
بىلىمنىڭ دېڭىزىدا ئۈزدۈڭ توختىماي،
ئىنسانلار مەدەنىيتى جەۋھەرلىرىنى،
سۈمۈردۈڭ قانماس زور ھەۋەستە پەقەت.
ئەمگىكىڭ، ئەقلىڭدە ئاچتىڭ ئاخىرى
ئىشىكىن سەن ئالىي بىلىم يۇرتىنىڭ،
بار ئىزلار مەكتەپنىڭ ھەممە يېرىدە،
بېسىلغان تەپتىدە ئىشق ئوتۇڭنىڭ.
يېڭى بىر مۇھىتنا ئۆگەندىڭ شۇنداق،
يۈكسەلدى ئوبرازىڭ ھارماس ئىخلاسمەن.
ئارزۇيۇڭ، ئىستىكىڭ، خىيالىي چۇشۇڭ،
ئاقىۋەت ئەمەلگە ئاشتىغۇ ئەينەن،
ھالقىدىڭ شىنجاڭدىن،

www.uyghurkitap.com

جۇڭگودىنمۇ سەن.
ماقالەڭ يورۇققا چىقتى دۇنيانىڭ
ئەڭ ئالىي قاتلىمىنىڭ ژۇرنىلىدا ھەم،
مەغرۇرلۇق ھېس قىلار خەلقىڭ،
ئىپتىخار —
ھېس قىلار يۇرتداش ياش دوستلىرىڭ ھەر دەم.
سەن ئۇلار قەلبىدە ئۈلگە، نەمۇنە،
سەن ئۇلار قەلبىدە چوڭ ئوبراز جەزمەن.
نەزەرىڭ ھالقىسى پۈتۈن دۇنيادۇر،
قەلبىڭگە ئورنىغان ئۇلۇغۋار ۋەتەن.
تەۋرەنمەس ئىشەنچىڭ، سۇنماس غەيرىتىڭ،
ئىزدىنىش، ئىلگىرىلەش دىلىڭغا ھەمدەم.
چەت ئەللىك ئادەملەر بىلەن بەسلىشىش،
مىللەتنى گۈللىتىشنى كۆزلەشتەك روھىڭ،
قەلبىمىز قېتىغا ئورنىدى مەھكەم.
تەڭرىتاغ بۈركۈتى ئەيلىدىڭ پەرۋاز،
جور بولۇپ تەمبۇرغا، ياڭراق مۇقامغا.
پامىرنىڭ ھەيۋەتلىك مۇزلۇق چوققىسى،
تەڭرىتاغ ئىزمىسى قالدى ئارقاڭدا.
نەزەرىڭ ئاستىدا ئاقىدۇ تارىم،
ئەبەدىي توختىماي دولقۇنلار ئۇرۇپ.
قايناملار ياسالغان شىددەتلىك ئېقىم،
غايەت زور ئادەمدەك تىنار تولغىنىپ.
چاقىرار ئىلغارلىق ۋە مەرىپەتنى.

كۆتۈرۈپ توختىماس شاۋقۇن چوقاننى
چاقىرار ئىلىم-پەن مەدەنىيەتنى،
چاقىرار قابىللار تولغان زامانىنى.
تەڭرىتاغ بۈركۈتى ئەيلىدىڭ پەرۋاز،
بىللە ئېپ ئۇچۇپ سەن مىليون قەلبنى،
ھەر مىللەت تىلىگەن تىلەك-ئارماننى.

1989-يىل، ئۈرۈمچى.

تەڭرىتاغ سۆيگۈسى

تەڭرىتاغ —
شىنجاڭنىڭ ئالتۇن بۆشۈكى،
سەندە بار مىڭ گەزلىك مۇزلۇقلار ھەيۋەت.
قار سۈيى سۇغىرار چەكسىز دالانى،
قۇچىقىڭ يايلاقتۇر، بوستاندۇر زۇمرەت.
ھەممىلا يېرىڭ مول مەدەن مەنبەسى،
كۆمۈرنىڭ، نېفىتنىڭ دېڭىزى چەكسىز.
قوغۇنلار تارتىدۇ سەيلىچىلەرنى،
قاشتېشى، ئالتۇننىڭ داڭقىمۇ شەكسىز.

ھەر مىللەت خەلقىنىڭ بەخت بېغىسەن،
ئىناقلىق گۈللىرى رەڭدار ئېچىلغان،
ئۆزئارا ئۆگىنىش، تەڭ راۋاج تېپىش
ھەققىدە ھېكايە كۆپ بۇندا ھامان.
ئالتاينىڭ ئالتۇن رەڭ يايلاقلىرى ۋە
تارىمنىڭ ساھىلى، بوستانى بويلاپ،
تارقىلىپ تەڭ گۈللەش خەۋەرلىرى ۋە
ئىناقلىق ناخشىسى تۇرىدۇ ياڭراپ.
سەن ئۇلۇغ ۋەتەننىڭ گۆھەر زېمىنى،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئەي شنجاڭ، سۆيۈملۈك يۇرتۇم، قەدىردان.
قايتىدىن نۇرلاندى بۇ يىپەك يولى،
گۈلشەن سەن دىللارنى مەستانە قىلغان.
ياۋروپا ـ ئاسىيا كۆۋرۈكى بولۇپ
تۇرىسەن تەڭرىتاغ ئۆزرە ھالقىغان.
بىر ھەسەن ـ ھۈسەندەك كۆكتە چاقنىغان
بۇ غەربىي دەرۋازا ئېچىلدى داغدام،
شنجاڭنىڭ ئىقبالى يۈز ئاچتى پارلاپ،
ھەر مىللەت ئۆملۈكى يېڭى بىر داستان.

1989 ـ يىل، ئۈرۈمچى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى

تارىمغا بېغىشلانغان ناخشا

ئەي تارىم،
ئەي سۆيۈملۈك تارىم،
سەن نېمانچە باي بىر ماكانسەن،
كۆكسۈڭلەرنى ئەجەب تارتىسەن.
سەن دېڭىزسەن،
قۇملۇق، باياۋان،
مۇنبەت ئېتىز-
دالا چاقنىغان،
سەن ئوتلاقسەن،
نېفىتلىك ئوكيان.
سەن بوز يەر سەن،
گۆھەر ئويمانلىق،
چېكىگە كۆز يەتمەس بىپايان.
ئەي تارىم،
كىم بىلىپتۇ قاچان،
قانچە ئەسىر ئۇخلىغىنىڭنى؟
"ھالاكەتنىڭ دېڭىزى" دېگەن
نام ئېلىپمۇ قويمىغىنىڭنى؟
رىۋايىتىڭ كۆپتۇر تارالغان.

ئەي تارىم، سەن
سوزۇلۇپ ياتقان
بوز يەر گويا سەن ئىچىلمىغان.
ئەي تارىم، سەن
گۈزەل قىز ـ جانان،
ئاشىق تېخى بايقاپ بولمىغان.
تارىم، سېنىڭ بايلىق ـ گۆھىرىڭ
تەكشۈرۈلەر، ئىچىلار ئەمدى.
تارىم، سېنىڭ گۈزەل مەنزىرەڭ
ئادەملەرنى مەست قىلار ئەمدى.
تارىم، سېنىڭ مۇبارەك نامىڭ
ئەۋلادمۇئەۋلاد ئۆچمەيدۇ پەقەت.
ئىستىقبالىڭ، پارلاق كەلگۈسىڭ
نۇر چاچىدۇ يۇلتۇزدەك ئەبەت.
تارىم، سېنى كۆيگە قاتىمەن،
شېئىرىمغا جىلۋەڭ بېرەر رەڭ.
سەن شىنجاڭنىڭ غۇرۇرى، پەخرى
سەن شىنجاڭنىڭ شەرەپ ـ شانى ھەم.
بۈگۈن قوينۇڭ ئارا باشلاندى
نېفىت ئۈچۈن چوڭ بىرلەشمە جەڭ.
قەد كۆتۈردى ۋېشكىلار قاتار،
بۇرغا تىنماي سايرايدۇ بۇ دەم.
تارىم، سەندە يېڭى قىياپەت،
قۇملۇقلاردا كۆرۈنۈش كۆركەم.

www.uyghurkitap.com

قاقاس چۆلدە شاۋقۇن دەممۇدەم،
ئايلىنىسەن دۆلەت بويىچە
ئەڭ كاتتا بىر نىفىتلىككە سەن،
تۆھپە قوشقىن ۋەتەنگە ھەر دەم.
تىلەك تىلەي، تارىم، ئىشىپ كەت
سەئۇدى ئەرەبىستانىدىن،
پارس قولتۇقى ئەللىرىدىن ھەم.

1989 ـ يىل 10 ـ ئاپرېل، كورلا.

ئۇنتۇمايدۇ خەلقىمىز سىزنى

——يولداش خۇ ياۋباڭغا مەرسىيە.

مەن سىزنى كۆرگەن،
بىز تونۇش ئىدۇق،
مەن سىزنى چۈشەنگەن،
بىز يولداش ئىدۇق،
يۇقىرىدا، تۆۋەندە بولساقمۇ گەرچە
بىز يېقىن دوستلاردىن بولۇپ ئۆتتۈشكەن.
سىزنىڭ ئىشخانىڭىز،
خۇەيرىنتاڭ زالى
ۋە خەلق سارىيىدا،
ھەتتا قازاقنىڭ
كىگىز ئۆيلىرىدە بىز بىللە بولغان.
كۆز ئالدىمدىن كەتمەيدۇ زادى
ئاشۇ چاغلاردا بىز سۆھبەتلەر قۇرغان.
تونۇش ئۈنىڭىز قۇلاق تۈۋىمدە
جاراڭلاپلا تۇرغىنى تۇرغان.
تەبەسسۇملۇق نۇرانە چىراي
سۆيۈندۈرگەن مېنى ھەم تالاي.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

روھىڭىز سىزنىڭ
خىسلەتلەرگە باي،
غەيرىتىڭىزگە قايىل بولغانمەن،
ئادەملەرگە قويغان مېھرىڭىزگە
نائىل بولغانمەن.
سىز يېشىل قارىغاي،
سىز يېشىل شەمشاد،
بەرق ئۇرۇپ گۈللەپ ـ ياشنىغان.
سىز كىچىك بىر گىياھ،
توزۇماس بىر گۈل
جىلۋە قىلغان، پورەكلەر ئاچقان.
سىز نامسىز قەھرىمان،
سىز داڭلىق ئەرباب.
سىز ئاددىي،
سىز ئۇلۇغ ۋە ئالىيجاناب،
خەلقىمىزنىڭ پەرزەنتى سىز.
خەلقىمىزگە داھىي ـ پاسىبان،
سىز ھەققانىي، ئادىل ۋە خالىس
پاك ـ بىغۇبار، سەمىمىي ھامان.
كەمتەر ئىدىڭىز، ئادەملەر بىلەن
كېتەتتىڭىز چىقىشىپ ئاسان،
ئۇچۇق ـ يورۇق، تۈپتۈز ھەرقاچان.
ئالىي رەھبەر ئىدىڭىز ھەمدە
ئاددىي پۇقرا ئىشچان ـ تىرىشچان.

پېشقەدەملەرگە ئېدىڭىز غەمخور،
ياشلارغا تەلەپچان، ئامراق، مېھرىبان.
مۇشكۇلاتلار قورقاتتى سىزدىن،
يات ئىدى سىزگە ھېرىش ۋە چارچاش.
تونۇردەك قىزىق تومۇز كۈنلىرى
ئايلىنىپ تەگرىتاغنى، كېزىپ باياۋان،
بىرلىكتە بېيىشقا قاتۇرۇشۇپ باش،
ھەر مىللەت خەلقىغە بولغان سىز سىرداش.
بۈگۈن كۈنىمىز
تېخىمۇ گۈزەل،
تېخىمۇ باياشات ئۆتتۈۋاتقاندا،
ئارىمىزدىن كېتىپ قالدىڭىز،
قانداق ياش تۆكمىسۇن كۆكۈل كۆزىمىز.
يولداش خۇ ياۋباڭ،
پارلاق تۆھپىڭىز
يېزىلىدۇ تارىخ بېتىگە،
سىزنىڭ يارقىن ئوبرازىڭىز
سىڭىپ كەتتى ئەلنىڭ قەلبىگە.
تەبەسسۇملۇق خۇش سۆباتىڭىز
ئىلھام بېرەر ھەربىر كىشىگە.
كۆپتۇر ئەلگە بەرگەنلىرىڭىز،
ئۇنتۇمايدۇ سىزنى خەلقىمىز،
كەتمىدىڭىز سىز،
ئاڭلاۋاتىمەن مەن ئولتۇرۇپ

مەركىزىي پارتىيە مەكتەپ زالىدا
سىز بەرگەن دەرسنى گويا
سىز بىلەن بىز سۆھبەتلەر قۇرۇپ،
چاقچاقلىشىپ كۈلۈشمەكتىمىز.
ئالتايدىكى قېيىنزارلىقتا
گويا بىللە
قولتۇقلىشىپ يۈرۈشمەكتىمىز.

1989 ـ يىل 22 ـ ئاپرېل، ئۈرۈمچى

ئۇيغۇر كىتاب تورى ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىرىنچى تارقىتىش ئادرېسى www.uyghurkitap.com

خەلقىمىزنىڭ ياخشى ئوغلى

—— يولداش بۇرھان شەھىدىگە مەرسىيە.

ئەجىر قىلدىڭ ئومۇم ئۈچۈن بىر ئۆمۈر،
بارلىقىڭنى بېغىشلىدىڭ خەلققە.
سادىق بولدۇڭ كوممۇنىزم يولىغا،
تىكىپ ۋەتەن ئىشقىنى چىن قەلبكە.

سەن جۇڭخۇا مىللەتلىرى باتۇرى،
خەلقىمىزنىڭ ياخشى ئوغلى ئەبەدكە.
كىشىلەرگە داڭقىڭ بەكمۇ تونۇشتۇر،
تۆھپىلىرىڭ نۇر چاچار ھەر تەرەپكە.

1989 - يىل 27 - ئاۋغۇست، ئۈرۈمچى.

www.uyghurkitap.com

جۇمھۇرىيەت، لەپىلدىسۇن بايرىقىڭ

— جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 40 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن.

قىرىق قېتىم كەلدى باھار، كەلدى كۈز،
ياغدى تالاي يامغۇر، چىقتى شامال ھەم.
قىرىق يىلدا بولدى تالاي بۇرۇلۇش،
تەرەققىيات ئاچتى تالاي جامال ھەم.

بېسىپ ئۆتتۈڭ كۆپ جەڭگىۋار مۇساپە،
جۇمھۇرىيەت — ئانا ۋەتەن يۈكسىلىپ.
تالاي كۈرەش ـ جەڭنى باشتىن كەچۈردۈڭ،
قانلىق، ئوتلۇق سىناقلارغا يۈزلىنىپ.

سان ـ ساناقسىز ئېلىشىشتا ھەر قېتىم،
ساڭا مەنسۇپ بولدى غەلىبە، شەرەپشان.
ساڭا قارشى چىققانلارنىڭ ھېچبىرى،
قىلالمىدى سېنى گۇمران ھېچقاچان.

مەغلۇپ بولدى، رەسۋا بولدى بىر ـ بىرلەپ،
ئەكسىچە سەن روناق تاپتىڭ گۈللىنىپ.
مايىل بولدى خەلق قەلبى تېخىمۇ،
ئەقىدىسى، ئىشەنچىسى نۇرلىنىپ.

جۇمھۇرىيەت، سەن بىر گىگانت ئادەمسەن،
قەد كۆتۈرۈپ تۇرغان مەزمۇت شەرقتە.
بېغىشلايدۇ مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇۋشۇڭ،
ئىلھامىنى دۇنيادىكى خەلققە،

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى دېگەن نام،
ھەم يېقىملىق، ھەم ياڭراقتۇر ئالامەت.
ئېزىلگۈچى مىللەتلەرنى چىللايدۇ،
ۋە بېرىدۇ پرولېتارغا كۈچ ـ مەدەت.

* * *

مەن ئەسلىدە بالىسىمەن دېھقاننىڭ،
چۆلگە يېقىن بىر يېزىدا تۇغۇلغان.
جۇمھۇرىيەت قۇرۇلغانغا ئەگىشىپ،
يورۇق كۆرگەن، قەد كۆتۈرگەن، ھۆر بولغان.

مەن يېتىلدىم، ئۆسۈپ سەپكە قېتىلدىم،
پارتىيىنىڭ ئىللىق نۇرى مېھرىدە.
بۇگۈنىمۇ كەلدى ئاشۇ قۇياشتىن،
تەبەسسۇم بار شۇڭا ھامان چېھرىمدە.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

مەن يېتىلدىم بىللە ئۆسۈپ سەن بىلەن،
يۈرىكىمگە ئىشقىڭ چوڭقۇر ئورناشقان.
سېنىڭ بىلەن ئىستىقبالىم، تەقدىرىم،
مەڭگۈلۈككە چىڭ چېتىلغان، ئۇلاشقان.
سەن بولمىساڭ، ئىلگىرىلەيمەن مەن قانداق،
سەن بولمىساڭ، نەدە ماڭا شەرەپشان.

ئەي ۋەتىنىم، جۇمھۇرىيەت جانجان،
ئۆزۈڭ ماڭا ئاتا، ئۆزۈڭ ئانىجان.
شەپقىتىڭنى، چەكسىز ئىللىق مېھرىڭنى،
ئۇنتۇمايمەن ئۆمرۈم بويى ھېچقاچان.

سېنىڭ ئۈچۈن كۈچ قوشىمەن، ئىشلەيمەن،
يۇمۇلمىسا كۆزۈم، بولسا تەندە جان.
جۇمھۇرىيەت، قىرىق يېشىڭ مۇبارەك!
سەن جۇشقۇنلۇق، سەن ياش شۇنچە نەۋقىران.

گۈللىنىسەن يەنە تېخى بەرق ئۇرۇپ،
ئىستىقبالىڭ نۇرلۇق سېنىڭ پارلىغان.
ساڭا ۋاپا كەلتۈرىمەن، سادىقمەن،
تەرىپىڭگە يېزىپ مىڭ كۈي ۋە داستان.

راھەت بېغى سەن ھەر مىللەت خەلقىنىڭ،
بارچە گۈللەر نەق ئېچىلغان گۈلستان.

باھارىڭدىن خۇش بۇي ئىپار تارايدۇ،
قۇچىقىڭدا ياشناپ ھايات قاينىغان.

جۇمھۇرىيەت، دەريا ـ تېغىڭ گۆھەردۇر،
قوغدايمىز بىز زىچ ئۇيۇشۇپ تىكىپ جان.
جۇمھۇرىيەت ئۆسسۇن يەنە ئابرويۇڭ،
كەلسۇن يەنە زىلزىلىگە كەڭ جاھان.

لەپىلدىسۇن جۇمھۇرىيەت بايرىقىڭ،
ئەيلەپ مەڭگۈ ئېگىز كۆكتە شوخ جەۋلان.

1989 ـ يىل، ئۈرۈمچى.

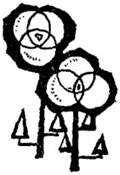

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرىسى

ئادالەت

(غەزەل)

كۈچ ئېلىپ سەندىن ئادالەت، ئۈستى بۇ تەن ھەمدە جان،
تۈندە نۇر، جاڭگاللاردا يول تاپتىم سېنىڭدىن ھەرقاچان.

سەن چىراغ، پەرۋانىمەن، سەن كۈنكى مەن ئاپتاپپەرەس،
بىلىنەر زىندان كەبى سەن بولمىساڭ بۇ كەڭ جاھان.

سەن دېمەكلىك ئەل، ۋەتەننى دىلدا تۇتماقلىق دېمەك،
شۇڭا قىلغان پارتىيىمىز سېنى بايراق جانىجان.

سەن ئۈچۈن كۆكرەك كېرىپ جەڭلەرگە كىردىم مەن تالاي،
نى ئېغىر چاغلارمۇ بولدى زومىگەرلەر قۇترىغان.

ياغدى تۆھمەت، پىتنە-ئىغۋا ئۇقلىرى مۆلدۈر كەبى.
ئوقۇغاچ ئەپسۇن شاياتۇن چىقرىپ پات-پات بوران.

بولدى رەسۋا ساڭا قارشى جادۇگەر ئالدامچىلار،
كىم زۇلۇم يولىدا ماڭسا، ئۇ نىچۈك قالغاي ئامان؟

سەن قورال مەيداندا ھەم مۇشكۇلدە ئەڭگۈشتەر ماڭا،
سېنى كۈيلەيمەن ئەبەد بولغىن ئادالەت پاسىبان.

1988 - يىل ئىيۇن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى

"ياۋايىلار كەنتى"گە سەپەر

تەكلىماكان قۇملۇقىدا بىپايان،
بىر دەريا بار جىمجىت ئاققان يىل-يىللاپ.
قاشتا تارقاق يېزىلار بار، ياشىغان
پىنھان ئۇيغۇر دېھقانلىرى ماكانلاپ.

بۇندىن ئوتتۇز يىل مۇقەددەم بۇ يەردە،
ئىككى ئادەم باققان ئىكەن قوي پەقەت.
ھازىر نوپۇس سەككىز يۈزدىن ئېشىپتۇ،
كوچە-كوچە بولۇپ بىر توپ جامائەت.

گېزىتتىن بىر خەۋەر كۆردۇم، ئۇلارنى:
دۇنيا بىلەن ئالاقىسى يوق، — دېگەن.
دەپتۇ تېخى: ئۆي-جايلىرى ناچاركەن،
قۇملۇقتىكى ياۋايىلار بۇ جەزمەن.

كۆڭنى قانداق ئۇلارنىڭ بىر كۆرەي دەپ،
يوقلىماقچى بولۇپ چىقتىم سەپەرگە.
رىۋايەتكە ئوخشايدىكەن مىش-مىش گەپ،
"ياۋايىلار كەنتى" زادى قەيەردە؟

چىرا ناھىيە قوچقىدىن قوزغالدۇق،
سەھەر پەيتى سائەت ئۈچتىن ئاشقاندا.
قاراڭغۇدا يۈرۈپ تەستە تەمتىلەپ،
يولغا ئاران ئۆلاشتۇق تاڭ ئاتقاندا.

ماڭدۇق قوملۇق ئېدىرلارنى ئارىلاپ،
قوملار گويا پاختا قېلىن ۋە تىرەن.
ماشىنىمىز پاتسا قومغا ئىتتەردۇق
ۋە كۆتۈردۇق يەلكە بىلەن قول بىلەن.

پادىچىلار ئۇچراپ تۇردى يول بويى،
قوملۇقلارنى قىپتۇ ئۇلار تۇرالغۇ.
قوي-پادىنى ئوبدان بېقىش يولىدا،
بولالماپتۇ بوران، مۈشكۈل توسالغۇ.

ئۆز كۆزىمىز بىلەن كۆردۇق كېلىپ بىز،
قوي توپىنى "ياۋايىلار" يايلاتقان.
يېشىل، يۇمران قىرغاقتىكى ئوت-چۆپلەر،
سېمىز ئىكەن مال-چارۋىلار يايراشقان.

ياۋاش ئىكەن بۇ يەردىكى يۇرتداشلار،
ئادەت ئىكەن سەممىي ئاق كۆڭۈللۈك،

مېھمانلارنى كۈتىدىكەن بەك قىزغىن،
ئېلىپ چىقىپ بار ـ يوقىنى ھەر ئۆيلۈك.

بۇ يەرلەردە ئوغرى ـ يالغان يوق ئىكەن،
ئوغ ئوۋلاشسا ئورتاق بەھرى ئالاركەن.
بىر ـ بىرىدىن ھەزەر قىلماس كىشىلەر،
سىرتقا ماڭسا ئىشىك ئوچۇق قالاركەن.

كۈتۈۋالدى سېخىي، قىزغىن بىر بوۋاي،
ئالدىمىدىكى بىر قورۇغا كىرگەندە.
ھاياجانلىق ياشلار ئاقتى كۆزىدىن،
سالاملىشىپ، ھال سورۇشۇپ كۈلگەندە.

مېھمان قىلدى سېلىپ كەڭرى داستىخان،
چاي قۇيۇپ نان ئوشتۇپ قىزغىن ساھىبخان.
ئۆتىمىدۇق قوي سويماقچى بولغاندا،
تويدى قورساق بولسىمۇ بۇ باياۋان.

ھېچكىم بۇندا ئۆتكۈزمەسكەن جىنايەت،
خاتىرجەم ۋە خۇشال ـ خۇرام ھەممىسى.
بىللە ئىشلەپ، ئىناق يۈرەر ھەر جايدا،
بار تەگلىكنىڭ ھەم دوستلۇقنىڭ بەلگىسى.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېكىتى ئادرېسى

ئالار ئىكەن خىش ـ كاھىشنىڭ ئورنىنى،
يۈلغۈن شېخى ئۆي سالغاندا قۇم ئارا.
بولمىسىمۇ زامانىۋى ۋە لېكىن،
ئېسىل ئۆرپ ـ ئادەت قىلار مەھلىيا.

1989 ـ يىل، خوتەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىكچى ئادرېسى

دېھقان دوستۇمغا

ئەي دېھقان، سەن مېنىڭ دوستۇم قەدىردان،
ئېتىزدا بىز بىللە چوڭ بولغان ئىشچان.
دىلىمىز رىشتىسى چىگىلگەن بىللە،
كەل، سىرداش بولايلى يەنە مېھرىبان.

سوغ نەپەس، سوغ تەلەت قىش كەتتى ئەنە،
باھارنىڭ شامىلى ئويغاتتى يەرنى.
ياسىنىپ تاردىنار ۋادىلار، باغلار،
كۈيلىدى نەغمىچى قۇشلار سەھەرنى.

خۇش پۇراق تارقاتتى ئەتراپقا شامال،
قىزىلگۈل بۇلبۇلدىن ئالدى خەۋەرنى.
تۈر ئەمدى قەددىناس، قىزىت ئەمگەكنى،
ئېتىزلار سېغىندى مەرۋايىت تەرنى.

ئېيت ناخشا، ئاۋازىڭ كەتسۇن يىراققا،
سۆيۈنگەي جان، كىرسە كۆيۈك قۇلاققا.
خۇمارمەن دېھقاننىڭ يۈرەك كۈيىگە،
ئۇ يۈرەك ئوخشايدۇ كۈيچى بۇلاققا.

ئېيت ناخشا، ناخشىدا سېلىنسۇن ئۇرۇق،
ناخشىدا ئۈنسۇن ۋە ئۆسسۇن مايسىلار.
ئوخشىسۇن بۇ يىلمۇ زىرائەت يەنە،
مول ھوسۇل كۆپەيسە يۇرتنى باي قىلار.

ئېيت ناخشا، ئەي دېھقان دوستۇم قەدىردان،
ناخشىدا تەبىئەت كىيسۇن كۆك چاپان.
ناخشاڭدىن، ئىشىڭدىن كۆڭلۈم يايرىسۇن،
تىلىكىم شۇكى: باي بولغىن، بول ئامان.

1990 - يىل 18 - فېۋرال.

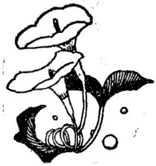

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

چىن قېرىنداش بىز

—— 8 - قېتىملىق ”مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ئېيى“ مۇناسىۋىتى بىلەن.

قېرىنداش بىز ھەممىمىز،
بىرىمىز ئاكا،
بىرىمىز ئۇكا،
بىرىمىز ئاچا ھەم بىرىمىز سىڭىل.
بىز شۇنداق قېرىنداش،
ئىتتىپاق - ئىجىل.
ئانىمىز جۇڭگودۇر - جانجان ۋەتەن،
بىز ئۇچۇن بۈيۈكتۇر تەڭرىتاغ، تەيشەن،
تارىمنىڭ،
خۇاڭخېنىڭ دولقۇنلىرىدىن
بىز ھالال، پاك ئانا سۈتىنى ئەمگەن.
جۇڭغار ئويمىنى،
خۇەيخې تۈزلىكى
بىز ئۆسكەن يۇرت - ئېكىنزار - گۈلشەن.
ئەجدادلار ياشىغان
بولۇشۇپ ھەمدەم.
ئوخشىماس بىزدىكى ئۆرپ - ئادەت ھەم،

ئوخشىماس كىيىملەر،
تاماقلار ھەتتا،
ئوخشىماس تىلىمىز سۆزلىشىدىغان،
ۋە لېكىن بىردەكتۇر بىزدىكى نىشان.
بار ئورتاق غايىمىز،
بار ئورتاق ئارمان.
گۈللىسۇن بۇ ئانا ۋەتەن دەممۇدەم،
ھەر مىللەت تەڭ روناق تاپسۇن ئۇلغىيىپ،
كۆچەيسۇن ئىلىمىز، تاڭ قالسۇن جاھان.
ئۇيۇشۇپ گىگانت، گاڭ ئادەمدەك مەھكەم،
ئۆزگىرىپ قالسىمۇ ھاۋا جۇت بولۇپ،
ئارىغا قىل سىغماس،
بىز ئىناق ھەر دەم.
قوغدايمىز تەڭرىتاغ كەبى تىك تۇرۇپ،
ۋەتەننىڭ دەرياسى، تاغلىرىنى تەڭ.

1990 - يىل ئاپرېل.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قولىڭىزدا ئىسلاھات تۇغى لەپىلدەر

ناغرا ـ سۇناي ساداسى يەتتى پەلەككە،
تەڭرىتاغدا قىز ـ يىگىتلەر چۈشتى ساماغا.
خۇش كېلىپسىز جياڭ زېمىن باش شۇجى بۇگۈن.
تاغ ـ دەريالار جور بولدى ئۇسسۇل ـ ناۋاغا.

قوغۇنلۇقلار سۇنۇشتى ئەڭ شېرىن قوغۇن،
ئۈزۈمزارلار سۇنۇشتى مەرۋايىت ـ گۆھەر.
يولىڭىزغا سېلىندى، رەڭدار پاياندار،
قۇياش چاچتى ئۇپۇقتىن چاچقۇ تاڭ ـ سەھەر.

سىز كېلىپسىز مەردانە قەدەملەر تاشلاپ،
كەڭ شىنجاڭغا ھاياجان، يېڭى كۈچ باشلاپ.
سىز كېلىپسىز خۇش چاقچاق، يۇمۇرلۇق سۆزلەپ،
ئىسلاھاتنىڭ يولىغا نۇرلار بېغىشلاپ.

كۈتتى سىزنى ئالقىشلاپ ئېتىزلار، باغلار،
بۇلبۇللار شوخ بەزملەر تۈزدى بوستاندا.
كۈتتى سىزنى چۆللەردە ۋېشكا ئورمىسى،
يايلاقلاردا دومبىرا قاتتى داستانغا.

قالغىنى يوق ئىزىڭىز چۈشمىگەن ماكان،
تەڭرىتاغنىڭ ئوڭ ـ سولى بويلاپ بىپايان،
ھەربىر شەھەر، بازارنى كۆچۈرۈپ كۆزدىن،
سىرداشتىڭىز پۇقرالار بىلەن مېھرىبان.

ئۆيلىرىگە كىردىڭىز ئىشچى ـ دېھقانىنىڭ،
ئولتۇردىڭىز يېقىملىق قۇرۇپ باداشقان.
ھال ـ مۇڭىغا يەتتىڭىز غەمگۇزار بولۇپ،
كىگىز ئۆيدە ئىچتىڭىز قىمىز ۋە ئايران.

تەڭرىتاغنىڭ خەلقىغە قەلبىڭىز تۇتاش،
ھەربىر سىقىم تۇپراققا بار چىن مۇھەببەت.
ئەل بەختىگە تۈزۈپ سىز يۈكسەك پىلانلار،
ئىشلىدىڭىز كۆيۈنۈپ، دەم ئالماي پەقەت.

سۆزلىرىڭىز، ئىشىڭىز بەردى كۆپ رىغبەت،
ئىناق جەڭنى قىزىتتى بۇندا ھەر مىللەت.
گۈزەل شىنجاڭ قۇرۇشقا ماڭدۇق ئات سېلىپ،
كەلگۈسىنىڭ مەنزىرىسى بېغىشلار غەيرەت.

سىز مۇناسىپ يولباشچى ۋەتەن، خەلققە،
قولىڭىزدا ماۋجۇشى تۇغى لەپىلدەر.
ئەل باغلىدى ئۈمىدىنى، تىلەپ ئامانلىق،
سىز بار ئىگە غەلىبىگە بۇ يېڭى سەپەر.

1990 ـ يىل.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

مۇقەددەس مەشئەل

سەن بىيجىڭ قوينىدا ياندىڭ ئون بەش كۈن،
ئەي يۈكسەك مەشئەل، ئەي مۇقەددەس مەشئەل.
سەن ئۈمىد شولىسى، ئىرادە ئوتى،
زوقلىنىپ كۆز تىكتى ساڭا ھەممە ئەل.

نۇرۇڭدا قاينىدى بىيجىڭدا شادلىق،
ئاسماندا قىزىلتۇغ، ئاسماندا شەپەق.
نۇرۇڭدا يۈز ئاچتى قات-قات ئىمارەت،
دۇنياۋى تەنھەرىكەت شەھىرى ھەيۋەت.

نۇرۇڭدا يورۇدى قەدىم ئارزۇلار،
نۇرۇڭدا يورۇدى مىليونلاپ يۈرەك.
ئالقىشلار قوزغىدى ئەزىمەت-مەردلەر،
جۇڭخۇانىڭ كۈچىدىن كۆرسىتىپ كۆرەك.

نۇرۇڭدا چاقنىدى ۋەتەن قامىتى،
پەلەككە ئىنتىلگەن جۇشقۇن روھ نىيەت.
يۈيۈلدى ئۆتمۈشنىڭ خۇنۇك داغلىرى،
چاقنىدى ئەقىدە، جۇرئەت، جاسارەت.

نۇرۇڭدا ياڭرىدى ناخشا ـ كۈلكىمىز،
دولقۇنلاپ گۈللىنىش ھاياجىنى ھەم.
كۈچەيدى رىقابەت چېلىش، ئىلگىرىلەش،
چوڭقۇرلاپ چۈشىنىش، دوستلۇق دەممۇدەم.

نۇرۇڭدا ئاسىيا مەردلىرى ماڭدى،
دۇنياۋى مۇنبەرگە بىرلىكتە ئۆرلەپ.
ھەشقاللا تۆھپىكار ئەزىمەتلەرگە،
ۋەتەنگە، دوستلۇققا كەلتۈرگەن شەرەپ.

قەلبىدە سەن ھەربىر ئاسىيالىقنىڭ
لاۋۇلداپ ياندىڭ ھەم ئەبەدىلىك جەۋلان.
ئۈملۈك ۋە ھەمكارلىق، ئەقىل، ئىقتىدار،
نۇرۇڭدا، ئوتۇڭدا بولدى نامايان.

بېيجىڭدا ياندىڭ سەن ئەي قۇتلۇق مەشئەل،
ئاسىيا، جۇڭگوغا ياغدۇرۇپ شۆھرەت.
يېڭىش ۋە يېڭىلىش ۋاقىتلىق، لېكىن
دوستلۇق ۋە ئىناقلىق ياشايدۇ ئەبەد.

1990 ـ يىل 7 ـ ئۆكتەبىر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگى ئادرېسى

كۇچا تەسراتلىرى

(چاتما)

كۇچا قۇچىقىدا

يەنە ماڭا قۇچاق ئاچتى
گۈزەل كۇچا باغلىرى.
جىلۋە تۆكتى، كۈمۈش تۆكتى،
ياقۇت تاجلىق تاغلىرى.

سىنتەبىردە كەلسەم مېنى
بۇ يۇرت كۆمدى ئىپارغا.
شىرنە تامار مېۋىلەردىن،
قىر پۈركەنگەن تاۋارغا.

بارسام قۇمباش يېزىسىغا،
جىق ئىگەن تال ـ باراڭلار.
كىردىم دېھقان ئۆيلىرىگە،
قىزىپ كەتتى پاراڭلار.

بۇغداي، قوناق ئوخشاپ راسا،
تېرىمچىلار ياپ ئاپتۇ.
نامراتلىقتىن قۇتۇلغاچقا،
دۇتار، تەمبۇر سايراپتۇ.

كۇچا كويى سىڭدى دىلغا،
يەنە قوزغاپ هاياجان.
ئوينالغاندا ئۇسسۇل، مەشرەپ،
تىترەپ كەتتى گويا جان.

"پاخلان سويدۇق، قونۇڭ!" دەپ
تۇتتى ئۇلار كوپ نۆۋەت.
"ئالدىراش" دەپ خوشلاشقاندا،
كۆلۈشتۇق بىز كارامەت.

كۇچا خەلقى باتۇر، ئىشچان،
قىز-يىگىتى چىرايلىق.
مېهماندوستلۇق، خۇش چاقچاقلىق
قوزغار دىلدا ئامراقلىق.

يۈرىكىمنى كۆيدۈردى دەپ
خۇش ناۋالىق مۇقاملار.
ئۇزاتتى ئاي، يۇلتۇز چاقناپ،
ئۇزاتتى گۈل بوستانلار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

مۇقام ئىلھامى

باغلاردىن، ئۆيلەردىن ئاڭلىنار مۇقام،
مىڭ يىللىق ئۆتمۈشكە باشلاپ پىكرىنى.
ئاھاڭلار سۆزلەيدۇ تارىخ، ھاياتنى،
ئۇتۇقنى، ساۋاقنى، سىرنى، سېھرىنى.

چاچىدۇ ھاۋاغا ھېس ـ تۇيغۇلارنى،
چاچىدۇ دەرد، شادلىق، يىغا ـ كۈلكىنى.
مەست بولۇپ تىڭشايدۇ خەلق بىلەن يەر،
يۈكسىلىش يولىغا سېلىپ ئۆلكىنى.

مىڭئۆي

قىزىل مىڭئۆي بار ئىكەن،
تىك بىر قىيا ئۈستىدە.
زىننەت بولۇپ تۇرۇپتۇ،
تاشلىق تاغنىڭ ھۆسنىگە.

پەستىن ئاڭا قارىساڭ،
كۆرۈنەركەن بەك ھەيۋەت.
بۇلۇتلارنىڭ قېتىغا
كىرىپ تۇرار رەتمۇرەت.

تىنك قىيادىن مىڭئۆيىنى
قانداق تېشىپ قازغاندۇ؟
ئىشلەتكىنى ئىرادە
قويۇپ چىققان بازغاندۇ!

بۇ — كۇرمىك يىل بۇرۇنقى
مۆجىزە بىر ئالامەت.
مەن ئوقۇدۇم ئاپىرىن،
تاڭ قالدۇرغاچ جاسارەت.

ئۆي ئىچىدە كۆسەندىن
ھۈنەر سەنئەت نامايان.
رەسىمسىز تام يوق ئىكەن،
مەزمۇن، ئۇسلۇب بەك ئايان.

رەسىملەردە بار چۆچەك،
رىۋايەتتىن ئەندىزە.
رېئال تۇرمۇش، ئەمگەكتىن
ھەر خىل رەڭدار مەنزىرە.

مىڭئۆي تارىخ شاھىدى،
مەدەنىيەت گۆھىرى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئەجدادلارنىڭ قان - تەرى
ھەم ئەقلىنىڭ جەۋھىرى.

مىڭئۆي قاتار تۇرۇپتۇ،
تىك قىياغا قېزىلغان.
مەن ئوقۇدۇم بىر داستان
قاندا تاشقا يېزىلغان.

1989 - يىل سېنتەبىر، كۇچا.

تاشكەنت

كەلدىم مەن تەڭرىتاغدىن سالام بىلەن،
ئىزدەپ ئىزىز دوستلارنى تاشكەنت ساڭا.
تەبەسسۇم چىراي بىلەن باغرىڭ ئېچىپ
ئالدىمغا چىقتىڭ شۇ دەم دەپ مەرھابا.

تارىختىن قۇتلۇق نامىڭ ئورۇن ئالغان،
ئىككى دەريا ئارىسىدا ماكانىڭ بار.
ئەجدادلار، ئەۋلادلارنى ئۇلاپ كەلگەن
ئەمگەكچان خەلقىڭ ساڭا ئەبەدىي يار.

چاڭئەندىن چىقسا كارۋان يىپەك تارتىپ
ئۆتەتتى تۇرپان ئارا داۋان ھالقىپ.
سەن شۇ چاغ ئۇلۇغ يولدا چۈشكۈن بولۇپ،
تۇراتتىڭ ئۇيۇق كەبى كۆۋرۈك تارتىپ.

خاس ھاجىپدەك① ئالىملار چاچسا ئىرپان،
سەنئەت كۆكىدە ناۋايى بولدى چولپان.

① ئۇلۇغ ئۇيغۇر ئالىمى يۈسۈپ خاس ھاجىپ.

www.uyghurkitap.com

تەجەللى نامى ھەر يان تارالغاندا،
فۇرقەتمۇ ياركەنتتە غەزەل قاتقان.

ئۈزۈۋەتكەن پەلەك بىر چاغ رىشتەمىزنى،
ئايرىۋەتكەن چىڭ سىقىشقان قولىمىزنى.
ئۈزۈلگەن يىپنى قايتا ئۇلاش ئۈچۈن،
كەلدىم مەن ئىزدەپ دوستلۇق يولىمىزنى.

تېپىپسەن قەدرىڭنى سەن، بەختىڭنى سەن،
پارلاق يول، زور نىشانغا قەدەم بېسىپ.
گۈللىگىن كەڭ زېمىندا گۈلشەن بولۇپ،
ئۆرلىگىن، زەپەر ساڭا بولسۇن نېسىپ.

1990 ـ يىل نويابىر، تاشكەنت.

دوستلۇق كۈيى

ئەسسالام سوۋېت ئېلى — قېرىنداش ئەل،
كۈيلەيمەن چىن دوستلۇقنى تىلىم بىلەن.
ئەسقەر تاغ قارغىيىدەك كۆكلىسۇن دەپ،
قەدىرلەيمەن ئىناقلىقنى دىلىم بىلەن،

كۆرمەككە تەلپۈنەتتىم جامالىڭنى،
باغاشلاپ سىنى كۈيگە قانسام دەيتتىم.
ئىخ، بۈگۈن يېتىشكەندە ۋىسالىڭغا،
دوستلۇقنىڭ دەپتىرىدىن بىر بەت ئاچتىم.

ئىككى ئەل جان دوست ئىدۇق كۆپ ئۇزاقتىن
يىپەك يولى شۇ دوستلۇققا يارقىن مىسال.
تۆگە، قوتاز باسقان يولدا، ئەمدى قارا،
ياڭرايدۇ تۆمۈر يولدا ياڭراق سىگنال.

تۇتاشتۇر قارىغايلىق تاغلىرىمىز،
يايرىتار چارۋىمىزنى تۇتاش ئوتلاق.
قاندۇرار تەشنالىقنى ئىلى سۈيى،
ئىرتىشنىڭ بېلىقلىرى بىزگە ئورتاق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگى ئادرېسى

قوشناك تىنچ، سەنمۇ تىنچ دېگەن سۆز مەڭ.
بۇ ئىنسان يۈرىكىدىن چىققان سادا.
قوشكېزەك تىنچلىق بىلەن دوستلۇق ھامان،
بۇنىڭسىز گۈللەنمەيدۇ چەكسىز دۇنيا.

سالاۋات ئۆتكەن ئىشقا، نىشان پارلاق،
قول تۇتۇشۇپ ئىلگىرىلەيلى بولۇپ ئىناق.
ئەقىدە ـ دوستلۇقنىڭ چىن مەنىسى شۇ،
ياشايلى بولۇپ ھەمدەم، چىن ئىتتىپاق.

1990 ـ يىل نويابىر، ئالمۇتا.

چىللايدۇ ئەتىكى قۇياش

باھاردا جەم بولدۇق مەرىپەت ئەھلى،
مىسالى تۇغقانلار توپلاشتۇق يەنە.
قىزىدى تەبرىكلەر، چۈشىنىشلەر،
سىردىشىش، روھلىنىش، ئالقىش تەنتەنە.

قوللاردا تەبرىك ۋە چىن دوستلۇق جامى،
يېگىشتىن، ساۋاقتىن دىلدا ھاياجان.
ئىچەيلى ئەسلەپ بىز باسقان يولنى ھەم
ئەتىكى يورۇشكە تىلەپ شەرەپ-شان.

بىلىمەن دوستلارنىڭ كۆپتۇر تۆھپىسى،
ئەجرىدىن نۇرلاندى پەن ۋە ئىسلاھات.
بىلىمەن يارەنلەر خەلق بايلىقى،
ئەقلىدىن گۈللىنەر ۋەتەن ۋە ھايات.

ھەر ياققا نۇر چاچتى پەن، مەدەنىيەت،
يۈتۈلدى قانۇندىن، ئەخلاقتىن قانات.
ۋە لېكىن نادانلىق، نامراتلىق تېخى
يۈركۈيدۇ ئاپەتنى ئاغزىدىن پات-پات.

ئەجرىمىز يىراقتۇر ئەل ئۈمىدىدىن،
ئەل ئوغلى ئەل ئۈچۈن ئىشلەيدۇ ئەبەت.
ئۆتمۈشلەر بۈگۈننىڭ سىمۋولى ئەمەس،
بېغىشلار زامانىڭ بايرىقى غەيرەت.

ماكايلى دۇنياۋى پەللىگە ئۆرلەپ،
ئىزدىنىش، ئىجادقا ئەزەلدىن يولداش.
قولغا قول تۇتۇشتۇق ھەر مىللەت خەلقى،
چىللايدۇ ئالغا دەپ ئەتىكى قۇياش.

باھاردا جەم بولدۇق مەرىپەت ئەھلى،
مىسالى تۇغقانلار توپلاشتۇق يەنە.
قىزىسۇن تەبرىكلەر، چۈشىنىشلەر،
سىردىشىش، روھلىنىش، ئالقىش تەنتەنە.

1991 ـ يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى.

ئۆزگىچە كەلدى بۇ يىلقى باھار

نەشتەرلەر سانجىيدۇ سوغۇق ھىلىمۇ،
قار ـ مۇزلار تىخىچە كەتمىدى ئېرىپ،
لېكىن كۈن باھاردىن بەردى بېشارەت،
دەريالار ئاقتى مۇز كۆكسىنى يېرىپ.

يىگىتلەر، قىزلارنىڭ كۆزىدە باھار،
ئاتىلار، ئانىلار سۆزىدە باھار.
ھەر ياقتا باھارنىڭ قەدەم ئاۋازى،
ھاياتنىڭ، يۇرۇشنىڭ ئۆزىدە باھار.

بەزىلەر قىزىدى تەرەپ ـ تەرەپتە
پوجاڭزا گۈمبۈرلەپ قارغا ئوت چاچار.
ئۆزگىچە خىسلەتتە بۇ يىلقى باھار،
يۇرەكتىن ـ يۇرەككە يېڭى يول ئاچار.

ئۇ كەلدى يېزىدىن، يايلاق، شەھەردىن،
ئىسلاھات روھىنى كۈيلەپ ئەرتىلەپ.
ئۇ كەلدى خەلقنىڭ قان ھەم تەرىدىن،
زېمىننى ئويغىتىپ كۈلۈپ، ئەركىلەپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

چېگرىدا قار كېچىپ بۇرۇپ جەڭچىلەر،
بېغىشلار خەلققە خاتىرجەم باھار.
چۆل كېزىپ گېئولوگ ۋە نېفىتچىلار،
تۈگىمەس بايلىققا كەڭ ئىشىك ئاچار.

كۈن-تۈنى ئۇخلىماي ئالىم، دانىشلار
كەشپىيات نۇرىدىن دەۋر يارىتار.
تراكتور گۈركىرەپ ئېتىز، دالىدا،
ئالدىراپ باھاردىن خەۋەر تارقىتار.

باھار بار مىللەتلەر ئىناقلىقىدا،
ئارمىيە، خەلقنىڭ ئامراقلىقىدا.
باھار بار ۋەتەننىڭ گۈللىنىشىدە،
ھايات ۋە غايىمىز پارلاقلىقىدا.

كۈرەشتىن شان تاپار باھار ئۆزدىگە،
يىل بەختى باھاردىن باشلاپ ئېچىلار.
باھارنىڭ شامىلىنى توسالماس ھېچكىم،
ئاز ئۆتمەي رېمىنغا گۈللەر چېچىلار.

1991-يىل 10-فېۋرال، ئۈرۈمچى.

ئامان بىلەن ئەختەر*

(داستان)

مۇقەددىمە

تاشقۇرغاندا نېمە جىق؟
بۇلبۇل بىلەن گۇللەر جىق.
ئاھۇ كۆزلۈك چەشمىلەر،
لەئىل يۈزلۈك گۈللەر جىق.

سان ـ ساناقسىز بۇلبۇللار،
بۇندا قوشاق توقاركەن.
گۈل ئاغزىدىن رىۋايەت،
ئىپار چېچىپ ئوخچاركەن.

چۆچەكلىرى چەشمىدەك،
ئاقار ـ ئاقار، توختىماس.
ھەربىر چۆچەك بىر كىتاب،
بىر ـ بىرىگە ئوخشىماس.

* بۇ داستان تاجىك خەلق رىۋايىتىگە ئاساسەن يېزىلغان. — ئاپتوردىن.

چۆچەكنى كۆپ ئاڭلىدىم،
ئاڭلىغانغا قانمىدىم.
كۆلمۇ تولغان چۆچەككە،
زوقۇم كېلىپ داڭلىدىم.

چەشمىلەردە ئاقتىم مەن،
كۆلگە چۆكۈپ باقتىم مەن.
سۈزۈپ ئۈنچە تەكتىدىن،
كوكرىكىمگە ياقتىم مەن.

سەرىقۇلدا نېمە جىق؟
تاغلار بىلەن تاشلار جىق.
سۈيى سۈزۈك بۇلاقلار،
ئېگىز تۆپە ـ قاشلار جىق.

كۈمۈش رەڭلىك تاغلىرى،
ياقۇت رەڭلىك تاشلىرى.
قۇلاق سالسام ئۇلارغا،
بىر قىسسە باشلىدى:

بىرىنچى باب ئۈچرىشىش

ئۇزاق قەدىم زاماندا،
پامىر تېغى تاماندا؛

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بىر مەملىكەت بار ئىكەن،
خەلقى بەكمۇ خار ئىكەن.

قىلىدىكەن شاھ كۈندە،
ئەيش ـ ئىشرەت — مەئىشەت.
پۇقرالىرى شۇڭا ئاچ
چېكىدىكەن دەرد ـ كۈلپەت.

ئامان ئاتلىق بىر يىگىت،
شاھ قوينى باقار كەن.
يېتىملىكنىڭ دەردىدە،
دائىم مۇڭغا پاتار كەن.

يۇلتۇزلارمۇ ئۆچمەستە،
قوينى ھەيدەپ ماڭار كەن.
تەن سىققۇدەك ئۆيى يوق،
قوتاندىلا ياتار كەن...

تەۋەررۈك بىر سۆكەك نەي،
ئاڭا ھەر دەم ھەمراھكەن.
غۇربەتچىلىك دەردىدە،
نەينى مۇڭلۇق چالاركەن.

ئۇ نەي چالسا بۇلبۇللار،
زوقى كېلىپ ئاڭلاركەن.

چېھرىسىدىن باتۇرلۇق،
نۇرى يېغىپ تۇراركەن.

چوقماق بىلەن بەزىدە،
توشقان، كىيىك ئوۋلاركەن.
كاۋاپ قىلىپ گوشىنى،
قورسىقىنى توقلاركەن.

چەۋەندازكەن ئاجايىپ،
ياۋا ئاتنى كۆندۈرگەن.
تالاي بۆرە - توڭگۇزنى،
بىر مۇشت بىلەن ئۆلتۈرگەن.

يىگىت داڭقى بۇ ئەلدە،
پۇر كەتكەنكەن ھەر يانغا.
ھەممە ئادەم كۈيئوغۇل
قىلساق دەركەن ئارماندا.

* * *

شاھ سارىيى ئالتۇندىن
ياسالغانكەن ھەيۋەتلىك.
پاشايدىكەن شۇ يەردە،
بىر ھۆر - پەرى سۇرەتلىك.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

ئۇنىڭ ئېتى ئەختەركەن،
شاھنىڭ يالغۇز قىزىكەن.
گۈزەللىكتە تېڭى يوق،
خۇددى ئاينىڭ ئۆزىكەن.

گۈزەل قىرىق كېنىزەك،
خىزمىتىگە تەيياركەن.
ھەمراھ بولۇپ سەيلىگە
كۈندە چىقىپ تۇراركەن.

مەن-مەن دېگەن شاھزادە،
ئەختەرگە باش قوياركەن.
قىز كۆز قىرىنى سالمىغاچ،
ئەلەم-زەرداپ يۇتاركەن...

ئادەتچە بۈگۈنمۇ،
چىقىپتۇ ئۇ سەيلىگە.
قويۇپ بېرىپ دۇلدۇلى —
سۈر قاشقىنى مەيلىگە.

كېنىزەكلەر ئەگەشسە،
دەپتۇ: "تۇرۇپ تۇرۇڭلار.
كېلەي يالغۇز ئايلىنىپ،
بەزمە قۇرۇپ تۇرۇڭلار."

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىڭى ئادرېسى

دەريا بويلاپ ئات چېپىپ،
خېلى ئۇزاپ كېتىپتۇ.
قاناتلانغان سۇر قاشقا،
تاغ ـ داۋانلار ئېشىپتۇ.

* * *

يالت ـ يۇلت قىلىپ چاقماقلار،
گۈلدۈرلەپتۇ ئاسمانمۇ.
قويلىرىنى يىغىپتۇ،
چوپان يىگىت ئامانمۇ.

يىگىت قايرىپ قويلارنى،
ئەمدى بىر قىر ئاشقاندا؛
"ۋايجان!" دېگەن بىر ئاۋاز،
ئاڭلىنىپتۇ شۇ ئاندا.

قاراپ يىگىت ئۇ ياققا،
تۇرۇپ قاپتۇ داڭقېتىپ.
ئۈركۈگەن ئات بىر قىزنى
كەلمەكتىكەن ئەپقېچىپ.

چىقىراركەن قورقۇپ قىز،
ئات يايلىغا يېپىشىپ.
توپا ـ توزان ئىچىدە،
ئەجەل بىلەن ئېلىشىپ.

كەپتۇ ئاتقا ئامانمۇ،
ئۇچار قۇشتەك ئېتىلىپ.
ئاپتۇ قولغا تىزگىنىنى،
قىز كەينىگە مىنگىشىپ.

ئوخچۇپ بېقىپ ئات ئاخىر،
قايرىلىپتۇ دەرياغا.
تىزناپ سۈيى ئاقاركەن،
ئۇرۇلۇپ تاش ـ قىياغا.

ئات شىددەتلىك ئېقىمدا،
مۆڭگۈپ ـ مۆڭگۈپ توختاپتۇ.
كېتىپ باشتىن شۇم ئەجەل،
ئەختەر قىزمۇ ساق قاپتۇ.

ئامان قىزنى كۆتۈرۈپ،
قىرغاق تامان ئۈزۈپتۇ.
دولقۇن يېرىپ ھاياتلىق
جەۋھىرىنى سۈزۈپتۇ.

قىز بەك قورقۇپ كەتكەچكە،
قان قالماپتۇ يۈزىدە.
تېنى تىترەپ ياپراقتەك،
نۇر ئۆچۈپتۇ كۆزىدە.

بىرھازادىن كېيىن قىز،
كۆتۈرۈپتۇ بېشىنى.
ھاياجاندا سۈرتۈپتۇ،
كۆزدىن ئاققان يېشىنى:

"بايا چاقماق چاققاندا،
ئۈركۈپ كەتتى سۇر قاشقام.
قۇتقۇزمىغان بولسىڭىز،
تۈگىشەتتىم مەن تامام..."

يىگىت دەپتۇ: "سۇر قاشقا،
بەكمۇ شاشتەك قىلىدۇ.
مىنمىسىڭىز ياۋاش ئات،
باشقا خەتەر كېلىدۇ..."

يىگىت قىزغا قارىسا،
تولۇن ئايدەك گۈزەلكەن.
چاقناپ تۇرغان ئالتۇن تاج،
ياقۇتلاردا بېزەلگەن.

"ئوكۇممۇ يا چۈشۈممۇ،
يولۇققىنىم كىم ئۆزى؟
يا جەننەتنىڭ ھۆرىمۇ،
يا شاھنىڭ شۇ يۇلتۇزى؟..."

تۇرۇپ قاپتۇ ئىككىسى،
بىر پەس سۇغا قارىشىپ.
جىلۋە قىپتۇ شولىسى،
سۇ بېتىگە يارىشىپ.

"قانداق باتۇر يىگىت ـ ھە!
جېنىم تىكتى مەن ئۈچۈن.
پەيتى كەلسە ئەي يىگىت
مەنمۇ تەييار سەن ئۈچۈن.

كىم بىلسۇن بۇ يىگىتنىڭ
باردۇر بەلكى سۆيگىنى؟
ۋەدىلەشكەن ـ سۆزلەشكەن،
چىن يۈرەكتىن كۆيگىنى؟..."

شۇ چاغ دەريا بويىغا،
بىر توپ لەشكەر كەپتۇ تېز.
"كەپتۇ ئوردا لەشكىرى،
مېنى ئىزدەپ..." دەپتۇ قىز.

يىگىت:
دېمەك ئەجەپ مەلىكە،
سىزمىدىڭىز ئەسلىدە؟
قىز:

شۇنداق، سىزگە ئۇچراشتىم،
ئۆمرىمنىڭ گۈل پەسلىدە!

يىگىت:
ئەل ئاغزىدىن مەن بۇرۇن،
داڭقىڭىزنى ئاڭلىغان.

قىز:
ئۆزىڭىز كىم بولىسىز؟
ئېيتىڭ تېز ئەي قەھرىمان!

يىگىت:
قۇلىڭىز مەن، قويچىمەن،
ئامان دېگەن يېتىممەن.

قىز:
رەھمەت سۆزى ئاز كېلەر،
دېسەممۇ مىڭ قېتىم مەن.
دەرھال بېرىپ ئوردىغا،
شاھ ئاتامغا ئېيتىمەن.
خالىسىڭىز سىزنىمۇ
بىللە ئېلىپ كېتىمەن.

يىگىت:
دەريانىڭ ئۇ قېتىدا،

قالدى قويلار مەرىشىپ.
يىتسە بىرى، ئارقامدىن
كېلەر ئەجەل ئەگىشىپ.
بارالماسمەن ئوردىغا،
ئۇ مەن بارار يەر ئەمەس.
قوي قوتىنى مىلڭ ئەلا،
نامراتلارغا ھەر نەپەس.

قىز:
ئۇنداق بولسا مەرد يىگىت،
ئەرتە ئادەم ئىبەرتەي.
نېمە تەلەپ قىلسىڭىز،
شۇنى بەجا كەلتۈرەي...

ئىككىنچى باب ئوردىدا

بارماس ئىكەن ئوردىغا،
ئالتۇن مەپە كەلسىمۇ؛
بارماس ئىكەن يىگىت ھېچ،
خەزىنىنى بەرسىمۇ.

بىراق دەپتۇ دەردمەنلەر:
"يەتكۈز شاھقا زۇلۇمنى.

ئىمكان بەرسۇن ياشاشقا،
ئېزىلۋەرمەي مەزلۇمنى...»

* * *

سەلتەنەتلىك سارايغا
ئوردا ئەھلى بوپتۇ جەم.
داستىخانغا تولۇپتۇ،
تۈرلۈك نازۇنېمەت ھەم.

ئامان كىرىپ سارايغا،
بەجا قىپتۇ سالامنى.
يەۋاتقانكەن شاھ بۇ دەم،
ئىشتەي بىلەن تائامنى.

چۈشۈپتۇ شاھ تەختىدىن،
«قويچى ئامان سەنمۇ» دەپ.
«مەلىكىنى قۇتقۇزغان،
قورقماس پالۋان سەنمۇ» دەپ.

«ئولتۇر قېنى يېنىمدا،
سېنى رازى قىلىمەن.
ياخشىلىققا ياخشىلىق
قىلىش كېرەك، بىلىمەن.»

يىگىت دەپتۇ: «ئۇلۇغ شاھ،
دەرد تۆككىلى كەلدىم مەن.

چەكتىن ئاشقان زۇلۇمنى
راست سۆككىلى كەلدىم مەن.»

شاھ:
بۇ ھەقتە سۆز ئاڭلىماي،
ھازىر بەزمە ۋاقتىدۇر.

يىگىت:
ئادىل شاھقا يېتىشمەك،
پۇقرالارنىڭ بەختىدۇر...

شاھ:
ئاۋال ئىنئام بېرىڭلار،
بۇ يىگىتكە، دېدەكلەر.
بەزمە ئەمدى باشلانسۇن،
خۇشال كۈلسۇن يۈرەكلەر.

ئامان:
ئىنئام ماڭا نە كېرەك،
ئەل بەختىنى كۆزلەيمەن.
بەرسىلە گەر ئىجازەت،
خەلق دەردىنى سۆزلەيمەن.

ئەي قۇدرەتلىك شاھىنشاھ،
چەك قويسىلا زۇلۇمغا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

باياشاتلىق ئوردىدىن
كۆچسۇن جىمى بۇلۇڭغا...

ئۈچىنچى باب شەرت

ئەختەر يوقلاپ تۇرۇپتۇ،
كۈن ئاربلاپ ئامانىنى.
تۇيۇشۇپتۇ چىن ئىشىق
يۈرەككە ئوت سالغانىنى.

قوينى ھەيدەپ ئىككىسى،
ساھىللارنى كېزىپتۇ.
يىگىت نەيدە توككەن مۇڭ
قىز باغرىنى ئېزىپتۇ.

بىر كۈنى قىز كۆڭلىنى،
ئىزھار قىپتۇ ئامانغا.
يىگىت دەپتۇ: "يەتمەس قول
ئوردىدىكى جانانغا..."

قىز:
ئەلچى بارسۇن ئوردىغا،
قالغىنىنى مەن جۆندەي.

يىگىت:
بار بىساتىم شۇ قوتان،
بۇگا قانداق ماقۇل دەي؟
ھەشىمەتلىك ئوردىدىن،
كۆچىسىگىز تار قوتانغا؛
جاھان ئەھلى كۈلمەمدۇ؟
زاڭلىق قىلىپ ھەر ياندا.

قىز:
گەپ شۇ بولسۇن، ئەتىلا
بارسۇن ئىككى ئەلچىڭىز.
تەسكە چۈشمەس قالغان ئىش،
كۆيسە ماڭا قەلبىڭىز.

*　　　　*　　　　*

ئەلچىلەرنى كۈتتۈپتۇ،
يىگىت بولۇپ بىتاقەت.
دەپتۇ ئۇلار يانغاندا:
"شاھ شەرت قويدى كارامەت."

"تىلىسىم تاغدىن بىر تال گۈل،
ئۈزۈپ كەلسۇن دەيدۇ شاھ.
مەردلىگىدىن بىر داستان
تۈزۈپ كەلسۇن دەيدۇ شاھ."

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يىگىت ئاتلاپ بۇ شەرتنى
چىقماق بوپتۇ سەپەرگە.
بارما دەپتۇ ئەلچىلەر،
تەۋەككۇل، دەپ خەتەرگە.

كېلىپ شۇندا ئەختەر قىز،
دەپتۇ: "ئامان قورقامسىز؟
يىگىت يانماس سۆزىدىن
دېگەن گەپنى ئۇقامسىز؟

تەييارلىنىڭ سەپەرگە،
قانات بولسۇن باتۇرلۇق.
مەدەت بەرسە پاك سۆيگۈ،
يېڭىلمەس ھېچ مۇشكۇل يوق."

يىگىت دەپتۇ: "بارسەمەن،
گۈلنى ئېلىپ يانسەمەن.
بېشىم ئامان بولسىلا،
يار ۋەسلىگە قانسەمەن."

ئالتۇن ساپلىق قىلىچنى،
قىز سۇنۇپتۇ ئامانغا.
باتۇر يىگىت خوشلىشىپ،
ئات سالپتۇ تاغ ـ داۋانغا...

يىگىت بۇ تاغ توغرۇلۇق،
تالاي چۆچەك ئاڭلىغان.
تىلسىماتمىش ئۇ سىرلىق،
ئىنسان ئاياغ باسمىغان.

ئۇندا سانسىز بۇلاقتا،
ئابىهايات ئاقارمىش.
ئېرىقلاردا ياقۇتلار
كۆز چاقنىتىپ ياتارمىش.

رەڭگارەڭمىش تاشلىرى،
زەر نۇر چېچىپ چاقنارمىش.
قىش-ياز گىياھ، دەل-دەرەخ،
خۇش بۇي ئىپار چاچارمىش.

تاغ بېشىدا پەرىزات،
گۈلگە كۈن-تۈن قارارمىش.
بىر پۇردىسا شۇ گۈلنى،
ئىنسان مىڭ يىل ياشارمىش.

تىلسىم تاغنى كىشىلەر،
بارسا كەلمەس دەيدىكەن،
ئاڭا بارغان باتۇرلار،
ئۆز بېشىنى يەيدىكەن...

تۆتىنچى باب تىلسىم تاغقا سەپەر

يىگىت تاغقا مىڭىپتۇ،
ئاستىدا سۇر قاشقا ئات.
كىم مىنگەننى بىلگەندەك
پۇشقۇرۇپتۇ ئۇ پات ـ پات.

ئەختەر قاپتۇ ئوردىدا،
كۆزلىرىدىن تۆكۈپ ياش.
ئاق يول تىلەپ خۇدادىن،
دۇئا قىپتۇ قويۇپ باش.

ئارقىسىغا قاراپتۇ،
يىگىت يىنىش ـ يىنىشلاپ.
بوپتۇ ھەمراھ چىن سۆيگۈ،
ئاڭا ئۈمىد بىغىشلاپ.

ياڭرايدىكەن قەلبىدە،
بوۋايلارنىڭ سۆزلىرى:
"بارغىن ئوغلۇم گۈل ئەپكەل،
كۆرسۇن شاھنىڭ كۆزلىرى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

شۇنىڭ بىلەن يۇرت تىنجىپ،
چەك قويۇلسا زۇلۇمغا.
كۆلسە بەختى يوقسۇلنىڭ،
تولسا قىمىز تۇلۇمغا.

ئەجەب ئەمەس زالىم شاھ،
كېلىپ قالسا ئىنساپقا.
يەڭگىن جەزمەن تىلسىمنى،
بەرداش بېرىپ ئازابقا...“

باتۇر يىگىت پېشىندە،
تاغ باغرىغا كېلىپتۇ.
سۈزۈك بۇلاق سۈيىدىن
قانغىچىلىك ئىچىپتۇ.

شۇندا كېلىپ كېيىكلەر،
دەپتۇ: ”بارماڭ ئۇ تاغقا.
ئۇ خەتەرلىك تىلسىمات،
ئىلىنىسىز قىلتاققا...“

دەپتۇ ئامان تاڭ قېلىپ:
”رەھمەت ئاق دىل كېيىكلەر.
زالىم شاھنىڭ زۇلمىدىن،
قۇرۇپ قالدى يىلىكلەر.

ئەل بېشىدىن زۇلۇمنى،
كەتكۈزۈشكە بارىمەن.
ئەل مېھرىنى پەرىڭكە،
يەتكۈزۈشكە بارىمەن...“

تاخلىشىپتۇ كېپىكلەر،
يول كۆرسىتىپ ئامانغا.
دەپتۇ: ”خۇدا يەتكۈزگەي،
سىزنى كۈتكەن ئارمانغا...“

ئوتقا تويغان سۇر قاشقا،
پۇشقۇرۇپتۇ ئالدىراپ.
قىز توقۇغان زەر ئىگەر،
چاقنايدىكەن يالتىراپ.

مىنىپ يىگىت قاشقىغا،
قامچا سالماي مېڭىپتۇ.
كۈن پاتاردا ئۇ تاغنىڭ
قاپتىلىغا يېتىپتۇ.

شۇندا يىگىت ئالدىغا،
ئۇچراپ قاپتۇ بىر بوۋاي.
كۆركەم كۈمۈش ساقىلى
يەلپۈلدەركەن توختىماي.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگانە ئادرېسى

ئاتتىن چۈشۈپ بوۋايغا،
يىگىت سالام بېرىپتۇ.
ئىلىك ئالماي چال بىراق،
يولنى داۋام ئېتىپتۇ.

يىگىت:
بوۋا، سوراي دېگەنتىم،
ئۆزلىرىدىن بىر ئىشنى.
بىلەلمىدىم بۇ تاغقا
زادى قانداق چىقىشنى.

بوۋاي:
چىقىپ قاپسەن ھەي بالام،
بەكمۇ خەتەر سەپەرگە.
قانچە باتۇر بەرگەن جان،
ئېرىشەلمەي زەپەرگە.

زامىن بولماي جېنىڭغا،
ئارقاڭغا يان، ئامان قال.
بارسا كەلمەس تاغدۇر بۇ،
ئۆز يۇرتۇڭدا كۈنىڭ ئال.

ئامان شۇ ئان ئېيتىپتۇ،
مەقسىتىنى بىر ـ بىرلەپ.

دەپ بىرىپتۇ بىۋايىمۇ،
تاغ ھەققىدە مۇنداق گەپ:

"بار ئۇ تاغدا ئۇن بۇلاق،
بويلىرىدا گۈل ـ چىمەن.
ئاقۇش رەڭلىك بىر گۈلنى،
تاپقىن ئىزدەپ پەم بىلەن.

بۇ گۈل ئۆسكەن بەشىنچى
بال بۇلاقنىڭ بويىدا.
يىراق كەتمەس بىر پەرى،
ئۇنى ساقلاش كويىدا.

ئۇخلايدۇ بۇ پەرىمۇ،
چىڭقى چۈشتە چىمەندە.
ئالالايسەن گۈلنى سەن،
بارساڭ شۇ پەيت كەلگەندە.

گۈلنى ئېلىش تەس ئەمەس،
بىراق تاغدىن چۈشمەك تەس.
توسار يولنى دەھشەتلىك
ئېيىق، يولۋاس ــ جىمى نەس.

ھېچ گەپ ئەمەس باتۇرغا،
يەڭمەك ئېيىق ـ يولۋاسنى.

باش ئەگدۈرگەن كىم زادى،
تاغ يۈرەكنى ـ قورقماسنى؟!

ئەڭ يامىنى پەرىزات،
ئەپسۇننى ئوقۇسا؛
بوپقالسەن خادا تاش،
قولىنى بىر نوقۇسا.

تىغ كۆتەرمە ئۇنىڭغا،
زورلۇق پەقەت ئىشلىمەس.
ئاڭا ئىشلەت پاراسەت،
شۇندا يولۇڭ كېسىلمەس.

ئۇنىڭمۇ كۆپ دەردى بار،
ئۆتىدۇ ئەر ـ يىگىتسىز.
مۇھەببەتنىڭ لەززىتى
ئاڭا مەۋھۇم، ئېنىقسىز.

مۇشۇنداق بىر يوچۇق بار،
قالغىنىنى ئۆزەڭ بىل.
گاھ باتۇرلۇق كۆرسەتكىن،
گاھ ئىشلەتكىن پەم ـ ئەقىل.

ماڭغىن بالام يولۇڭغا،
ئاللا ساڭا يار بولسۇن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئاق يوللۇق بول، غالىب بول،
ئىزلىرىڭدىن گۈل ئۈنسۇن...“

تۈن بويى يول يۈرۈپ ئات،
قارا تەرگە چۆمۈپتۇ.
نەدە قالدى شاشلىقى؟
ھارغىنلىقتا چۆكۈپتۇ.

ماڭا ـ ماڭا، ئەتىسى،
چىڭقى چۈشتە مەرد ئامان؛
چىقىپتۇ تاغ ئۈستىگە،
ئېشىپ قانچە تىك داۋان.

سۈرلۈك جىملىق ھۆكۈمران
ئىكەن يېقىن ـ يىراقتا.
شامال كۆمۈپ ئۆتەركەن،
تاغنى خۇش بۇي پۇراقتا.

كەپتۇ ئاخىر بەشىنچى
بال بۇلاقنىڭ يېنىغا.
كۆرۈپ ئاقۇش گۈلنى ئۇ،
پاتماي قاپتۇ قىنىغا.

ئەختەر بەرگەن ياغلىقتا،
گۈلنى ئۈزۈپ ئوراپتۇ.

سىلىپ ئاستا قويىنغا،
ئات بېشىنى بۇراپتۇ.

سۇر قاشقىمۇ جانلىنىپ،
تۇنجى قەدەم باسقاندا؛
گۈلدۈرلەپتۇ تاغۇتاش،
چىقىپ چۇقان ھەر ياندا.

"تاشلا، گۈلنى!" دەپتۇ تاغ،
"تاشلا، گۈلنى!" دەپتۇ تاش.
"تاشلا، گۈلنى! بولمىسا،
كېتەر سەندىن ئېزىز باش!..."

يىگىت دەرھال قىلىچنى،
چىقىرىپتۇ قىنىدىن.
ئېتىلىپتۇ ئېيىقلار،
تويغاندەك ئۇز جېنىدىن.

ئۆلگەن ئېيىق قېنىدا،
نەچچە ئېرىق تولۇپتۇ.
جەڭدە باتۇر سۇر قاشقا،
"ئەر قانتى" بولۇپتۇ.

بىر توپ يولۋاس ھۆركىرەپ،
تاشلىنىپتۇ ئامانغا.

ھەربىر تۇرغان قىلىچتىن،
چاچراپتۇ قان ھەر يانغا.

ئۆلگەن يولۋاس قېنىدا،
نەچچە ئۆستەڭ تولۇپتۇ.
جەڭدە قورقماس سۇر قاشقا،
"ئەر قانىتى" بولۇپتۇ.

"ئارقاڭغا باق!" دېگەن ئۈن،
ئاڭلىنىپتۇ شۇ ئاندا.
باقسا، قاتار تۇرغانمىش،
خادا تاشلار ئۇ ياندا.

نە خادا تاش، ئادەممىش،
كەتكەن تاشقا ئايلىنىپ.
جىغىلداپتۇ يۈرىكى،
ئامانىمۇ سۇر بېسىپ.

تاش ئادەملەر كەينىدىن،
چىقىپتۇ بىر ئايدەك قىز.
بىردىن قاتتىق ۋارقىراپ،
دەپتۇ: "گۈلنى تاشلا تېز!"

بوۋاي دېگەن پەرىزات،
دەل مۇشۇ قىز ئەمەسمۇ؟

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى ئادرېسى

ئوڭ مەڭزىدە خالى بار،
بۇ ئېنىق ئىز ئەمەسمۇ؟

يىگىت ساپتۇ قىلىچنى،
ئالدىرىماي قىنىغا.
دەپتۇ پەرى: "نېمىشقا،
كەلدىڭ بۇلاق يېنىغا؟

قارا! ئاۋۇ تۇرغانلار،
بەرى سەندەك تەلۋىلەر.
تاش بول دېسەم بولدى تاش،
چىقارغاچقا غەلۋىلەر.

قىلىچىڭنى سالدىڭمۇ؟
ئەقلىڭ ئاز - پاز بار ئىكەن.
باتۇركەنسەن، ساڭا مىڭ
پالۋان كۈچى يار ئىكەن.

قانچە باتۇر بولساڭمۇ،
ئەپسۇنىمدىن مەغلۇپ سەن.
تىلسىماتقا قول سوزغان،
قانداق تەلۋە مەخلۇقسەن؟..“

يىگىت:

رەھىم قىلىڭ پەرىزات،
گۈلنى ئېلىپ كېتەي مەن.
گۆرگە تىقىپ زۇلمەتنى،
يوقسۇلنى شاد ئېتەي مەن.

شاھ قىزىنى سۆيگەن مەن،
پىراقىدا كۆيگەن مەن.
تويىنىڭ شەرتى مۇشۇ گۈل،
شۇڭا ئۇنى ئۈزگەنمەن.

قىز:

گۈلنى تاشلا، بولمىسا،
كۆرگۈلۈكنى كۆرىسەن.
ئەپسۇننى بىر ئوقۇسام،
ھازىرلا تاش بولىسەن.

يىگىت:

سىزمۇ يىگىت بولسىڭىز،
شاھ قىزىغا كۆيسىڭىز؛
توي شەرتىگە قويسا گۈل،
شۇندا نىمە دەيتتىڭىز؟

ئۇ زالىم شاھ، شەپقەتسىز،
مەن بىر يېتىم قويچىمەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورىكتاپ www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

ئادالەتكە ئۇندىمەك
بولغان ئىدىم تويدىمەن.

قىز:
تاشلا گۈلنى ئالدىمغا،
ئۈنىڭ بىلەن نە كارىم.
ياخشىلىقچە كەت بۇندىن،
ئامان قىلغاي خۇدايىم.

يىگىت:
ئاگىلسام سىز تېخىچە،
يۈرۈپسىز قىز پېتىچە.
شەربىتىدىن سۆيگۈنىڭ،
تېتىماپسىز قەترىچە.

كېتىڭ ئەمدى مەن بىلەن
مۇھەببەتلىك دۇنياغا.
تىلسىم تاغدىن ۋازكېچىپ،
قېنىڭ ئىشقى ـ ۋاپاغا...

قىز ئاھ ئۇرۇپ تۆكۈپ ياش،
تولغۇنۇپتۇ ئەلەمدە.
يىگىت سۆزى قوزغاپتۇ،
قىز يارىسىن شۇ دەمدە.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پېگى تادرېسى
www.uyghurkitap.com

قىز:

بوپتۇ ئالغىن گۈلنى سەن،
قۇلمەن سۆيگۈ ئالدىدا.
ساڭا ئاتاپ جېنىمنى،
يول كۆرستەي ۋاقتىدا.

مېنى ھەرگىز قىز دېمە،
ماكچايغان بىر موماي مەن.
بۇ تاغ خالى سۆيگۈدىن،
قۇرۇپ قالغان قوراي مەن.

سۆيگۈ نېمە، بىلمىدىم،
يىگىت قانداق، كۆرمىدىم.
تېتىپ سۆيگۈ لەززىتىن
بىرەر كۈنمۇ يۈرمىدىم...

يىگىت ئاڭلاپ بۇ گەپنى،
ئېچىنىپتۇ پەرىگە.
بولمايدىكەن ياماقمۇ،
ئۆز دەردى قىز دەردىگە.

يىگىت:

ياشاڭ پەرى بىز بىلەن،

قىلماي تاغنى تەختىڭىز.
يېشىل تونلۇق يايلاقتا،
ئېچىلغۇسى بەختىڭىز.

قىز:
ئۆزەڭ كەتكىن پات، يىگىت،
ياشا ئۇندا شات، يىگىت.
قېنىپ يارىڭ ۋەسلىگە،
بولسۇن بەختىڭ قات، يىگىت.

يىگىت:
رەھمەت سىزگە، ئەي پەرى،
مېھرىڭىز لىق دىلىمدىن.
رەھمىڭىزگە نېمە دەي؟
سۆزگە گاداي تىلىمدىن.

قىز:
ئاتقا مىنىپ شۇ يېتىڭ،
چۇشەلمەيسەن بۇ تاغدىن.
بۇ گىلەمگە ئولتۇرۇپ،
ئالغىن ئورۇن چار باغدىن....

ئامان شۇ ئان پەرىگە،
تەزىم قىپتۇ ئېگىلىپ.

ئاق نىيەتلىك بۇ قىزغا،
قاپتۇ مېھرى چىگىلىپ.

ئولتۇرۇپ ئۇ گىلەمگە،
كۆك قەرىدە ئۇچۇپتۇ.
هايال ئۆتمەي يۇرتىغا،
ئامان ـ ئېسەن چۈشۈپتۇ.

يىگىت ـ قىزلار گۈررىدە،
ئاپتۇ ئۇنى ئارىغا.
ياڭرىتىپتۇ نەغمە ـ كۈي،
چېكىپ يۈرەك تارىغا.

كۈلۈشۈپتۇ شادلىنىپ،
دۇئا قىلغان بوۋايلار.
كىرپىك قاقماي تۈن بويى،
يىغلاپ چىققان مومايلار.

پۈراپ گۈلنىڭ هىدىنى،
ياشارغاندەك بولۇپتۇ.
قاقشال بولغان تەنلىرى،
كۈچ ـ مادارغا تولۇپتۇ.

ئەختەر قىزمۇ ئۇچقاندەك،
يېتىپ كەپتۇ بۇ يەرگە:

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

"بولسۇن يىگىت مۇبارەك،
غالىب كەپسىز سەپەردە!"

دەپتۇ ئامان: "غالىب كۈچ،
مۇھەببەتكەن ئالەمدە.
مەن يەڭمىدىم، مۇھەببەت
يەڭدى ھەربىر قەدەمدە..."

ئەل يىگىتنى قۇتلۇقلاپ،
باي ام قىپتۇ سويۇپ مال.
گۈل ھىدىنى پۇراپتۇ،
ھەممە كىشى بوپ خۇشال.

* * *

شاھمۇ تۇرۇپ لەۋزىدە،
قىرىق كۈن توي بېرىپتۇ.
ئاخىر يېتىم پادىچى
ئوردىغا تىك كىرىپتۇ.

يىگىت بىلەن زۇلۇمنىڭ
يىلتىزلىرى قۇرۇپتۇ.
بۇ زېمىندا ئەل خۇشال
ياشايدىغان بولۇپتۇ...

خاتىمە

بولۇپ قاپتۇ پەرىنىڭ،
گۈل بەرگىنى جىنايەت.
ئاللا ئاگا شۇ زامان،
كۆرسىتىپتۇ قىيامەت.

ئايلاندۇرۇپ قويۇپتۇ،
ئۇنى تىرىك بىر بۇتقا.
كۆز يېشىنى تۆكەركەن،
قاراپ ئامان بار يۇرتقا.

شۇ كۆز ياشتىن گۈزەل تاغ،
مۇز تاغ بولۇپ قېتىپتۇ.
چوققىلارغا قالدۇرماي،
كۈمۈشتىن تون يېپىپتۇ.

مۇز تاغ ھەقتە بۇ چۆچەك،
شۇنداق پەيدا بولغانىكەن.
پەرىزاتقا ھۆرمەتتىن،
دىللار جامى تولغانىكەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ئاخىر بىر كۈن ئېرىسە،
ئاشۇ تاغنىڭ مۇزلىرى؛
شۇ پەرىنىڭ تويىنى،
ئوينار پامىر قىزلىرى.

1981 - يىل ئاپرېل، قەشقەر.
1982 - يىل فېۋرال، ئۈرۈمچى.

www.uyghurkitap.com

مەسئۇل مۇھەررىر: مۇھەممەت ئىمىن
مەسئۇل كوررېكتور: رىشت ۋاھىدى

تۆمۈر داۋامەت
ھايات مەشئىلى
(شېئىرلار توپلىمى)

نەشر قىلغۇچى ۋە تارقاتقۇچى: مىللەتلەر نەشرىياتى
ساتقۇچى: جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
باسقۇچى: مىللەر باسما زاۋۇتى
1992 - يىل 2 - ئايدا 1 - قېتىم نەشر قىلىندى
1993 - يىل 2 - ئايدا بېيجىڭدا 1 - قېتىم بېسىلدى
باھاسى: 8.70 يۈەن

生 命 的 火 炬

（诗集）

铁木尔·达瓦买提著

（维吾尔文）

民族出版社出版发行　各地新华书店经销

民族印刷厂印刷

开本：850×1168毫米 1/32 印张：10 1/4

1992年2月第1版

1992年2月北京第1次印刷

印数：0001—10,200册

ISBN 7—105—01398—2 / I·295

民 文 （维 47） 定价：8.70元

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com